

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Zivataros nap.

Budapest, január 29.

(v.) Egy ülésen két vihar: ennél mozgalmasabb napot alig jegyez fel a magyar képviselőház krónikája. A két vihar nem volt egyforma hevességi. Az egyik csak nagy volt, a másik ellenben nagyon nagy.

Kezdjük a nagyon nagy viharon. Szinte természetes, hogy ennek Vázsonyi Vilmos volt a célpontja. A Terézváros képviselőjét, valahányszor a parlamentben a hangját hallatja, az indulatok orkánja úgy kíséri, mint a fényt az árnyék. Erdemes elgondolkodni ezen a tragikus végzetlen a Terézváros képviselőjének. Kétségtelen, hogy erős antipátiák halmozódtak föl ellene a Háznak minden oldalán. S kétségtelen az is, hogy ez az ellenséges indulat nőitön-nőt, valahányszor Vázsonyi csak meg is mert mocanni. Pedig új eszmét voltaképp egyetlenegy sem hozott be Vázsonyi a közvitatkozásba. A demokrácia harmadfelezer éves intézmény; s amit ő elmondott, az egytől-egyig már ősidők-től fogva benne volt e régi intézmény tantételeinek és szolámainak ugyanolyan régi tárházában. Olyik mondása a múlt-velt ember szemében szinte közhely volt. S mégis azt kellett látnunk, hogy e közhelyek hallatára a parlament úgy tudott felzudulni, mintha a legfrissebb sütetők vakmerőségek ro-baja hangzott volna el. Vaj mi lehetett e je-lenség oka? Talán az a mód, ahogy Vázsonyi e dolgokat elmondta? Avagy tán az a körülmény, hogy éppen ő hirdette ez igéket? Nagy és egyetemes ellenszenvnek bajos az eredő okát kikutatni. A mi benyomásunk az, hogy Vázsonyi a legtöbb antipátiát azzal vonta magára, hogy úgy vonult be a parlamentbe, mint a demokrata. Holott ő csak egy demok-rata. A parlamentnek két nagy pártja,

a többség és a szélsőbal, szintén demok-ratikuss érzésűnek tudja és vallja magát. Nem nézheti tehát jó szemmel, ha valaki a demokratikus eszmék monopóliumát egymaga számára foglalja le. Lehet, hogy tévedünk, de a Vázsonyival szemben megnyilatkozó ellenséges indulatot leginkább erre az okra vezetjük vissza. Más magyarázatát legalább nem találjuk annak a jelenségnek, hogy par-lamenti jelenetekben és falragaszokon hang-szám zúdul fel ellene a megbotránkozás még olyankor is, ha olyan indifferens kérdést fe-szeget, mint a minő a történelem tanításának módszere.

Ez a mai vihar mindazáltal elmaradha-tott volna, ha maga Vázsonyi nem váltja ki két hibájával. Az egyik hiba az volt, hogy a politikai szenvedélynek sziklazápora közé hozta ma be puskaporos hordóját. Még pedig kényszerítők nélkül. Közvetlenül előtte ugyanis Lind-ner Gusztáv, a pártonkívüli szász képviselő egyik okozta az egyik vihart, a kisebbiket. Az egész Ház remegett az izgatottságtól Lindner kibívó beszéde miatt, mely vakmerő módon megtagadta e magyar államban a ma-gyar nemzet szupremáciáját. Dörgő tiltakozások szakították félbe ezt a hazafiatlan provokációt, amelyenül izléstelenebb és vakmerőbb Miletics Szvetozár hirhedt beszéde óta alig volt hall-ható a magyar parlamentben. Az egész Ház méltatlankodása zuggott végig az indulatok egész skáláján, hallatára ennek az ideitlen nyilatkozatnak, mely az államalkotó és nem-zetképző magyarságnak kizárólagos uralmával szembe merte helyezni egy törpe nemzetiség dőllyős tiltakozását, amelyben a magyar nem-zet évszázados nagytlekűségéért nyers inzul-tussal fizetett a szász nemzetiségi csoport hálátlansága. Egy erélyes elnöki rendreutasi-tásnak kellett bekövetkeznie, hogy elégtételt kapjon a magyar nemzetnek megbántott mel-

tósága s a vérig sértett történelmi igazság. És csakis e szatiszfakció megadása után csillapultak le a kedélyek annyira, hogy Lindner Gusztáv a Ház folytonos tiltakozásai közben bár, de befejezhetette mondókáját.

Ebbe az izzó levegőbe hozta be Vázsonyi a maga robbanékony ügyét. S ki kell mon-danunk, hogy kényszerítő oka e kockázat vállalására nem volt. Az ülés elején azt mondta volt róla Hortoványi József, hogy a Király-utca sarával dobálta meg a történelmi nemes-séget. Ebben semmi sértés nincs; ez nem egyéb a Vázsonyi szerepésének jogos kritikájá-nál. Ez a kritika lehet téves, vagy igazságos, de ta-gadhatatlan, hogy a jogos bírálat korlátain belül mozgott. Sürgős szükség tehát nem parancsolta Vázsonyinak, hogy túltéve magát a parlament-nek válságosan izgatott hangulatán, személyes kérdésben tüstént feleljen Hortoványinak. Vár-hatott volna egy nyugodtabb pillanatra, amikor több kilátás nyílik arra, hogy a Ház tárgyas higgadsággal fogadja az ő tárgyas és higgadt választát. A másik hiba, amelyet Vázsonyi el-követett, az volt, hogy Rakovszkynak egy ingerlő közbeszólására sértő ríposztot adott. Vázsonyi kijelentette volt, hogy elvből nem viv párbajt. Aki nem verekszik, az vigyázzon rá, hogy ne sértsen. Legyen elkészülve, hogy ellenfelei ingerelni fogják, de gondoskodjék róla, hogy jégpáncél vegye körül a lelkét, amely biztosítja a hidegvérét, mert jég, és amelyről visszapattan minden ingerlés, mert páncél. De Vázsonyi lelkéről ma a harag fellobbanó lángja leolvasztotta a jégpáncélt, a párbaj elvi ellensége, aki elégtételt nem adhat, sértésre ragadtatta magát s ezzel seb-hetővé vált maga is.

Ime, a két hiba, amely a vihart okozta. Ebben a viharban aztán az indulatok áradata megrontott sok mindent, még olyant is, ami-nek a parlamentben semmi szín alatt és

TÁRCA.

A tücsök.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Erényi Nándor.

Estenden, esőndes alkonyokon, mikor már elült mindenféle a munka lármája, mikor méla, nagy csendesség száll a tájra és kigyulnak fonn az égen a csillagok, két életre a láthatatlan, furcsa kis muzsikuss, felhangolja kicsi hegedűjét és betölti danájával az éjszakát. Köréje gyűlnek az apró éji bogarak meg a nagy pillék; a szita-kötő, mielőtt álomra térne, elméláz egy kicsit a tücsök zenéjénél, az istenke-bogár szemérmesen hallgatja, egy virágszirmra telepedve, és a szent-jános-bogárként mint tüzes fonalak cikkáznak ide-oda a fárdhatatlan zenész rejteke körül.

A tücsök.
Az éjszaka vándor lantosa ő, a szerelmeseik és az ábrándosok barátja, mesét mond nekünk, ha leszáll az est, mesét, vidámat vagy szomorut, amilyen már a hangulatunk. És köréje gyűlnek, nesztelen figyelve, az éjszaka barátai: a virrasztó pillangók és a dözsölő bogarak...

A párisi tücsök persze odaát, a vizen túl, ütötte fel a tanyáját. Odaát, ahol még nem haltak meg az ideálok, odaát, ahol még vannak embe-rek, akik azt hiszik, hogy egy kis szerelem meg egy nyulfarknyi vers, ha abban mindjárt Loubet ur is van kifigurázva, az élet, a mindenség. Odaát, jó messzire a fényes boulevardoktól, ahol sok a zaj, sok a pénz, melynek esengéséitől meg se hallatszik egy szürke tücsök cripelése. Itt még mindig álmodnak az emberek, bolond és tarka

álomképeket kergetnek, bársonyos, kopott kabát-ban járnak, kicsi, hegyes szakállt eresztenek és nem értik, mi a fizetett szerelem.

A Szajánán túl és innen a Boulevard Saint-Michel-től, egy kis, keskeny és hegynek induló utcácskában — Rue Cujas a neve — cripel esténként a párisi tücsök. A fényes villamos gömbök-ke szegélyezett nagy utcáról belátni a keskeny Rue Cujas-ba, ahol egy apró, színes boltocska fölött halványan pislogva nyitogatta ki szemeit a tücsök.

Rozsdás gázcső a cégére. Abból van ki-formázva a neve: Le Grillon. Az esti szél libeg-teli-lobogtatja a tüzes betűket, mintha valósággal valamely éji bogár pislogatna égő szemével, ugy kilenc óra tájban pedig tompa, mely hangu embe-rek ajánlgatják, szinte szomorúan:

— Le Grillon! Le Grillon! Cabaret artis-tique! 20. Rue Cujas! Le Grillon! Le Grillon!

A reklámja csendes, szinte együgyű. Nem is illik hangos szó egy ilyen éjszakai bogárhoz. De azért a kiáltóruhás lányok, vidám mosolylyal ajkukon, befordulnak a kis utcába és a hegyes szakállú, bársonykabátos rajongók követik őket arrafelé.

Mert ez a tücsök szeszélyes bogár. Hol vi-dám, csufondáros a nótája, hol meg ábrándosra fogja a hangját. De mindenkor azoknak jár a kedvében, akik még hisznek a szerelemben és az ifjúságban...

A két meg vörös pillangókkal telifestett apró tejüveg-ajtón hosszú „bar”-ba lép az ember. A hosszú, magas, bádoggal fedett kiszolgáló-pul-pitus mögött egy igen meglepődött, kövér és pirospofájú bácsi méri a sört, abszintet meg a szirupokat. Hosszulábu, magas, kicsi székeken ülnek előtte a — tücsök.

Oreg és ifju tücsök, szőkék, barnák meg őszbeasarodó hajuk, a nadrágjuk olyan nevet-

ségesen rövid, a nyakkendőjük olyan mérhétet-lenül hosszú és a cipőjük sarka félre van taposva. Így, kilenc óra előtt isznak. Azután — megint isznak. És én azt hiszem: mindig isznak, kivéve, ha verset írnak, dalt költenek, vagy odabenn a kopott pianino előtt beleéneklnek, beleszaválják a barnán gomolygó füsttengerbe azt, amiről nap-közben álmodtak. Különbben pedig ki sem soj-tend, hogy ezek közül való volt Paul Verlain meg Gustave Charpentier...

A hosszú barból néhány lépésű vezet fel, erősen hátratelé, az udvar tájékára. Az ott a muz-sák hajléka: a cabaret, ahol esti kienetől éjtéli tizenkét óráig cripel a tücsök. A muzsák haj-lékának hangulata egy kisső bágyadt, talán egy kicsit félelmetes is. A világitása zöldesen-piszkos, néhány gázlámpa pislogva hinti fényét egy csomó sorjában elhelyezett nádszékra, kis, négyszögletes asztalkára meg a kopott pianinóra. A falakról azonban a dévaj vidámság kacag fe-lénk. Könnyű esikpedfodros leányok, nagy, tollas kalapokban, tisztáingos és cilinderes urak, itt-ott egy nevető „ágent”: tarka rajban vonulnak fel a felaggatott plakátokon. Dehát ezeket csak most látjuk vidámoknak, artistikusoknak, félóra mulva belovész mindegyik a piszkosan folyó füstteng-gerbe: a kacér lányok, cilinderes urak, jökedvű rendőrök mind-mind homályba fulladnak és csak a zongorát látjuk és az ifju vagy öreg tücsköt, amint jökedvvel vagy melancholihával szórja szan-aszét lelkének kincseit a pipázó rajongók és rikoltozó lányok közé, akik egy „consummatum” fejében épülni, tanulni vagy mulatni jöttek a tücsök odujába.

Las-an szállingózva gyülekeznek az éjszaka bogarai és pillangói. Egy széles, bársony nadra-gos piktör, nagyokat füstölve fapipájából, türel-metlenül topog már botjával a padlón, pedig még hármán sincsenek idebenn, beleszámitva a rend-ört is. Hátral, magasabb helyen — régebben az

semmi körülmények közt nem szabad kárt szenvednie: t. i. a parlamenti szólásszabadságot. Vázsonyi a tomboló és dühöngő orkán közepette nem tudott többé szóhoz jutni. El kellett hagynia a padot, amelyben ült, s a terem közepén állva, percekig hiába erőlködött, hogy meghallgattassa magát. Egyszerre száz torokból dörgött feléje a bős haragnak határt nem ismerő kitörése. S megesett a magyar parlamentben az, aminek nem lett volna szabad megtörténnie. A nemzet egy képviselőjének szólásjogát elfojtotta a parlamentnek orkászzerű dühe. Nem Vázsonyin esett ezzel sérelem, hanem a parlament legerősebb erősgén: a szólásszabadságon. Nem csodálkozunk rajta, hogy ez az eset bekövetkezett. Hiszen Vázsonyi a parlament tagjainak társadalmi felfogásával helyezkedett éles ellentétbe. De sajnáljuk, hogy a parlament tagjai, noha társadalmi felfogásukban szenvedtek sérelmet, indulatukban nem kimélték magának a parlamentnek legsarkalatosabb jogát: a szólásszabadságot.

Magunk is azt mondjuk, hogy aki elégtételt nem ad, az ne sértsen. De előttiünk áll ime az a bizarr ellentét, hogy az a Lindner Gusztáv, aki a nemzet méltóságát sértette vérig, be tudta fejezni beszédét, holott Vázsonyiba a parlament haragja belefojtotta a szót, mert egy társadalmi törvény erejével bír konvencióval helyezkedett ellentétbe. Ahol ilyen aránytalanságok fordulhatnak elő, ott válságos a hangulat. Akik hibákat követtek el, azok siesse-nek hát okulni. Mert a parlamentnek zavartalan munkabírásra s a nemzetnek higgadt parlamentre van szüksége.

Vihar a t. Házban.

Budapest, január 29.

A mai, elég szintelenül indult ülést két sajnálatos incidens viharossá tette. Az elején unalom — a végén csuf botrány: ez volt az ülés.

Napirenden a költségvetés általános vitájának folytatása volt. Felszólat Hortoványi József, aki az üdvivatu demokráciát támadja, mely a Király-utca sarával dobálja meg a történelmi nemességét. Szembeállította ezzel az igazi demokráciát, mely abból a vérkeresztségből született, mikor a nemes ember együtt harcolt a jobbágygal. Ez volt az első felszólalás, melyhez Rakovszky István pointnek odatette azt a közbeszólást, hogy:

lehetett a pódium — egy egészen kicsi lány — innen a Rue Monsieur le Princeből — simogat egy korántsem jól ápolót szakállt. Valaki oldalvált csiklandozza. Ugy hegeseti el, mint ahogy a legyet szokás. Oda se fordul. A zongora elé idős urihölgy telepedik le. Ekszere is van és a ruhája jobb fajta. Bizonyos, hogy ideát szedte meg magát és aztán nyugalomba vonult a tulsó partra. Onnan jár át — ugy tetszik nekem: minden este — egy kicsit belémlyedni a multha. A pincér ugy üdvözli, mint aki tiz sou borraivalót szokott adni.

Zsibongva tolongnak be a többiek. Valamennyi jó ismerősek tetszik, olyan egyformák, a fiuk, a lányok egyaránt. Lassanként mindegyik piszkos nádszéknek akad gazdája, gőzölögnek a kávék, nagy felhőkben gomolyog a füst és minden illaton és bűzön végighúzódik, meg-megcsapva az orrunkat, az olező abszint fodormenta-szága.

A pincér egy „demi-boch“-ot tesz a pianóra, a fekete bajuszos zongorás nagyot huz be-lőle, azután néhány taktust játszik a Szép Helénából.

Kopasz, nagyhasu, öreg emberke — hátul rövidre nyírott haja ősz — lép a zongora elé. Egy kis „lever de rideau“-t mókázik el, nem fontos személyiség, nem is igen hallgatnak rá, később kiszül, hogy alárendelt költő: ő jelenti be a „nagy“ művészetet — megkopogtatva a pianino fedelét — ő árusítja az előadott zeneszámok kottáit és ő rendezi a — taptot.

— Un... deux... trois! — intonálja a derék öreg és a közönség szívesen tesz eleget kívánságának.

— Ratata, ratata, ratata! Tra, tra, tra! — bug fel ütemesen a taps, a tenyerek osattognak, a botok működnek és a kis öreg elégedetten ve-regeti nevesebb „camerad“-ja vállát.

— Barátom Gaston Coute lesz szíves néhány versét elszavalni! — jelenti a kis öreg és a költő belép a füstös terembe.

„ez a mostani a pótkhendi demokrácia!“ A második felszólat Miklós Odón volt, aki a kormányzat minden ágára kiterjeszkedő okfejtés kapcsán hangsúlyozta a kormány iránt való bizalmát. Ez rövid és hatásos beszéd volt. Utána Csadvolszky Lajos szenvedélyes hangon támadta a kormányt s valóságosan dühöngött, mert az államnak pénztári készletei vannak.

Idáig minden rendben ment.

Negyedik szónoknak azonban fölemelkedett a pártönkivüli szászok sorából Lindner Gusztáv s olyan szorencsétlen tónusban hozta szóba a nemzetiségi kérdést, hogy lassankint magára zudította az egész parlament felháborodását. Már az is rossz vért szült, mikor azt hangoztatta, hogy a nemzetiségeknek tett ígéretek csak ígéretek maradtak s egyedül a horvátok tapasztaltak méltányosságot.

Ott már az éber Pichler Győző harsány hangon szólt közbe:

— A német politika egyszerűen eltiporja a lengyeleket. S nálunk így mernek beszélni!

Ekkor még a szász képviselők tömr sorban próbálták Lindnernek figyelmet teremteni. Egy-másután és egyszerre szóltak fel az elnökhöz, hogy utasítsa rendre Pichler Győzöt. De a szélsőbal már kezdett tüზე jönni s mikor Pichler a Ház közepére állva, ingerülten mutatott Lindnerre, hogy „ez az ur tanította a kolozsvári egyetemen a közjogot!“ — akkor a szélsőbalról föl-harsantak az izgett, haragos kifakadások:

— Menjenek Németországba!

— Nekünk magyar hazafiak kellenek!

— Hogy meri a magyarságot sérteni!

— Osztrák viszonyokat akarnak itt létesíteni?

Haragban előljárt Pichler Győző, akit indulatos kifakadásaíert az elnököl Daniel Gábor rendre is utasított.

De akkor Lindner Gusztáv ezt találta mondani:

— Elismerjük a magyar faj vezérszerepét, de a vezérszerep alatt nem értünk szupremáciát.

Tovább egyelőre nem folytathatta. A felháborodás most már általános volt. Az egész Ház lázba jött, indulatba borult.

— Nem hagyjuk az ilyen embert beszélni! — hangzott köröskörül, mindenfelől. S bár az elnök az oktan kijelentésért rendreutasította a szónokot, a láz nem hűdött ki a t. Ház hangulatából, a levegő ugyancsak puskaporos maradt.

S ebben a kellemetlen, puskaporos hangulatban jelentkezett egyszerre Vázsonyi Vilmos, hogy személyes kérdésben akar beszélni, mert Hortoványi őt megtámadta. Az indulatos hallgatóság

Rövid és módfelett széles a nadrágja, a kabátján éppen elég zsírfolt terjeszkedik, a nyak-kendője félrecsuszott és a gallérja a szélén ki van csipkézve. Fakó gnómare, tömpe orral, amely körül két széles barázdá vonul szinte a fülig. A haja hosszú, kócos és koromfekete. Gyors mozdulattal törli meg — a kabátja ujjával — sörös száját és a pianino elébe áll.

Ez az ember talpig poéta. Az érzései, a fájdalma, a vidámsága, a szatirája mind egy igaz költői. Ahogy gyorsan, szinte hadarva elszavalja egymásután a verseit, eszembe jutnak az üres-fejűek, akik mahagóni-iróasztal mellett írják banalitásukat, miket aztán előkelő kiadó aranya váltanak. Gaston Coute tizfrankos szobában lakik havonként az ötödik emeleten, a sörért adósa marad a gazdának és éjjel, a tücsök odujában, festettáru lányok és hegyesszakállu, szegény diákok közé szórja az igaz, szin-pompás, illatos költszet virágait.

A honoráriuma, hogy a kis öreg meg van vele elégedve és nagy meggyőződéssel intonálja neki a taptot.

— Un... deux... trois! — a taps felharsan és Gaston Coute szalad vissza a hosszulábu székhöz, félbenhagyott söréhez.

De Fargy... kékszemű, ifju ember. Olyan, mint egy Quartier Latinbeli diák. Szép fiu, szomorú az arca és gondosan ápolat a kis szakállá. Mikor belép, a lányok megmozdulnak. Egyiknek-másiknak odaszól, az büszke mosolylyal köszönti. Romantikus nótákat ír, szerelmeseket, illatosakat és állva kíséri magát a zongorán. Odahaza bizonyosan három felvonásos operájának partitúrája hever a szekrényben, talán jóideje valamelyik színháznál, de hiszen ő ráér várni itt, a grisettek és diákok között, akiknek addig énekel apró, illatos nótákat, a mig egyszerre csak meg nem jelenik a fotográfája az Illustrationban és a nagy boulevardok képkereskedéseiben. Charpentier is dalolt a tücsök odujában, vagy talán egy másikban, a szomszédában vagy fönn a he-

idegesen fordult feléje. Már az első szavaiba is belekaptak. Ki bántotta? Honnan tudja, hogy őnt támadta? Így akaszkodtak szavaiba [egy darabig. S Vázsonyi már akkor láthatta, hogy semmi kórus még csak tűrhető, de ilyen kórus baj. Mögötte es előtte, mellette és köröskörül kevesen ültek, akik csak legalább közbübségek lettek volna. S ő ebben a környezetben gunynyal akart szerencsét próbálni.

Nyomban feléje süvített egy megjegyzés:

— A tömeget megindította, de megugrott előle.

Ezt Rakovszky mondta. Csak ugy félvalló! Vázsonyi erősen vágott vissza:

— Hazudik, aki ezt mondja!

Roppant láрма keletkezett. A szélsőbal ifjabb elemei indulatosan huzódtak el a szónok közeléből. A néppárt dühösen rontott reá. Az elnök rendreutasította Vázsonyit.

S az ellenséges indulatok forgatagában állva, Vázsonyi az elnök felé fordulva, halványan kezdte magyarázni, hogy a kemény kifejezést nem a Ház valamelyik tagjára, hanem azokra a lapokra értette, melyek azt írták róla, hogy megugrott.

Ez a magyarázat inkább diszuszálta a hallgatóságot. Most már csuf megjegyzések, kemény szavak röpködtek Vázsonyi felé.

— Itt is megugrik!

— Nem tőrjük, hogy a mi sorainkból beszéljen!

— Menjen innen!

— Menjen a néppárt mögé!

— No csak ide jöjjen!

Igy ment ez percekig. Haragjával előntötte a néppárt, de talán még jobban a szélsőbal. S már a szabadelvűpárton se nézte a jelenetet mindenki olyan közbübsen, mint szokás. Nagyon kínos szituáció volt.

S ekkor még Rakovszky is szót kért. Hidegen, kegyetlenül szelid hangon jegyezte meg, hogy visszavonja azt a megjegyzését, mintha Vázsonyi megugrott volna. Nem ugrott meg. Óvatosan viselkedett és elbujt. Magyar ember, ha mozgalmat indít, az élén szokott maradni, veszélyben még sokkal inkább. De Vázsonyi óvatosan visszavonult, bujkált.

Kegyetlen szelid volt a hang. A szélsőbal tapsolt neki s még a szabadelvűpártól is sokan öljenezték Rakovszkyt. (Ami elég hiba volt samit a párt előkelő tagjai ott rögtön erősen megroítottak.)

Mikor pedig Vázsonyi, most már jóformán

gyen, a tulsó parton. Egy kevés szerelem, sok abszint és az édes ifjuság kísérik a dalköltőt. A közönség zajosan tapsolja, a nótáit veleéneklük, egy kóvér lány nagyokat fuj magából az egyik sarokban és könnyeit potyogtatja a sörébe. Valószínűleg reménytelenül szereti a költőt, ugy sejttem.

Azután felvonulnak mind sorjába: a dalköltők, a lírai poéták és a mérges szatirikusok. Monsieur Dominique Bonnaud — jól táplált, szemüveges férfu — halkan dudolja el apró ocohonériáit és véres kirohanásait a politika és az irodalom nagyfejűjei ellen. Loubet, Delcassé, Millerand épp oly kevésbé szentek előtte, mint Coppé, Sardou és Rostand. Jajmindnyájunknak, a sovány Sarah- val és az aktuális Ranavalo királynővel egyetemben! Bonnaud ur nem kegyelmez és a tücsök birodalmában jökekdvel tekeri ki minden híresség nyakát, bizony több elmésséggel, mint amennyit busásan fizetett chroniqueurök ki-zadnak a nagy újságok eroquis-jaiban. És e kivégzéseknél buzzón segédkezik a közönség. Vajjon tudják-e a vörösruhás lányok, kikről énekel Bonnaud ur? Ó azzal nem törődik. Halkan dudolva cipel ez a tücsök és leszedi a keresztvizet minden képzelt és igazi nagyság fejéről.

Ejfléle jár az idő. Egy szomjas diák a harmadik sört rendel meg, a háttérben két széken hanyatdülve szunnyad egy erősen rizsporozott, roppant vörös ajku leány. A barátja tréfát üz vele és cigarettát dug a szájába.

A kóvér, kis öreg erőteljesen kopog a pianino fedelével.

— Mesdames et messieurs! A tücsök ma kiváló szerencsében részesül. Fellép a kiváló, nagy-hírű zeneszerző: Marcel Legay.

A ködös füstoszlop megmozdul, kavarog. A nevének említésére máris felzuga a taps. A föllépése ugyan ötven centime „supplement“-t jelent a kávénál és a sörnél, de senkisésem bánja, ha őt hallhatják, a Nagyot, a Híreset, az Öregot.

kiállva a szélsőbal padosorainak határából, felelni akart Rakovszkynak, irtózatossá lárma fullasztotta el szavait. Beszélte ugyan, de senki se akarta meghallgatni, nem is lehetett volna meghallani. Sápádnak, ingerülten mondott valamit, de csak egy szava hallzott ki az örületes zsvajból:

— Majd leszámolunk!

De köröskörül, mindenfelől lehurrogták, lekiáltották:

— Menjen innen! Népbolondító! Ki vele!

Szédületes, pokoli lárma volt. A haragosokat pártátharok nem különítették el, minden párt ellene látszott fordulni s az üvegűtő alatt még zajgott minden, mikor Vázsonyi sápadt arcra ki-vonult a tereméből...

A képviselőház ülése január 29-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Wlassics Gyula, Cseh Ervin.

A mult ülés jegyzőkönyvét fölolvassák és hitelesítik.

Elnök bemutatja a horvát-szlavon-dalmát országgyűlés elnökének kétféle iratát, melyben értesíti a Házat, hogy a Magyarország és Horvát-Szlavonországok között az 1897. és 1898. évre eszközött lezárolásokat a horvát-szlavon-dalmát országgyűlés tudomásul vette, továbbá, hogy a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátországok közötti pénzügyi egyezmény megállapítására kiküldött bizottság a következő tagokat választotta meg: Egersdorfer Sándor, gróf Erdődy Rudolf, Ferrieh Ferenc, Frank József, Francisci Henrik, Josipovich Imre, Kusevich Svetozár, Milekics Ciril, Sevcics Janos, Speveoz Ferenc, Suma-novics Szvetisláv, Tomasics Miklós, Egyben értesít, hogy ezen bizottság elnökévé Francisci Henrik, jegyzőjévé pedig Egersdorfer Sándor választott meg.

Tudomásul vétetik.

Bemutatja a közös függő államadósságot ellenőrző bizottság elnökének iratát, melyben tudatja, hogy a közös függő adósságot ellenőrző bizottságba gróf Teleki Domokos volt rendes tag helyére Angyal József eddigi póttag hivatott be.

Tudomásul vétetik.

Bemutatja Tisza Kálmán képviselő levelét, melyben bejelenti, hogy mint a főrendiház tagja. összehírdetlenségi helyzetben van, de azt végleges igazolatlása után azonnal meg fogja szüntetni.

Tudomásul vétetik.

(Az új polgári perrendtartás.)

Flósz Sándor igazságügyminiszter: T. Ház! Van szerenősem a magyar polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot indoklásával együtt benyújtani. Kérem a benyújtott törvényjavaslatot kinyomtatni szétosztatni és előzetes tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasítani. (Eljenzés.)

Elnök: A javaslat előzetes tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasítatik.

Jóval túl van a hatvan esztendőn. Mintha Murger regényéből lépett volna a pódiumra. Olyan, mint Collin, az öreg filozófus. Kockás, világos a nadrágja, hosszú, terden alól erő feketedringotja alól kivillag a fehér mellény és a csipkés, Louis Quinze korabeli ing. A fejében a fényesen kopasz, de hátul tömött csomóban omlanak ősz furtjai a vállára. Az arca gyűrött, az orra vörös és kissé bizonytalan léptekkel lépeget végig a termen.

A nagy Marcel barátságosan mosolyog mindenfelé. Egy-egy tréfát is megereszt és sűrt rendel a zongoristának. Igen, itt, az ő vérei között érzi csak jól magát. A kocás piktörök, gyűrött gallérú költők és festett szemű leányok között, akik közül kisarjadzott. Országos sikerei voltak hajdanán. Háromszáz és egynéhány kottája forog szerteszéjjel közökben, a darabját is adták odaát, a nagy színházban.

Es ő megtér ide, szürke tücsöknek a szürke tücsök közé. Nyikorgó, italos hangon éneklő balladát, forradalmi nótát, tele mélyesges bánatokkal, melyekben átrezeg vad erőteljességgel az ifjuság, a hit és a szerelem. A magas hangoknál rémesei karját kinyújtja és szinte beleordítja az érzéseit a szivekbe. Azokba a szivekbe, amelyekben még virágzik az ifjuság, a hit és a szerelem. Ó már a multé. Feljár éjjelenként kísérteni, néhány dallal, amelyekben visszasírja az ifjuságát.

Elhallgat a tücsök. A szines pillangók kirajzanak az utcára, az apró bogarak zümmögve követik őket. A költők, ifjak és öregek vegyest, megint csak isznak a hosszalubá székeken üldögélve, aztán nekivágának az éjszakának, új álmodkat kergetve.

A lobogó gázbetűket oltogatják, a Rue Cujasból kiszállingóznak az éjszaka bogarai, pilléi: teleszítvák magukat a tücsök édes, mámoros és vidám danájával. A tücsök alszik holnapig.

(A költségetési vita.)

Hortoványi József a kisbirtokos-osztály elülső-séről beszél. A tizenöt év előtt még oly hatalmas osztály ma már teljesen tönkrement. Majd az általános pénzügyi politika lejtegetésére tér át s annak hibáit sorolja fel. Szól ezután az utóbbi időki mozgalmairól, a terézvárosi demokratizmusról, eidei Vázsonyi fellépéséről a nemesség ellen. Vázsonyi a Király-utcából sárt hozott be a Háza s azzal megdobta a törtenelmi nemességet. Az igazi demokratizmusnak a nemesség a szülőapja; 1848-ban letette ősi jogait, felszabadította a jobbágyiságot s a szabadságharcban együtt küzdött a főnemes a nemessel és a paraszttal. Ez volt a verkeresztége az igazi demokratizmusnak. (Zajos helyeslés a szélsőbalon és a néppárton.)

Rakovszky István: Nem pedig az a pökhendi demokratság, az igazi demokratság!

Hortoványi József ráter ezután a kereskedelmi és vámszerződés tárgyalásaira s azt tartja, hogy leg-
jobb ideje, ha az ország Ausztria zsarnoksága alól felszabadulna. S ez csak az önálló vámtérület felállításával lehetséges. Nem fogadja el a költségetést. (Zajos helyeslés a szélsőbalon és a néppárton.)

Miklós Odön: T. képviselőház! Talán nem vétek a parlamentium ellen és talán megbocsátja nekem a t. előttem szolt képviselőtársam, ha beszédre részletesen nem reflektál. Nem akarok a Ház szives türelmével visszaélni.

T. Ház! Az előadó ur tegnap igen helyesen rámutatott arra és kiemelte, hogy mit jelent különösen a mai sulyos gazdasági helyzetben az a jelenség, ha egy országnak államháztartása rendben van.

Hogy az ország sulyos gazdasági viszonyok közt van, hogy közállapotaink terhesek, azt senki sem tagadhatja. Elismertem ezt és ennek kifejezését is adott a pénzügyminiszter ur. Eppen azért nem veszi rossz néven tőlem Kossuth Ferenc t. képviselőtársam, ha tegnap azon megjegyzését, mintha a t. miniszter ur dísekednék a költségetésével, vagy dísekednék a zárszámadások által elért pénzügyi eredményekkel, én sem a miniszter ur eddigi működéséből, sem általában a kormány eddigi tevékenységéből, de legkevésbé azon komoly hangból, amelyet a t. miniszter ur expozéjának előterjesztése alkalmával itt hallatott, kimagyarázti nem tudom. Mindent rághatunk talán a t. miniszter urra, de azt, hogy dísekedni szokott volna, — nem tulajdonosága. A miniszter ur bizonyára nem a maga érdemének tudja be, hogy az ország ilyen erőlkötésekre képes, hanem igenis érdeme a miniszter urnak és a kormány urnak az, hogy a nehéz és sulyos viszonyok között a kormány figyelemre kiterjed az államélet minden ágazatára. De éppen azon megjegyzése a miniszter urnak, amelyben pénzügyi figyelemzetését megette, a jövendő nagy feladatokra előmozdítja, bennem is némi aggodalmat keltett, mert hiszen az eddigi nagy áldozat, a nemzetnek eddigi nagy pénzügyi igénybevétele, amelyet ez az ország bámulatos szívósságánál fogva megbírt, eleinkte egyes intézményektől, inkább csak a keretek megalkotására szorítkozhatott mind-
eddig.

Megalkottuk a kereteket, amelyeknek körében önálló gazdasági berendezésünk végcélja felé haladunk, de magukban ezekben a keretekben még rendkívül sok tenmiváló van. Ki kell teljesíteni, ki kell építeni egész gazdasági beszervezetéseinket, adminisztrációinkat, reformálni közigazgatásunkat és általában beügyi do gáinkon még annyi munkálkodásra van az országnak szüksége és anyagi ereje ebben az irányban annyira igénybeveendő még, hogy ha ezek-
kel szembenézünk, nem lehet egyes aggályos jelen-
ségek előtt szemet hunyni. (Ugy van! Ugy van!) Egy további aggasztó jelenség, amely éppen a magyar időbirtokos derekon támadja meg, az utóbbi időben megint nagy mértékben lábrakapott kivándorlás.

Gróf Wilezek Frigyes: Hát az uzsora?

Miklós Odön: Tíz esztendő annak, t. képviselőház hogy e kérdéssel, a kivándorlás kérdésével itt e Házban részletesebben voltam bátor foglalkozni és akkor ezt a kivándorlást nagy részben majdnem teher rabslolgakereskedéshez mertem hasonlítani, amennyiben főleg a külföldi ügynökök csábítása és egyéb ehhez hasonló organizációk voltak azok, amelyek néprétegeinket, főleg a felsőbb vármegyék-
ből az Amerikába való kivándorlás felé terelték. Sajnos, ez a jelenség az utóbbi időben folyton és főleg most gazdagabb vidékekre is elharapódzott, olyan gazdagabb vidékekre is, ahol állandó a mezőgazdasági munka és állandó keresetet nyújt. (Ugy van! Ugy van!)

Elismerésemet fejezem ki a miniszterelnök urnak, hogy, amint tudom, e kérdéssel nagy érdeklődéssel foglalkozik. (Helyeslés.) De nem akarom a kérdés minden részletét itt taglálni, mert éppen az idén ebben a kérdésben az ország különböző részeiben kongresszusokat fognak tartani, ahol a társadalmi és politikai tényezőknak bevonásával hív képtő dhajtanak nyerni annak, hogy tulajdonképpen különböző vidékeken mi az oka ennek a kivándorlásnak. (Helyeslés.)

Veres József: Eső után köpönyeg!

Fichler Győző: Lesz vidéki banket, fogadtatás, zászóló (Nagy zaj balléfol.)

Miklós Odön: Évek hosszú sora óta látjuk, hogy például szesztermelésünkkel, ennek forgalmával és értékesítésével, az árképződés viszonyaival szemben a magyar gazda-társadalom teljesen tehetetlen. Több mint két évtizede, hogy e Házon kívül és éveken át e Házban is telovásásokban, előadásokban és elevátozterű közrakrtári intézmények behozatalát nálunk elengedhetetlen követelménynek jelentem meg ki. (Helyeslés.)

Pontos kérdés beforgalmunknak olcsóbbá tétele is. Valabánszor nagy közzgazdasági célokat kell szolgálunk, akkor az államvasutak fogalmi szemponnból túlmértékben vétetnek igénybe és ezeknek

körülbéli az önköltségek, vagy az önköltségen alul kell teljesítményeiket végrehajtaniok, amiből igen természetesen magának ezen intézménynek haszna nincs. Milliókát, meg milliókát költött az ország vizeinek szabályozására és ennek sikerei után igen kevés hasznát veszi még löyölnök hajózhátóságának. Ha elismerésre méltó is azon munkásság, amelyet löyölnök szabályozása körül az utóbbi tíz év alatt kifejtettünk, ez még nem minden, mert például a Dunának vannak egyes szakaszai, amelyek hajózás tekintetében kitógás alá esnek. A Tiszának is van még egy kis része, amely okvetlenül javítandó, de itt vannak a-onkivül a Körösök felső részei, a Temes, a Béga, amelyek még mindannyian szabályozást igényelnek éppen azon szempontból, hogy végre-valahára az a nagy gazdag-ság és kincs, (Nagy mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a baloldalon: Elég volt már a vizszabályozásból! Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök: Kérem, ne méltóztassék zavarni és félbeszakítani a szónokot!

Miklós Odön:... amely megfelelő ingyen vizitakban van, értékesíthetők, kellőleg felhasználhatók, ami csak úgy lehetséges, ha e vizutak a hajózásnak már egyszer megnyithatnak. Minden költség, amely a szállítást tekintetében megtakarítható, elsősorban a gazdának válik hasznára. Ismeretes, hogy szaktérfiak, a gazdaság különböző körei, miely elevenen foglalkoznak a hajózható csatornákkal. Erre vonatkozólag nem akarok részletke becsátokzni de egy korlátnak felállítását a kérdés körül szükségese nek tartom. Itt csak a feltétlen szükségről lehet szó. Ilyen a Duna-Tisza közti kis csatornarez, ilyen esetleg a Károlyvárosig hajózható vízi út, a Vukovár-Smácó-csatorna és azon melletlöyölnök szabályozása, amelyeknek a beforgalmi eleveneben kitéljődhettek. Mezőgazdaságunkkal szoros kapcsolatban állanak azon iparágak, amelyeket első sorban a mezőgazdaság táplál. És itt csak sajnos lehet lelemlenem, hogy annak idején az ország tehetősebbjei — amint ez Bekics Gusztáv t. képviselőtársam munkájában oly szépen ki van fejtve — nem vetették magukat a magyar iparnak ezen ágazatára (Ugy van! Ugy van!) és nem merítettek példát az angol vagyonos osztály törekvéseiből. De talán még ma sem késő.

Egy másik foglalkozási térre térünk át. Az ipar és kereskedés helyzete Magyarországon (Zaj és mozgás balléfol.) pang, ezek a váialatok is a legnagyobb nehézségekkel küzdenek. Kijelentem a miniszter ur is expozéjában és felszólalásában. És ha mi a jövendő politika főadataival foglalkozunk, úgy elsősorban egyre okvetlenül gondólnunk kell és ez az, hogy legelőbbben megíró iparunkat igyekezzünk megtartani és így becsátokozunk újabb ipar teremtésébe. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Mit mond Hegedűs!) Igen megnyugtató az a nyilatkozat, amelyet a pénzügyminiszter ur a pénzügyi bizottságban is tett. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Elnök csenget.) midőn az állami ipartelepek munkásságáról szolt, kijelentvén, hogy azoknak szélesebb alapokon való lelesztését nem óhajtja, hanem inkább a már meglévőknak intenzívebb fejlesztését kívánja hogy a magániparnak konkurenciát ne csináljanak, hanem csak oly iparágakat karoljanak föl, amelyek nálunk még nem kultiváltak, vagy nem voltak kultiválhatók.

Az adóreformok kérdése mindenestre olyan munkát és mivelet lesz, amelynek sikeres végrehajtása körében az adózó polgárok nagy részének válláról és éppen azokról, akik leginkább érzik a teher sulyát, sokat lehet a kormányzat és egészen más-képp alakulhatnak a viszonyok, amelyek ma főleg a községi életre oly nagy teherrel sulyosodnak, ha jellesül az indirekt adók reformja körében, a községeknek a hus- és szeszfogyasztási adó és általában a jogyasztási adók jövedelmaiből juttathatna valamit az állam ha ez az adók kezelést a községek részére egyszerűbbé és hozzáférhetőbbé tenné. Hogy erre a pénzügyminiszter ur is sulyt helyez, hogy az adóreformok végrehajtása keretében megtett eddig is mindent, azt el kell ismernünk; azt a kormány maga is elismeri.

Sok történt az adóreform terén is, a mult években is! A jogyasztási adók kezelése körül határozottan sikereket értünk el. De, hogy ebben a tekintetben még sok a tenmiváló, azt a pénzügyminiszter mind expozéjában, mind a pénzügyi bizottságban a hozzá intézett kérdésekre kimerítően és behatóan kifejtette.

Mivel úgy látom, hogy ennek a nemzeti kulturának kifejtésében, a nemzeti öszműködő erők teljesítésében mind az igen t. miniszterelnök ur, mint a kormány minden lehető megtészenel, azon bizalomtól kifolyólag, melylyel a miniszterelnök ur és kormánya iránt viselkedem, a költségetést a részletes tárgyalás alapján elfogadom. (Elnök helyeslés és éljenzés jobbfelől. Szónokot számosan üdvözlök.)

Csávolszky Lajos azt tartja, hogy törvényellenes az, hogy ilyen későn tárgyalják a költségetést. Önkénynek nevezi azt a módot, amelylyel a költségetést elkészítik. Hivatalokat szerveznek, hivatalnokokat neveznek ki a törvények megkerülésével. A kormány az országgyűlés nem együttléte alatt csak sürgös esetben utalványozhat ki előirányzat nélkül költségeket, mégis lépten-nyomon találkoznak esetekkel, amelyek törvényellenesek. Az államszámvevőszék sem teljesíti kötelességét. Nem ellenőrző, hanem regisztráló hivatal. Kéri a kormányt, hogy változtassa meg a törvényeket, ha ezek neki keletlenek. De tiszteleg azokat, úgy ahogy lennának.

Ezután az állampénztár felelőseiről beszél. Kérdi, hogy mire fordítják azokat? Az államszámvevőszék kiintette hogy azok megvannak. De hol és mire fordítják azokat? Bankokba helyezték el őket. Így az Unio-Bankba és a Magyar Ipar-és Kereskedelmi Bankba.

Holtár Jenő: Jó helyre tették. (Derültség.)

Csávolszky Lajos: De hogy milyen feltételek

mellett lettek elhelyezve, arról hallgat a számvevőszék.

Különbben is örült dolog mai nap Magyarországon a pénzügyügyi politika, amikor annyi baj vár orvoslásra.

A pénzügyminiszter azt mondta egy beszédében, hogy Magyarországon sok baj orvoslandó. De mondjunk le mindezekről, amíg a legfontosabb kívánást, a véderőt teljesítettük.

Lukács László pénzügyminiszter: Nem így mondtam!

Csávovszky Lajos: Mit jelent ez? Nem azt, hogy mondunk le minden kívánásainkról, minden bajunk orvoslásáról s áldozunk oda mindent a nagy molocoknak, a hadseregnek.

Nem mondja el a költségvetést. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(A vihar.)

Lindner Gusztáv a szász-kérdésről beszél. Felolvassa a 61-iki telirat egy részét, amely nagyon méltányos a szászok iránt. S a válasz is hasonló volt a feiratra. Már akkor is hangsúlyozták a nemzeti-ségi kérdés béreis megoldását. Szép ígéretek tetek akkor a nemzetségeknek. De ezek a horvát testvérekkel szemben érvényesültek csak. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Kinek a véleménye?

Lindner Gusztáv: A mi szép programunk negyedik pontja értelmében az állam nyelve, mint olyan, jogosult... (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a középben) ... de a nemzeti-ségi egyenlőségről szóló 1868. XLIV. törvények és a később létrejött törvények, amennyiben az állam nyelvének az idézett törvények által tulajdonított tulajdonságait nem emelik, a jog- és szabadságnak azon legkisebb mértékét tartalmazzák, mely az országnak nem magyarajku nemzetségeit megilleti. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Ez a pózeni törvény! Ez Vilmos császár véleménye! (Nagy zaj.) Ott is ezt gondolják! (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) Ez a német politika! (Szünni nem akaró zaj a baloldalon.) Ott nézzék meg, hogy mit csinálnak! (Folytonos nagy zaj jobboldalon.) Kidobták a lengyeleket! Itt pedig így beszélnek. (Folytonos nagy zaj a baloldalon. Felkiáltások jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek. (Zaj.)

Pichler Győző: Jogosult az államnyelv: Menjenek oda, nézzék meg a lengyeleket, sorban pusztítják és gyilkolják! (Folytonos nagy zaj. Felkiáltások jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! Ne méltóztatás-e a szónokot közbeszóval közölni. (Helyeslés jobboldalon. Nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Abszurdum ílyet mondani a magyar képviselőházban. (Nagy zaj és mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások a jobboldalon: Rendre!) Menjenek el Lengyelországba! Nézzék meg, mit csinálnak Pózenben! (Zaj.)

Elnök: Pichler képviselő ur ne beszéljen közbe. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! Egy hang a középben: Mi megszereztük a hazánkat!), mert csak a szónokot illeti a szólás joga. (Helyeslés jobboldalon.)

Pichler Győző: Önöket megfürdtek, nem maguk szereztek ezt az országot. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Halljuk az elnököt!)

Leszkai Gyula: Az volt a hiba, hogy befogadták Magyarországra az ilyen népet. (Nagy zaj és mozgás.)

Pichler Győző: Ne csináljanak külön törvényeket maguknak! (Szünni nem akaró zaj és felkiáltások a jobboldalon: Rendre!)

Elnök: Pichler képviselő urat közbeszóvalásáért rendreutasítom. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Bánom is én! Tessék rendre utasítani huszonötöszt! (Nagy zaj és mozgás.) Jogosult az államnyelv! És mi ezt hallgatjuk. (Nagy zaj.)

Elnök: Pichler képviselő urat újból rendreutasítom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Leszkai Gyula: Tanítsák meg, mit szabad itt egy szásznak beszélni. (Zaj.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Halljuk az elnököt! (Folytonos zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek. Nem hallom a zajtól, mit beszélnek! (Zaj.)

Pichler Győző: Ez tanította Kolozsvárott a közjogot. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Rendre!)

Molnár Jenő: Jó kis közjogot tanított Kolozsvárott! (Folytonos zaj.)

Lindner Gusztáv: E Házban én nem érezhetem magam hivata arra, hogy Poroszország kormányát védelmezés alá vegyem a lengyelek dolgában ekkorvetett intézkedések miatt. Mi itten magyar ügyeket tárgyalunk (Ugy van! Ugy van!) és ennél fogva én nem a lengyel, hanem ezen ügyekkel foglalkozom. (Helyeslés a középben.)

Lengyel Zoltán: Ugy kellene elbánni önkkel is, mint ahogy — sajnós — a lengyelekkel bánnak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Csodálatos, hogy a kormánypártot ez nem sérti! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem engedik Bécsből! Zaj. Elnök csenget.) Hiszen ez nem pártilag!

Lindner Gusztáv: Van-e eekben valami, a mi államunk érdekeivel, vagy állampolgári kötelességünkkel ellenkezik. Vagy talán az tesz nemzeti-ségi szükkekltségünkről tanúságot, hogy a szász nép-program alapján szász választókerületekben, szász választók döntő szavazataival egy magyar gróf, két magyar báró és egy magyar nemes ember választott meg az utolsó képviselőválasztás alkalmával. (Nagy zaj és ellenmondások a szélső baloldalon.)

Barta Ödön: Hát ez érdem, hogy a szászok nem magyarok, maga valija be. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Járja az, hogy így beszél? Megkülönbözteti a szászt a magyarától! (Nagy zaj.) Nem fogjuk tűrni ezt a hangot itt. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ha a kormánypárt halgatja, mi nem fogjuk ezt elűrni, ez hazaruló hang. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Nagy zaj.)

Lukács Gyula: Kár, hogy Schönerert nem választották meg a magyar gróf helyett. (Nagy zaj.) Miért nem hívták oda Wolfoit? Az kellett volna még! (Szünni nem akaró zaj.)

Lindner Gusztáv: Csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy mi egy tetleges és jól lehetelenségről, Erdélyország rendi alkotmányának helyreállításáról álmodunk (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nincs Erdélyország! Csak álmodjanak tovább!); nem kevésbé csalódnak azok is, kik azt hiszik, hogy mi külön politikai célokat akarunk elérni, vagy hogy kifelé gravitálunk. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az igaz is! Ugy is van! Talán csak nem tagadják!)

Leszkai Gyula: A nagymétek azonban nem fogadják bel! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Lindner Gusztáv: Nem vágyódnunk mi oda és még akkor sem megyünk vissza, ha t. képviselőtársam el is kísérne! (Helyeslés a szászoknál.)

Lengyel Zoltán: Azt ugyan elvárhatják. (Zaj. Elnök csenget.)

Lindner Gusztáv: Nem vágyódnunk mi Ausztria sajtáság és 68 óta még rosszabbra fordult helyzete után, amelyet már Laveleye Emil a „Revue de Deux Mondes” című folyóiratnak 1868. április első én megjelent füzetében élethűen jellemezte e szavakban: „Ausztria helyzete valóban olyan rendkívüli és még annyira köve van a középker jormához, hogy lehetetlen azokra helyes kifejezést találni. Ha „osztrák nemzet”-ről szölik, legalább tiz nemzetséggel kaocagni navitáson felett. Ha „császárság”-ról szölik, Magyarország fog titakozni. Hivatkozva Szent István király-ságára, mely sohasem képezte a császárság alkotrészt. Ha az „örökös tartomány”, vagy „Ciszlajthania” kifejezéssel élek, akkor Csehország azt vissza fogja utasítani, álitva, hogy más országokkal tévesztett össze, amelyekre ezen elnevezés joggal alkalmazható. Ha pedig az „osztrák tartományok” kifejezést hozzátatom, akkor husz különböző társulás lesz hallható és pedig a legdühösebb tejszóalások alakjában. Mi ittetten országok vagyunk, autonóm állással, saját történe emmel és jogokkal birunk.

Szónok ezután vázolja az elvkülönbségeket, amelyek pártját a többi pártoktól elválasztják a végül kijelenti, hogy a költségvetést elodajja.

(Felfordulás.)

Vázsonyi Vilmos: T. képviselőház! (Nagy zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Elnök (Ismételtesen csenget.): Csendet kérek.

Vázsonyi Vilmos: Arról értesültem, hogy távol-létemben Hortoványi képviselő ur személyemben támadott meg. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Nem nevezett meg, (Zaj a baloldalon) azonban oly szépen írt körül, hogy senki másra nem vonatkozhatott, amit mondott. (Felkiáltások a baloldalon: Nem személyes kérdés.)

Bocsánatot kérek, eddig ennek a Háznak csak egy demokratapárti képviselője van. (Zaj a baloldalon.) Magamra kell ismerem, mint demokratapárti képviselőre. (Nagy zaj a baloldalon.)

Rakovszky István: Ne hallgassuk meg! (Zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Helyre! Helyre!)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! Méltóztatásnak helyükre menni. Körülállják az emelvényt és nem hallok semmit. Csendet kérek!

Vázsonyi Vilmos: Hogyha a képviselő ur kijelenti, hogy nem réam vonatkozott, egyszerű dolog, akkor nincs mit mondanom. Azt mondta a t. képviselő ur: Nem tuduk eddig, mit akar az a párt, melynek egy képviselője itt a Házban megjelent a nélkül, hogy programját kifejtette volna... támajja a régi nemes osztályt és ez az első eset, hogy annak emlékét, amelyre tisztelettel nézünk, a Király-utcaból hozott sárral dobálják meg. (Felkiáltások a baloldalon: Igaza van!) Persze, hogy önk igazat adnak, ez nem meglepő réam nézve.

T. képviselőház! Az első, amit ki kell jelentenem, az, hogy programom nélkül nem jöttem a Házba. Programomat írásban előlvashatta a t. képviselő ur. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Az után is!) Az után is tapasztalhatja, aki heceeket csinál elenem.

Rakovszky István: Megugrik!

Vázsonyi Vilmos: Nem szoktam! Hazudik, aki azt mondta, hogy megugrottam. (Nagy zaj a baloldalon.)

Elnök: Ne tessék ilyen kifejezéseket használni! (Felkiáltások a baloldalon: Rendre! Rendre!) Már rendreutasítottam.

Vázsonyi Vilmos: Nem a képviselő urakra értettem, bocsánatot kérek, volt a sajátok egy része, amely azt írta, hogy megugrottam. Erre mondtam, hogy hazudik, nem pedig bármely képviselőtársamra.

Fáy István: Hát aki szemébe vágtá?

Vázsonyi Vilmos: Bizonyítsa be aki azt mondja, hogy megugrottam. Ki látta? Aljón elő és így mondja el, ne pedig a sajtó után.

T. képviselőház! Programomat bárki olvashatja, Hortoványi képviselő urnak ingyen is átengedem. Hogy én a történelmi nemességet támadtam meg, — olvassa bárki beszédemet, amelyet tartottam — nem való. Én a történelmi nemességről tisztelettel szóltam és a történelmi nemességnek tiszteletben tartását elismertem. (Nagy zaj baloldalon.) Az új nemesség ellen szóltam, nem pedig a régi nemességét gyaláztam. Vissza kell tehát utasítanom azt, mintha én a történelmi nemességet bármiképp gyaláztam volna. Ezt visszautasítom, mint olyant, mely nem alapszik azon, amit mondtam.

Rakovszky István: Mi van a kulturbestiával? **Vázsonyi Vilmos:** A kulturbestia, úgy látszik, annyira teszik a képviselő urnak, hogy kívánja, hogy ismételjen.

Rakovszky István: Gyalázat ilyent mondani! (Nagy zaj.)

Vázsonyi Vilmos: Ez tiszta műfelháborodás, nagyon jól tudja ezt mindenki.

Ami pedig a király-utára vonatkozó alluziókat illeti erre azt mondtam, hogy a Király-utca van o yan jó utca, mint a Só-utca, amelyben a Magyar Állam szerkesztősége van s amely, úgy látszik, nem az atikai söröl van elnevezve. (Zaj.)

Elnök: Mielőtt átérnénk az interpellációkra, állapítsuk meg a jövő ülé napirendjét. Javaslom a t. Háznak, hogy a holnap délelőt 10 órakor tartandó ülésre a mai ülés napirendjének folytatását tűzzük ki. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) A napirend a Ház elfogadja. Rakovszky képviselő ur személyes kérdésben kíván szólni. (Nagy zaj.) A képviselő urnak foglalják el helyeiket és méltóztatásnak csendben meghallgatni a szónokot. (Zaj.)

Rakovszky István: T. Ház! Az előttem szólott azt mondta, hogy hazudik, aki azt mondja, hogy ő megugrott, mikor azon sajnálatos tünetések történtek, ahol az állampolgároknak vagyona károsítva lett, a kik mai napig nem kaptak kárpótlást. Midőn az elnök ur rendreutasította, azt mondta, hogy a sajtóra értette, hogy hazudik és mitűn többet közülni és én is azt mondtam, hogy megugrott, én ezt ennell vissza-vonom. Nem ugrott meg, hanem előlgyázatosan óvatossan meghuzta magát, megvonta magát és elbujt. (Nagy zaj.)

Vázsonyi Vilmos: Nem igaz!

Rakovszky István: Minden más országban és eddig Magyarországon is úgy volt hogy ha valaki egy mozgalmat inszcenált, hogyha a népet telhiva tüntetésekre, van bátorsága ottmaradni. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon. Nagy zaj.)

T. Ház! Én is álltam népmozgalmak élén, kitelttem magamat annak a veszélynek, hogy az a baj, ami azt a népet érheti amely mögöttem áll, elsősorban engem érjen. (Zajos helyeslés minden oldalról.) Asi magyar ember, az bátran megy előre s megmutatja a példát, de nem ígát alatomosán. (Zajos helyeslés minden oldalról. Élénk felkiáltások: Eljen Rakovszky! Igaza van!)

Vázsonyi Vilmos: Én kérek szót személyes kérdésben. (Hosszantartó nagy zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urnakat, sziveskedjenek helyeikre menni!

Vázsonyi Vilmos: T. Ház!

Lengyel Zoltán: Ne innen beszéljen! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem kell ide! Menjen el innen! Zaj.)

Vázsonyi Vilmos: Személyes megtámadatás címén kérek szót. (Félkiáltások a szélsőbaloldalon: Ne innen beszéljen! A baloldalon: Ki vele! Ki vele!) ... de kérem ... (Hosszantartó nagy zaj.) Egyszerűen visszautasítom mindazt a valótlaniságot amit Rakovszky képviselő ur mondott. (Zajos felkiáltások a baloldalon: Ki vele!) Nem igaz, hogy elbujtam volna, nem is fogok e-bujni soha, majd leszámolunk! (Zajos tekiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Ki vele! Népbolondító! Folytonartó nagy zaj és nyugtalanság.)

Elnök öt percre feltüggeszti az ülést.

Szünet után

Zboray Miklós: Tekintettel a kedélyek állapotára, úgy a maga, mint Nessay Pál nevében kéri, hogy interpellációkat holnap mondhasssák el.

A Ház beleegyezett.

Elnök az ülést bezárta.

BELFÖLD.

Kihallgatás a királynál. Bécsből jelentük, hogy gróf *Szechenyi*, a király személye körüli miniszter, ma délelőtől fél óráig tartó kihallgatáson volt ő teiségénél.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett és amelyen folyó ügyeket intéztek el.

Tisza Kálmán főrendi tagsága. Gróf *Apponyi* Albert elnök a képviselőház mai ülésének elején bemutatja Tisza Kálmán levelét, melyben tudomására hozza az elnöknek, hogy megválasztott képviselő, de egyuttal főrend, mint ilyen összelérhetetlen állásban van és éppen ezért, végleges igazolása esetére, a főrendházi tagsági jogáról le fog mondani. Az agg államférfny ugyanis, bár rövid időre, de helyet foglalt a főrendházban, ahova gróf *Degenfeld* lemondása után mint legidősebb református főgondnokot hívták be. A királyi meghívó-levél éppen abban az időben érkezett meg a belügyminisztériumba, amikor Tisza Kálmán *Abrudbányán* jelölték s így a főrendház elnökének még alkalmá sem volt jelentést tenni a Háznak a királyi meghívó-levél kieszközöléséről, most pedig Tisza Kálmán már le is mond a főrendi tagságról.

Az országgyűlési szabadelvűpárt szombaton este félnyolc órakor értekeletet tart, amelyen megjel-tik a kijelöléseket az üresedésben lévő bizottsági tagsági állásokra. Az értekelet előtt este 7 órakor a kijelölő-bizottság tart ülést.

Törvényjavaslatok a főrendiházi bizottságban.

A főrendiházi közjogi és törvénykezési bizottsága ma délelőtti határozott órákor tartotta a lakulási ülést. Elnöke: *Ernst* Kelemen, előadója *Gall* József választották. A megalakulás után a bizottság nyomban érdemleges tárgyalásba kezdett, melyen a kormányt *Szell* Kálmán miniszterelnök és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter képviselte. A véderő-provizoriumról s az ideiglenes megállapításról szóló törvényjavaslatokat, továbbá az önkéntesek tiszti vizsgájáról, a honvédséggel való tiszti áthelyezésekről és az öngyikosságot kimutatásáról szóló jelentéseket báró *Prónay* Dezso, *Forinyák* Gyula, *Ernst* Kelemen megjegyzései és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter felvilágosításai után elfogadták, majd báró *Prónay* Dezso, báró *Majláth* László, *Ernst* Kelemen megjegyzései és *Szell* Kálmán miniszterelnök felvilágosításai után letárgyalta a megyei és községi pénztárak ellátásáról szóló törvényjavaslatot is.

Három titkos tanácsos. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király gróf *Czirák* Antalnak, gróf *Erdődy* Gyulának és báró *Vécsey* Józsefnek a belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

A katolikus kongresszus. A katolikus autonómiát szervező kongresszus ma délután folytatta tanácskozásait. A mai tárgyalás a többségi javaslat 11. szakaszával kezdődött. *Szemesi* püspök indítványozza, hogy a 11. és 12. szakaszoknak (melyek a katolikus alapokra és tanítványokra vonatkoznak), tárgyalása függetlenséggel járjon, és akkorra halasztassák, mikor az ezekkel a szakaszokkal összefüggő és ezekben a szakaszokban fölemlített szakaszok kerülnek tárgyalás alá.

Gróf *Apponyi* Albert hozzájárul az indítványhoz. Beszéde folyamán kijelenti, hogy ennek a részletes tárgyalásnak a folyamán tartózkodni fog azoknak a módosításoknak indítványozásaitól, melyeket az általános vita folyamán kilátásba helyeztek. Kijelenti azt, hogy azon az ösvényen fog haladni melyen a katolikus autonómiát legelőszérűbben elérhetőnek véli. Szólván az eddig elmondottakból azt látja, hogy a legilletékesebb kezek fogják átvenni a vezetést, — a püspöki kar, — s éppen ezért semmiféle akadályt gördeni a vezetés elé nem fog, sőt azt minden irányban támogatni fogja. (Térsz.)

Ugron Gábor a 11. és 12. szakaszok tárgyalásának elhalasztását nem kitagadja, de kijelenti, hogy bármilyen ellenérvényekkel is fog találkozni, mindenkor szemben fog állani 9 millió katolikus és az önkormányzat érdekében.

Szemesi püspök indítványát a kongresszus egyhangúan elfogadta.

A 15. szakaszról, mely arról szól, hogy a közhatalóságok segédkezése az egyházakozségek részéről az egyházi adók valamint a lelkész és az egyházközségi világi alkalmazottak járandóságaira nézve az egyházközségi tanács utján az elsőfokú közigazgatási hatóságnál kérhető. *Párvy* Sándor ajánlja, hogy a járandóságokra nézve ne csak a tanács, hanem az egyes érdekeltek is kérhessék a behajtást az elsőfokú közigazgatási hatóságtól.

Ugron Gábor: Az indítványt nem fogadja el, mert senkire sem lehet bízni, hogy a saját járandóságát behajtsa, mivel ez a tekintély rovására megy. Ez összekötözésre ad okot. (Helyesítés.) A szakasz változatlan elfogadását ajánlja.

Többek felelőse után a kongresszus *Párvy* indítványát elveti és a szakaszt *Viczmány* stílusú módosításával elfogadja.

A 16. szakaszról, mely arról szól, hogy az önkormányzati testület tagjai esküt kötelesek tenni, *Szemesi* Emil a szakasz végére a következő tördést ajánlja: „melyben azt is kijelentik, hogy semmi, az egyház által kárhözhozott titkos társulat kötelekben nem állanak.”

Hoványi Gyula, bár elvileg elismeri a pótlásban foglaltakat, szükségtelemnek tartja annak fölemlítését. *Simonyi* *Semadám* Sándor pártolja a *Szemesi* módosítványát, amelyet a kongresszus magáévá tesz. *Margalits* a „szolgálati eskü” helyett a „hitvallási eskü” kifejezést ajánlja.

Viczmány Ödön a szakasz eredeti szövege mellett foglalt állást.

Szemesi Emil ezzel szemben föntartja indítványát.

A kongresszus a szakaszt *Szemesi* pótlásával együtt fogadta el, a 17-ik szakaszt szó nélkül elfogadta.

A 18. szakaszról, mely a szervezeti testületek szavazásáról intézkedik, *Fehér* *Ipoly* püspök homályosnak találja a szakaszt az elnöki szavazatra vonatkozólag, és az elnök egyszerű szavazati-sulya, vagy a „votum Minervae” esetekre vonatkozólag, ahhoz képest, hogy mi volt a bizottság intenciója erre nézve, alternatív módosítást ajánl. *Hoványi* Gyula előadó kifejti, hogy az intenció az volt, hogy az elnök csak szavazategyenlőség esetén szavaz. *Ugron* Gábor kitéjezti óhaját, hogy az elnök rendszerint nem szavaz. *Fehér* *Ipoly* módosításával elfogadták. A 20. szakaszról, mely arról szól, hogy az önkormányzat különböző fokozatain mely testületek és közegek szervezettek, — *Sághy* Gyula az egyházmegyei gyűlések szervezését is ajánlja és az iránt módosítást nyújt be. Az egyházmegyei gyűlések jelentőségét fejtegeti és kienctagú bizottság kiküldését indítványozza, mely erre a kérdésre vonatkozólag a püspöki karral tárgyaljon.

Elnök az ülést 7 órákor bezárja. A részletes tárgyalás holnap délután 4 órákor a 20. szakaszról folytatják.

Két petíció. A temes-rékasi választás ellen benyújtott kérvény dolgában ma hirdették ki az ítélőtanács határozatát, amely szerint a Kuria elrendelte a vizsgálatot s vezetésével a temesvári ítélőtábla bízta meg. A vizsgálatot főképpen arra nézve rendelték el, vajjon a temes-rékasi takarékpénztár és népbank *Lend* *Adolf*, a megválasztott képviselő érdekében fejtegette ki pressziót az ellenpárt megfélemlítése végett s ebben volt-e része *Lend* *Adolf*nak is?

Az abauj-tornamegyei *Görgön* függetlenségi programmal megválasztott *Várady* *Károly* ellen szintén nyújtottak be petíciót, amelyet azonban az utolsó órában visszavontak. A Kuria, a nélkül, hogy nyilvános tárgyaláson foglalkozott volna vele, ma a visszavonást tudomásul vette és az eljárást megszüntette.

A tanítók fizetése. A tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével kapcsolatban kétségek merültek fel arra nézve, hogy a szabályozásnál gondolnák-e majd a tanítókra is? Erre nézve most a következő félhivatalos megnyugtatóst közli a *Magyar Nemzet*:

A legilletékesebb helyről nyert felhatalmazás alapján megnyugtatóst közöljük, hogy az állami elemi néptanítók fizetésrendezése az állami tisztviselők fizetésrendezéséről készülő törvénybe mindenesetre fel fog vétetni.

A szamosújvári mandátum. Szamosújvárról telegrafálják a *Budapesti Tudósítónak*, hogy onnan ma 160 választó által aláírt táviratot intéztek gróf *Karácsony* *Aladár*hoz, amelyben felkérlik a képviselőjelöltség elfogadására. Ugyancsak 160 választó aláírásával intéztek üdvözlő táviratot *Szell* *Kálmán* miniszterelnök-höz is. A *Karácsony*-párt nagyon bizik győzelmében.

A polgári perrendtartás.

Budapest, január 29.

Harsogó éljenzések között terjesztett be ma a képviselőháznak *Flósz* Sándor igazságügyminiszter egy törvényjavaslatot, amely korszakot jelző nappal avatta a mai napot a magyar jogszolgáltatás történetében. És ambátor a mai ülés érdekessége a végén lezajlott izgalom adta meg, a novezettség az igaztó botrány dacára az a történelmi pillanat marad, amelyben a Ház asztalára került a magyar polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat.

Nem túlzás, hanem száraz valóság, hogy az a pillanat történelmi volt. Mert erre a nagyszabású törvényalkotásra a magyar jogrend reformálásának nagy missziójában elsőrangú feladat vár. Az alaki jog reformjának teljes egységes kiépítését jelenti ez a törvényjavaslat. A teljes befejezését, még pedig minden várakozás szerint sikeres befejezését annak a munkának, amelynek az a célja, hogy a polgári pert egész területén felszabadítsa a merev alakosság békéből, hogy a polgári perben is, minden polgári perben ne a formai igazságot, hanem a valóságos igazságot keresse a bíró.

Eddig csak a sommás perekben, tehát a polgári pereknek számára nézve nagyobb, de jelentőségre kisebb részében volt így, itt is csak a nyolc év előtt megalkotott új sommás eljárás óta. Az ugynevezett rendes perekben és még egy néhány speciális eljárásban mindmáig a kemény formához kötött, nehézkes írásos perittel van érvényben. A ma beterjesztett törvényjavaslat érvényre emeli a szóbeliség és közvetlenség hatalmas perjogi elvét az összes polgári perekben, egységessé teszi az eljárást a civiljog egész vonalán és Magyarországon egész területén.

A reformnak alapvető vívmánya ez a kettő: a szóbeliség és az egységesség. Ezekből folyik azután a többi: a bírói judiciumának nagyobb bizottsága és szabadsága, amely a közvetlen impressziók frissességében és a bizonyítékok szabad mérlegelésében gyökerezik; a jogbátorság nagyobb teljessége, amely a sokféle eljárás kuszaságából kiragadott törvénykezésnek egyszerűbb, világosabb, könnyebben áttekinthető mivoltából következik és az egész eljárás modernsége, szabadelvűsége, amely a polgárok jogainak valóságos értékét fundálja, a mostani ingatag, korhadt pillérek helyett masszív anyagból épült, széles alapokra helyezi.

Ezt a reformalkotást évtizedek óta várja lelkendezve, türelmetlenül reménykedve a magyar jogszívület. De hogy most végre a megvalósulás küszöbére lépett, ez olyan esemény, amely nemcsak a jogszívületnek, hanem az egész magyar

közvéleménynek öröme, lelkesedésére, hálójára méltó. Az egész magyar közvélemény lelkes hálójára tette magát méltóvá *Flósz* Sándor igazságügyminiszter, aki ennek a korszakos alkotásnak körülbelül két évtizedet szentelt az életéből. Az ő műve volt nagy részben a sommás eljárás is, amely a nagy műnek bevezető része volt. Már mint államtitkár is ő állott az élen annak a tudós munkáshadnak, amely az alapozás és az építés munkáját végezte, de már egy évtizeddel korábban, mint egyetemi tanár ő készítette azt a tervezetet, melyből a mostani kész munkálat életre kelt. Kíváló kegye a sorsnak, amely megadta neki, hogy amit a professzor emléje megtervelt, azt mint miniszter teljes megérésre és megvalósításra juttathatja. Szerencséje *Flósz* Sándornak, hogy ez neki megadott. De szerencséje az országunknak is, amely egy kitűnő és nagyszabású jogászműnek ilyen alkotásában kapja meg jogéletének becses biztosítékait. Az új perjogi törvényt nyugodt bizalommal fogadhatjuk már eleve is. Alapvető principiumait kipróbálta már az élet; szelleme jótékony működésben van már, a sommás eljárás, amely ezt a teljes perrendtartást megelőzte, tökéletesen bevált és alig néhány évi uralma alatt a magyar törvénytárnak egyik ékessége lett. Az épület alapja szilárdnak bizonyult, bátran rátehetjük immár a felső emeletet is. Ugy a nemes építőknél!

A törvényjavaslat geneziséét, legfőbb részzeit a következőkben ismertetjük:

Amint tudva van, az 1868. LIV. törvények a polgári peres eljárást ideiglenesen szabályozta. Ez még tulnyomó részben az írásbeliségen alapult. A harminc év alatt azonban egészen átalakult a perjogi felleg az a francia szóbeli perrendszer egész Európán keresztül megtette hódító útját és nálunk is gyökeret vert a meggyöszdés, hogy a szóbeliség és közvetlenség alapján lesz leghelyesebb lélepleteni perrendünk.

Az 1868-iki perrendtartás hiányai csakhamar kiténtek és már 1871-ben kidolgoztak egy javaslatot, mely az egész perrendtartást fölellete. A reform-előkészítés azóta sohasem pihent, de csak novelláris uton javítottak a helyzeten időközben. Az 1881. évi LIX. törvények által csak a legürzősebb szükségnek akartak eleget tenni, perrendünknek csak egyes túrhetetlen intézkedéseit módosították. De e novella tárgyalása alkalmával mindinkább követelték az általános perjog reformját és pedig a szóbeliség és közvetlenség és nyilvánosság elvein alapuló reformot követelték. Erre nézve a képviselőház 1880. évi április 23-án hozott határozatával utasította a minisztert. Ugyanakkor *Pauler* *Tivadár* igazságügyi miniszter megbízásából két tervezetet készítettek. Az egyik tervezetet *Emmer* *Kornél*, a másikat *Flósz* Sándor dolgozta ki.

Nagy lépést tett a peres eljárás reformja *Szilágyi* *Dezso* igazságügyminiszter alatt, midőn megalkoták az 1893. évi XVIII. t.-cikket, a sommás eljárásról. Ez az új törvény a szóbeliség és közvetlenség elvét a sommás eljárásban teljesen és a telebbvételben is érvényre juttatta s a kötött bizonyítási rendszer helyébe a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvét léptette. Ugyanakkor szabályozták a fizetési meghagyások rendszerét.

Ugyanakkor *Szilágyi* *Dezso* igazságügyi miniszter megbízásából *Flósz* Sándor államtitkár elkészítette az 1885-iki tervezete alapján a magyar polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat előadói tervezetét, mely tíz oimben az egész peres eljárást szabályozta, a végrehajtási eljárás kivételével. Ezt a tervezetet még 1895-ben a bíróságokkal és az ügyvédi kamarákkal közöttük véleményezés végett. Utasítván azokat, hogy különösen figyelembe vegyék a véleményezés alkalmával a sommás eljárás körében időközben szerzendő gyakorlati tapasztalatokat. Ugyanakkor *Flósz* Sándor a házassági perekről is dolgozott ki javaslatot.

Mind ezekre szakjanácskozmányokat hívtak össze. Ezek véleményét meghallgatták. Időközben beérkeztek a vélemények az ügyvédi kamaráktól és bíróságoktól. Az előzmények után és az egybegyűlt egyéb előmunkálati anyag figyelembevételével *Flósz* Sándor igazságügyminiszter átdolgozta a polgári perrendtartás egész tervezetét és ezt az átdolgozott tervezetet 1901. év elején nyomtatásban közzétette. Ebbe a tervezetbe felvette a miniszter mindazokat a peres eljárásokat, amelyeket az 1893-iki tervezet nem tartalmazott.

Ebben a miniszteri előadói tervezetben egyes kérdéseket még nyitva hagytak és ezekre vonatkozólag 1901. év tavaszán szakértőkelelet tartott a miniszter és annak eredménye, valamint az időközben beérkezett újabb észrevételek figyelembevételével a

miniszter a tervezetet újból átdolgozta és ezt az átdolgozott tervezetet ma délután a képviselőházban törvényjavaslat alakjában benyújtotta alkotmányos tárgyalás végeztével. Ezzel a perjogi reform a legnevezetesebb fordulópontjához jutott.

A javaslat címe: **Törvényjavaslat a magyar polgári perrendtartásról.**
Az első fejelet a perrendtartás szabályait tartalmazza. Ez tizenkét címre és 776 szakaszra oszlik. Az első cím a bíróságokról szól, a második a felekről, a harmadik az első folyamodású bíróságok előtti eljárásról, a negyedik cím a felebbvitelről, az ötödik cím a perújításról, a hatodik cím a sommás bírói eljárási és visszahelyezési, valamint a sommás határozatokról, a hetedik cím a bányajoggyal való bíróságról, a nyolcadik cím a fizetési meghagyásos eljárásról, a kilencedik cím a meghagyásos eljárásról, a tizedik, kereskedelmi utalvány és kötelező jegyek alapján a tizedik cím a bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában való eljárásról, a tizenegyedik cím a házassági perekéről, a tizenkettedik cím a születés törvényességének megállapítására irányuló perekben való eljárásról; a tizenharmadik cím a kiskorúság meghosszabbításáról a gondnokság alól helyezés és az atyai hatalom gyakorlásának megszüntetése iránt való eljárásról, a tizennegyedik cím a holtak nyilvántartási eljárásáról és a tizenötödik cím a választott bíróságokról szól s végül a tizenhatodik cím a zárhatókat tartalmazza.

Ha a javaslat törvényre válik, annak életbe lépése idejéről és az átmeneti intézkedésekről külön törvény fog rendelkezni. Amint látjuk, a perjogi egészről felülé a javaslat, a végrehajtási eljárás kivételével. Ez a javaslat csak a rendes bíróságokról szól. Ezek viszonyát a különböző bíróságokhoz (középségi bíróság és iparhatóságok stb.) az életbe lépési törvényben fogják megállapítani. Külön rendelkezés tárgya lesz továbbá a Horvát-Szlávon és Dalmáciai bíróságok közti tengeri bíróságok szabályozása. Mindazok az ügyek, melyek nincsenek a járásbírói hatáskörébe utasítva, a törvényszék elé vándorol. A járásbírói hatáskörének szabályozásánál a javaslat abból indult ki, hogy az csakis azon ügyekre terjedjen ki, melyeknek tárgya az értékre való tekintettel csekélyebb, hogysém a törvényszék előtti eljárás kötségeit elbírná. Az értéktartó megállapításánál a jelenléti állapotot tartották meg, vagyis a járásbírói elé tartoznak azok a vagyonjogi perek, amelyekben a perjárás értéke az ezer koronát meg nem haladja, amennyiben értékre való tekintet nélkül a törvényszék hatáskörébe nincsenek utasítva.

Nevezetes újítás, hogy a váltóperekben ezer korona értékű alól ezután a járásbírói hatáskörébe jarnak el. Ez ellen némely oldalról erősen kiköttek. De a miniszter meggyőződése szerint az az aggály, hogy járásbírói hatáskörébe nem loznak elég jártassággal bírnak a kisebb értékű váltóperek elintézésére, a ig érdemel figyelmet. A váltóperek rendszerint egyszerűek és a váltójog-
nak azok a kérdései, amelyeknek megoldása nagyobb nehézséget jár, a legtrikábbak. Attól a bírótól, akitől a jog egész területének, nemcsak a magánjognak és a büntetőjognak, hanem a speciális kereskedelmi jognak ismeretét is megkívánjuk, csak nem tagadhajtuk meg a képességet a váltójog kezelésére nézve.

Habár megszűnik a külön kereskedelmi, külön váltóperrendtartás s ezután a többi magánjogi, valamint a váltó- és kereskedelmi ügyekben egyforma eljárás lesz és így a szakbírói jelleg elenyésszik, — mégis azonban fennmarad ezután is a budapesti váltó- és kereskedelmi törvényszék és ez a budapesti és pestvidéki törvényszék területére nézve továbbra is megmarad váltó- és kereskedelmi szakbírói hatáskörnek. Természetesen hatásköre annyiban fog apadni, hogy az ezer koronán alatt lévő váltó- és kereskedelmi perek ezután a járásbírói hatáskörébe tartoznak. A pert ezután is rendszerint az alperes lakohelye szerinti bíróságnál kell megindítani. Különösen elő magyar állampolgárt, aki ott területi kiváltságot élvez, vagy diplomáciát, avagy más államhatásközi szolgáltatásban, ha utolsó belöldi lakohelye nem tudatik, a budapesti belvárosra illetékes bíróság előtt kell perelni. A gyáros ellen a gyártelep, gazdász ellen a jószág fekvése, az irasbeli szerződésből eredő köteleknek, eredő pereknél a teljesítési hely, váltóknál a fizetési hely szerinti bíróságnál lehet perelni.

Igen nevezetes az új perrendtartásnak a kereskedelmi perrel bírói illetékeségére és az ugynevezett könyvkivonati illetékeségre vonatkozó intézkedése. A javaslat 36-ik §-a szerint a kereskedők és iparosok illetékes körében történt eladásokból, vagy teljesített szolgáltatásokból eredő követeléseiket az előtti bíróság előtt is perelhetik, melynek területén az alperes az ügylet költéseket lakott és pedig a kereset beadásától visszafelé számítva, három hónapon belül. Ez az intézkedés azért van, hogy a kereskedők és iparosok, akik abban bíztak, hogy helyben lakó adósa ott fog neki fizetni és ezért hitelezte neki, az adós eltiltődésén folytán ne essék el ettől az illetékeségtől. Különben a könyvkivonati illetékeséget megszovertották, mert ez ezután csak kereskedővel szemben áll lenn. A mai jog szerint ugyanis a bejegyzett kereskedő mindenkit ott perelhet ahol a könyve vezetettek. Ebből sok visszaélés származott, mert például a vigétek hamis megrendelő-íve alapján kisebb összegűeket Budapestben pereltek messze vidéki embereket, akik inkább kifizették a kereseti összeget, mintsem idefáradjanak Budapestre és költsékezenek, hoiott nem is tartoztak semmivel. Most ez a visszaélés megszűnik. Csak bejegyzett kereskedőt lehet ott perelni, hol a követelő fél könyve vezetettek. A kérvény indoklása igen bőlesen mondja, hogy a könyvkivonati illetékeség csak a kereskedelmi forgalom szükségletének van hivatva szolgálni. Ekként csak kereskedővel szemben lehet helye.

Általában a javaslat minden intézkedése a nagyközönség érdekeit tartja szem előtt. Ezzel van indokolva az ügyvédrátszási kényszer enyhítése is. A felek

minden bírósági cselekményről önmaguk megjelenhetnek ügyvéd nélkül. Meghatározott emán is rendszerint csak ügyvéd lehet de a járásbírói eljárás előtti a feleket atya anyja, gyermeke, férj, a nejét és ne ének telmenő és lemenő ágbelei rokonát nő a férjét, testvér a testvérét. Ha pedig kelető vagy hármat egyszerre beperelnek, az egyik pertárs a többit is képviselheti s. b. képviselheti. De már a törvényszékeknél és a felsőbb bíróságoknál a félnek ügyvéd által kell magát képviselnie. Kivétel van a házassági perekben, mert a házasság, ideértve a korábbi és a későbbi házassárat is, továbbá a házassági törvényes képviselői (atya, gyám) és a szülő, akár mint felek, akár mint avatkozók lépnek fel, a házassági perekben úgy a törvényszék előtt, mint a királyi tábla és Kuria előtt, a felebbezési bíróságok előtt a tárgyalásokon személyesen eljárhatnak; a kereset, valamint a tárgyalásnak kívül előadható kérelmeket és nyilatkozatokat pedig az első bíróságnál a törvényszéki elnök előtt vagy az elnököt megbízott bíró előtt jegyzőkönyvbe mondhatják.

A perek gyorsítása céljából minden perben csak egyetlen felebbezés van és pedig a járásbírói hatáskörébe; a törvényszék, mint első folyamodási torumtól pedig az ítélőtáblához. A felebbezési tárgyalás szobeli és mintegy folytatása az első bíróság előtti eljárásnak. Új tanukat új bizonyítékot lehet hozni. A 4-0 korona értékű terjedő ügyben a törvényszék végleg határoz. A négyezer koronától 1000 korona értékű terjedő ügyben a törvényszék ítélete ellen az ítélőtáblánál, 1000 koronán felül ügyben a Kuriaánál lehet felülvizsgálatot kérni alaki és anyagi jogszabályértés miatt. Valamint a felülvizsgálati bíróságot az ítélőtáblának, mint felebbezési bíróságnak ítélete ellen is szintén a Kuria jogorvólja. A Kuria ítélete ellen csak perújítás lehet a jogorvoslat.

Az új perrendtartás minden formához kötött bizonyítékot mellé. A anyagi igazság kiderítése a legelső célja. Mindenben a nagyközönség érdekeit nézi. Ezért minden intézkedés arra irányul, hogy a per olcsó legyen, gyors legyen és az eljárás megbízható legyen. A bírő közvetlenül, szóbelileg, teljes nyilvánosság mellett tárgyal a felekkel; joga van bármikor őket személyesen maga elé idéztetni és a személyesen megjelent felet bizonyítékai használatára kioktathatja. A perkedés nem lesz többé intrizás, ahol a szerocsenek legnagyobb szerepe. Vezetlenül többé nem vesztenek el pöröket. A hamis tanuskodás is lehetőleg ki lesz kizárható. mert a bírő szabadon, a többi perbeli adatokkal egybevetve mérlegeli a bizonyítékokat. A tanuallomas suiát is és erejét szintén a bírő mérlegeli. Esetleg még az esküvel megerősített vallomás bizonyító erejét is mellőzheti, ha meggyőződése szerint arra súlyt helyezni, azt valónak elodadni az eskü dacára sem lehet.

Vannak a perrendtartásban egészen új intézmények is ilyen a bányajoggyal való bíróságok, a lakás- és bérletfolyamodási eljárás. Egeszen új rendszerű a házassági per. A házassági per ezután tetemesen rövidbeis oiosóbb lesz. A születés törvényességének megállapítására iránt indított per szintén igen becses része a javaslatnak. A választott bírósági rendszer szabályozása is új és eredeti és főként a nagyközönség érdekeit szolgálja.

Általában a javaslat intézkedései világosak, egyszerűek. A sommás eljárás során már számos intézkedése, különösen a bizonyításra, a felebbvitelre nézve ki van próbálva.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár a német eredekek. Olcsó hadseregbeli reformra határozta magát a német császár. Születésnapjának örömére szándék több eredekek új nevet adott, Németország egyes vidékeinek régi elnevezése után. Ezentul tehát lesznek mazúri, kurmarki, clevei, kurhesseni stb. eredekek. Az új kérészteléről szóló hadparancsban a császár azzal okolja meg elhatározását, hogy a hadsereg egyes részeinek külön-külön kell kijelölődnie. Csak az egyes részek versengése, mondja a császár, képes életre kelteni azokat a tulajdonságokat és erőket, amelyek által az egész hadsereg tökéletesebb lesz. A hadsereg minden katonájának kötelessége, — ugymond, — hogy törzsenek és szűkebb hazájának dicsőséget szerezzen.

XIII. Alfonso és XIII. Leo. Két hónap múlva nagykorúvá lesz XIII. Alfonso spanyol király, amikor is megkoronáztatja magát és európai körútra indul, hogy sorra meglátogassa az egyes fejedelmi udvarokat. A programm összeállítására simán ment, csak a római utokozott sok fejtörést a diplomatáknak. Rómában ugyanis két fejedelmel székelt: XIII. Leo pápa és II. Viktor Emánuel. Kettejüket egyazon székesfővárosban nem lehet meglátogatni. Alfonsonak tehát választania kellett. S választása a pápára esett. A spanyol király tehát csak a pápát fogja meglátogatni Rómában, még pedig olyan időben, amidőn az olasz királyi udvar nincs Rómában.

A kínai császár köszönete. Pekingben tegnapi a kínai császár és az özvegy császárné kühallgatónon fogadta az idegen követeket. Báró Czikann osztrák-magyar követ egy levelet adott át s kielmele a Kínával való barátságos viszony helyreállítását, megjegyezte, hogy a hatalmaságok remélik, hogy az érintkezés még bensőbb lesz.

A császár és az özvegy császárné válaszlottak a beszédre. Az özvegy császárné *sajmlattal elítélte a multat és ígéretet tett a jövőre nézve.* A császár megköszönte a diplomatáknak a béke és a rend helyreállítása érdekében kifejtett fáradozásukat. A császár jó szinben van s jókedvű volt, föllépése most nagyon jó hatást tett, de úgy lát-szik, hogy még mindig az özvegy császárné parancsol.

A kínai kormányzati ügyek intézése az újévi ünnepek miatt egy hónapig szünetel. Ez okból a Mandzsúországra vonatkozó szerződést valószínűleg csak újkör fogják aláírni. Oroszország hajlandó figyelembe venni a szerződésre vonatkozólag tett különféle kifogásokat és arra törek-szik, hogy biztosítsa Kína és az orosz-kínai bank között való szerződés aláírását.

A trónörökös pétervári utja. A Times ma érkezett száma Ferenc Ferdinánd főherceg pétervári utja alkalmából hosszabb bécsi tudósítást közöl Oroszország, Magyarország, Ausztria és Szerbia egymás közötti viszonyáról. A tudósítás a többi között a következőket mondja:

Nem is lehetett volna kedvezőbb időt választani a főherceg pétervári látogatása részére. Mert éppen most különböző körülmények tanuskodnak a magyar-osztrák-orosz viszony kifejezett megjavulásáról. Ennek aztán tényleges következtése, hogy Kelet-Európában csökken a jövőendő bonyodalmak veszedelme. Egészen kitűnő bizonyítékok vannak különben arra nézve, hogy a Szerbiában küszöbön álló zavarokról makedausi terjesztett különböző híresztelések sem Pétervárt, sem Bécsben nem okoznak semmiféle komoly aggodalmat. Ennek a nyugodt hangulatnak az előidézésében kétségtelenül lényeges szerepet játszik *Nikolajevics Mihály* nagyherceg tavalyi látogatása *Ferenc József* császárnál. A balkán-félszigeti orosz diplomaták ugyanis azóta egyszerre megszűntek bátorítani a pánszláv és osztrákellenes izgatást és olyan magatartást tanusítanak, amely harmóniában áll az osztrák-orosz rapprochement-nal. Ez a körülmény magyarázza meg azt a feltétlen nyugalmat, amelyreleg Bécsben és Pétervárt *eszelges szerbiai változásokról* gondolkoznak. A magyar-osztrák monarchia is, Oroszország is készen áll bármely eshetőségre. Ki kell azonban jelentenem, hogy az összes ideérkező hiteles tudósítások leg-alább is korainak tünnek fel a szerb trónváltó-zás eshetőségét. Belgrádból meg is cáfolták azt a híresztelést, mintha *Sándor király le akarja köszönni*, az pedig elhamarkodás volna, ha azt akar-nók állítani, hogy nem lehet egyenes örökös. De még ha hatalmán kívül álló körülmények folytán az ifjú urakodó az ex-királyok sorába is kerülne, Etrópa békeje akkor sem fogna veszélyben.

Olasz udvari körökben, — így írják nekünk Rómából, — élénk örömmel vesznek tudomást *Ferenc Ferdinánd* trónörökös oroszországi utazásáról, amelyről még a legbeavatottabbak is azt hiszik, hogy a monarchiánk és Oroszország közt fennálló jó viszony fenntartását és lehető megerősítését célozza. Előkelő politikusok annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy Olaszország és Franciaország közt most körülbelül olyan a viszony, mint Ausztria-Magyarország és Oroszország között. A *Perseperanza* keresve egy nagy fel-tűnést keltő cikkében a hasonlatosságot e két viszony közt, bár nem teljes precizitással és kifejezeten, de arra célozt, hogy Olaszországnak is érdekében állna a Franciaországgal való érintkezést biztosabb alapokra fektetni s a közötti levő viszonyt bensőbbé és szorosabbá tenni.

A pétervári *Novoszt* kiemeli az 1897-iki megállapodás jelentőségét, amely megállapodás a Balkán lorradalmi mozgalmait féken tartja. A nevezett lap kimutatja továbbá, hogy mennyire fontos a két birodalomnak egymással való szorosabb kereskedelmi viszonya, amelyet Németország legújabb kereskedelmi politikája tesz szükségessé s amely a nagy szláv birodalomnak és az osztrák-magyar monarchiának egymáshoz való közeledésére új alapot teremt. A *Novoje Vremja* és a *Birzevija* *Vjedomostsi* is vezércikkben foglal-kozik *Ferenc Ferdinánd* főherceg küszöbön álló látogatásával.

Vilmos császár Oroszországba utazik. Nagy feltűnést kelt Oroszországban a Pétervárt megjelenő *Garasdam*nak az a közleménye, hogy *Vilmos császár* az év júliusának második felében Oroszországba utazik a cár látogatására. *Vilmos* császár az idézett lap szerint jelen lesz egy orosz hajóraj tüzérségi gyakorlatain. A lap annál inkább szavalheto, mert szerkesztője, *Meccerszki* herceg a cár bizalmasa.

Nápoly megerősítése. Egy római távirat szerint az olasz hadügyi kormány elsőrangú erősít-ményre akarja Nápolyt emelni. Erre szüksége van Olaszország várható új központi pozí-ciója érdekében. A terv szerint *husz millió lírát fordítanak erőbátványokra, hat milliót víz alatt járó hajók építésére.*

Anglia és Olaszország. Londonból táviratozzák: Az alsóház fölirati vitájában tegnap Bealan indítványt nyújtott be, amelyben óvást tett az ellen, hogy Málta szigetén megakadályozzák az idegenek gyűléseit és az angol nyelv tervezett behozatalának elitélése után tiltakozik az adók emelése ellen.

Chamberlain gyarmattügyi miniszter tagadja, hogy Máltán valamely népgyűlést betiltottak volna, sőt a hatóságok előmozdítják az ilyen gyűlések tartását, csak azt tiltották meg, hogy a város szűk utcáin körmeneteket rendezzenek. Az sem igaz, hogy lázadásra került volna a sor. Iskolas fiúk és diákok letéptek egy kis brit zászlót a brit klub épületéről. Vannak ugyan eltérések a máltai végrehajtó-tanács és a brit kormány között, de nem igaz az, hogy a lakosság körében komoly elégedetlenség volna. Ha a máltaiak panaszszal fordulnak hozzá, szívesen fogja őket meghallgatni. Málta azonban elsősorban erősség és a kormány nem tűrheti, hogy ott igazságnak. A miniszter azután elmondta, hogy Málta nyelve eredetileg nem olasz volt, hanem egy arab tájszólás. A régi generáció többsége, nyolcvanöt százaléka, az angol nyelv elsajátítása mellett foglalt állást. Ha tehát a lakosság többsége nem akar tovább olaszul tanulni, a kormány nem kényszerítheti erre. Elaz tanult igazottségűt idézett elő Olaszországban. Sajnálja, ha valamely félreértés befolyásolná és csökkentené azt a rokonszenvet, amely eddig Anglia és Olaszország között fennállott és amely, reméljük, sokáig fenn fog állni. Az olaszok az ellen a proklamációt ellen kelnek ki, mely tizenöt év alatt kizárólagos törvénykezési nyelvé akarja tenni az angol nyelvet. Ha valamely kompromisszum azt a fájdalmas érzést megszüntethetné, amelyet proklamációja az olaszoknál okozott, szívesen visszavonná a proklamációt s teljesen a jövőre bízna ezt a dolgot. A miniszter válasza után Bealan bejelentette, hogy indítványát visszavonja.

Miklós, Nikita és Abdul Hamid. A bécsi Pol. Corr.-nak Konstantinápolyból egy figyelemreméltó sürgöny-váltásról adnak hírt, amely Nikita montenegrói fejedelemnek külföldről való hazatérte alkalmából közte és a szultán közt iolyt. Abdul Hamid szultán ugyanis táviratot küldött a fejedelemnek, amelyben megköszönte neki, hogy II. Miklós cárnak a Törökország és Montenegró közt fennálló jó viszonyról re'erált s különösen hogy tudomására adta a cárnak, hogy a szután milyen nagyon meleg érzelmekkel viseltetik a cár iránt. Nikita fejedelem erre adott válaszában hangsúlyozta, hogy mennyire örül a szultán barátságos táviratának s hozzátette, hogy ő jó tolmács volt a cárnál, aki nagyon meg van elégedve a két ország közt uralkodó jó viszonytal és a legmelegebb érzelmekkel viseltetik a szultán iránt.

A szerb trónöröklés. Azokkal a hírekkel szemben, hogy Sándor szerb király Karagyorgyevics herceg javára le akar mondani a trónról s hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország ebbe beleegyezett, a külügyminisztérium hivatalos lapja, a *Fremdenblatt* arra utal, hogy szerb trónöröklési kérdés nincs, vagy legalább is nem aktuális. Sándor király huszonhat éves s egyenes utódok lehetősége nincs kizárva. A szerb trónutódlás problémáját tehát nem szükséges oly nagy buzgalommal megbolygatni. A nevezett lap arra utal továbbá, hogy a szerb alkotmány rendelkezései a mai helyzetre nézve nem elégségesek s ez a hiány most érezhetővé kezd válni. Azonkívül Szerbia mostani kedvezőtlen pénzügyi helyzete is előmozdítja a fölforgató válságok fikcióját. Ilyen állapotok azonban csak muld, fájdalmas epizódok lehetnek az ország fejlődésében. Ezeket az epizódokat tartósaknak venni nem szabad s még kevésbé jogosultak azok a híresztelések, amelyek rögtön a végső konzekvenciákat vonják le s mindjárt a hatalmasságok beleegyezésével is szolgálnak. Ausztria-Magyarország beleegyezésének belovonása ezekbe a kombinációkba annál inkább kell, hogy elidegenítsen mindenkit, mert monárkiának mindig szem előtt tartandó a Balkán-államok békéjébe való be nem avatkozás elvét s ettől sohasem tért el.

Rómából jelentik, hogy a *Fanfulla* udvari körkötél úgy értesül, hogy a cár megkérdezte Viktor Emánuel királytól, vajjon hozzájárul-e Karagyorgyevics György hercegnek szerb trónörökösse való proklamálásához. A montenegrói hercegnek jelenlegi római tartózkodását is ezzel a kérdéssel hozzák kapcsolatba.

Belgrádból jelentik, hogy *Pasies* Miklós, a radikális pártnak volt vezére, aki az orosz udvarnál nagy kegyben van, legkzelebb *bizalmas kül-detésben Pétervárra utazik*, miután Sándor király kabinettitkára, *Petronyevics*, még nagyon fiatal ember és nem tud magának elég auktoritást szerezni és így nem tudna a rendkívül fontos küldetésben kellő sikerrel eljárni. *Pasies* egy hónap óta trieszti rokonainál van és Sándor király oda

küldte bizalmas emberét, hogy *Pasies*ot a misszió elvállalására bírja. Lehetséges, hogy *Petronyevics* is elkíséri *Pasies*ot Pétervárra, ahol ez idő szerint *Karagyorgyevics* Péter herceg is tartózkodik.

Szerbia zavaros állapotait jellemzi a skuptina legutóbbi ülésén történt következő eset:

Sereckovics tábornok, a szerb hadsereg parancsnoka, a szenátus legutóbbi ülésén *Vucis* miniszterelnökhez kérdést intézett, hogy a *tiszteknék és katonáknak miért nem adják meg a fizetésüket*. Az interpellációt most mindenképp magyarázzák, ugy is, hogy ez a hadsereg elégedetlenségének első kiálló jele, meg hogy a kormány és a parancsnokság közt konfliktus támadt. Jellemző a viszonyokra az is, hogy az ellenzéki lapok csodálkoznak rajta, hogy *Antonics* ezredest, az új hadügyminisztert, amikor a minap ebben a minőségében először jelent meg a skulptinában, a kormány a skulptinának nem mutatta be. A *Szepszka Zasztava*, a liberálisok lapja azt véli, hogy lehetetlen, hogy ez feledékenységből történt, hanem inkább szándékosan.

A német hadihajóraj szaporítása. Berlinből táviratozzák, hogy a szociáldemokrata *Vorwärts* mai számában ismét bizalmas jellegű hivatalos okiratot tesz közzé, a birodalmi tengerészeti hivatalnak e hó 6-ikán kibocsátott rendeletét, mely a flotta újabb szaporítását helyezi kiűdésbe. Ha ez a rendelet nem apokrit — és a tengerészeti miniszter hitelesnek jelentette ki, akkor az 1900-ban meg nem szavazott flottatörvény újabb betervezéséről van szó, ami a költségvetés tetemes nagyobódását jelentené. Ez a szaporítás megvalósítása lenne a *cászár ered-ti flottaszaporítási tervének*, melyet a birodalomgyűlés intenciói szerint 1906-ban kellene megkezdeni.

Berlin, január 29.

A birodalomgyűlés költségvetési bizottságában *Müller* szóba hozta a *Vorwärts* című lapnak állítólag tervezett új flotta-javaslatról szóló mai cikkét és a haditengerészeti minisztériumnak ebben a cikkben nyilvánosságra hozott rendeletét.

Tirpitz tengerészeti miniszter kijelenti, hogy a rendelet *hiteles*. Sajnálja az elkövetett indiskréciót, illetőleg a *bizalmas irat ellopását* és azt mondja, hogy a rendeletben tulajdonképpen nincs új dolog, hanem az csak konzekvenciája annak az álláspontnak, amelyet a tengerészeti minisztérium a flotta-törvény tárgyában elfoglalt. Magyarátul felolvassa azt a nyilatkozatot, amelyet a birodalomgyűlésen 1900. január 6-ikán a flotta-törvényben csak ideiglenesen mellőzött külföldi flotta kérdésének további sorsára nézve tett. Több szó nélkül azután arra utal, hogy a rendeletben semmi sincs, ami ijedelmet okozna, hogy tovább is a birodalomgyűlésen mulik, hogy megvannak-e a rendeletben említett pénzügyi és egyéb belpolitikai előfeltételek, amelyekből a flotta szaporítása függ.

A délafrikai szabadságharc.

London, január 29.

Még a kormányhoz közel álló lapok sem tudják, hogy *miféle közléseket tett a németalföldi kormány az angol kabinetnek*, de általában azt hiszik, hogy a németalföldi miniszternek ehhez a lépéséhez nem szabad vérmes reményeket fűzni. A reggeli lapok is ebben az értelemben irnak. Ugy a *Times*, mint a *Daily Telegraph* tudni vélik, hogy a németalföldi kormány arra kérte az angol kormányt, hogy *tudassa vele békeajánlatait*. Mind a két lap azt hiszi, hogy az angol kormánynak semmi oka sincs arra, hogy a németalföldi kormánynak ezt a kérését ne teljesítse. A *Standard* még ma is engesztelhetetlen állásponton van s azt hiszi, hogy a németalföldi kormányt erre a lépésre csak *Krüger* és európai környezete készíthette, akikkel semmi szem alatt sem szabad tovább tárgyalni. Az egyetlen boer vezérek, akiknek jogukban áll, hogy a többi boerok nevében beszéljenek, *Botha* és *De Wet*, akik az utolsó pillanatra a harcra maradtak.

Brüsszel, január 29.

Az itteni transvaali ügyvivőség kijelenti, hogy az Európában élő boer vezérek közül senki sem bízta meg a németalföldi kormányt azzal, hogy a béke érdekében lépéseket tegyen.

A *Petit Bleu* írja: *Balfournak* az alsóházban tett tegnapi nyilatkozatát Londonban úgy magyarázzák, hogy a miniszter azt akarta kifejezni, hogy a németalföldi kormány a boerok nevében békeajánlatot tett Angliának. Kijelenthetjük, hogy a boerok európai megbízottai nem tettek békeajánlatokat és senkit sem bíztak meg, hogy nevében ilyen ajánlatokat tegyen. Nem tudjuk, hogy mit közölhetett a németalföldi kormány az angolai. Nem lehetetlen, hogy a németalföldi kormány barátságából önként vállalkozott arra, hogy az angol kormánynál puhatozzék, de lehetséges az is, hogy közleményei csakis németalföldi ügyekre vonatkoztak. A boer megbízottak mindenesetre távol állanak ettől a lépéstől.

London, január 29.

Balfournak az alsóház tegnapi ülésén tett nyilatkozatára a *Standard* a következőket jegyzi meg: *Balfour* óvatosan és körültekintéssel nyilatkozott és korai dolog volna tárgyalásokról beszélni, mielőtt pontosan tudnók, hogy milyen természetűek a Hágából jött iratok. *Krüger* elnököt és környezetét azonban tárgyaló elelemek tekinteni *dőre gyűngőség* volna. A *Daily News* azt mondja, hogy *Balfournak* válogatott hivatalos stílusban mondott szavaiból lehetetlen ki-venni, hogy a kabinet válaszolt-e a németalföldi jegyzékre. A természetes következtetés azonban az, hogy *igenis válaszolt*. Ha így áll a dolog, akkor *kevés kitűzés van békére*, mert a tárgyalást nem szakították volna lébe oly hirdelen, ha lett volna valami alap a további diplomáciai akcióra.

London, január 29.

Itt azt hiszik, hogy a németalföldi kormány nem fordult volna az angol kormánnyhoz, ha a boer vezérek közül nem hatalmazták volna rá, másrészt pedig az angol kormány nem boosátkozott volna tárgyalásba a németalföldi kormánnyal, ha nem tudná egészen bizonyosan, hogy a *németalföldi kormány a tárgyalásra mandátumot kapott*. Minthogy azonban az Európában élő boer vezérek kijelentik, hogy ők semmi-éle lépést nem tettek a békétárgyalás megindítására, ennél-ovva csak azt lehet hinni, hogy a *harc-téren levő vezérek fordultak Hollandiához*, azzal a kérelemmel, hogy az angol kormánynál tegye meg az első lépéseket.

London, január 29.

A *Times* *Balfour* tegnapi nyilatkozatához azt mondja, hogy semmi sem enged arra következtetni, hogy a németalföldi javaslat nagyobb jelentőségű, mint ebben a tárgyban tett más javaslatok Igaz, hogy a közlemény barátságos kormánnytól származik és pedig oly kormánnytól, melynek Dél-Afrika tekintetében oly szabadságokat engedhetünk meg, amelyeket más nemzetekre kiterjeszteni eszünk ágában sincsen. Reméljük, hogy *Balfour* éppen oly világos és energikus, mint udvarias és rokonszenves nyilatkozatban fog a közömiényre megfelelni.

Utrecht, január 29.

Sem *Krüger*, sem pedig környezete mit sem tudnak a hollandi kormány békeajánlatáról. *Hollandia teljesen inálloan járt el*.

Hága, január 29.

Stejn oranjei elnök egy itteni barátjához levelet intézett, amelyben azt írja, hogy a múlt évben volt reményük sikerre, de most már *biztosak abban*, hogy a siker nem maradhat el.

Hága, január 29.

Az első kamara mai ülésén *Kuypert* miniszterelnök *Balfour* tegnapi nyilatkozatára vonatkozólag hozzá intézett kérdésre azt válaszolja, hogy *Balfour* közlései helyesek. A *németalföldi jegyzék tartalmáról azonban ez idő szerint nem nyilatkozhatik*. Az udvariasság tiltja, hogy nyilatkozzék róla, míg az angol kormány nyilvánosságra nem hozza a jegyzék tartalmát vagy legalább is addig, míg a németalföldi kormány meg nem kapja az angol kormány választát.

Hága, január 29.

Az itt tartózkodó boer küldöttség egyáltalában nem ismeri a németalföldi kormány által az angol kormánnyhoz intézett jegyzék tartalmát.

London, január 29.

A *St. James Gazette* értesülése szerint a németalföldi kormánynak *Balfournak* az alsóházban tegnap említett közlése igen barátságos és tiszteletteljes hangon van fogalmazva és a németalföldi nemzetnek azon való őszinte sajnálatát fejezi ki, hogy Dél-Afrikában még egyre tart az ellenségeskedés, továbbá azt az *őszinte óhaját*, hogy *mihelyt lehetséges, békekötésre kerüljön a dolog*. A németalföldi kormány készenk nyilatkozik megkönnyíteni minden lehető lépést, mely e megoldáshoz közelebb visz. A közlés végén *Németalföld jó szolgálatai* az angol kormány rendelkezésére bocsátattak, ha alkalom elődne, hogy Németalföld barátságos közvetítőként járhasson el.

London, január 29.

Tekintettel a németalföldi kormány közlésére, ma az alsóház előcsarnokában nagy érdeklődést kellett, hogy Lord *Salsbury* és *Lansdowne* külügy-miniszter megjelentek az alsóház épületében és ott a biztossági teremben több miniszter-társukkal értekeztek.

London, január 29.

Politikai körökben az a hír kering, hogy a hadügyi kormány *legközelebb általános fegyverszü-*

netet fog elrendelni az egész délafrikai harcterén. Pénteken valószínűleg minisztertanács lesz, amelyen tárgyalás alá veszik a hollandiai kormány békeajánlatait.

London, január 29.

A Daily Mailnek jelentik Fokvárosból: A fok- földi kétségbeesítő helyzetről elterjesztett hírek alap- talanok. A háború kezdete óta még sohasem volt a helyzet oly kedvező, mint most. Most már csak Fok- föld nyugoti részében vannak szervezett boer csapa- tok, Fokföld többi része meg van tisztítva az ellen- ségtől s a kereskedelem mindenütt kezd föllendülni.

HIREK.

A magyar fiuk.

A hadapród-iskolákba négy középiskolai osztály elvégzése után veszik föl a növendé- keket. Előbb azonban felvételi vizsgát tétet- nek velük. Mindazonáltal megeseit az, hogy néhány olyan növendék is becsuszott a ka- tonai iskolába, aki kiállotta ugyan a vizsgát, de azután gyöngének bizonyult a katonai tudományok befogadására. Gyöngék voltak arra, hogy tovább tanuljanak, mert hiszen egyebet nem kívánnak tőlük s ennyit megki- vánnak viszont a polgári pályákon is. Négy középiskolai osztályval legfőnebb hivatal- szolga lehet az ember, vagy — ha protekciója van — napidíjas. — A honvédelmi miniszter panaszára a kultuszminiszter vizsgálatot indított az iskolák tanári kara ellen. Kíváncsi tudni- illik, hogy milyen tanítás lehet az, aminél többet kívánnak meg előkészültségnek a katonák.

A tanárok azonban azt mondják, hogy nem a fiukban van a hiba, hanem azokban a katonákban, akik előtt a gyermekek vizs- gát tesznek. Azok annyira katonák már, hogy a maguk szempontjai szerint ítélik meg azt a fiut, akit eddig olyan pajtsokkal együtt tanítottak, akiket polgári foglalkozásokra ké- szít elő az iskola. Az osztály ötven tanulója között egy csomó elme- gy szakiskolákba, egy másik csomó ott marad és az érettségi vizsga után főiskolákba megy vagy szerte a hivat- lalokba. Három-négy átmegy a tisztképző isko- lába. Csak nagyon természetes az, hogy a tanítás módjának nem olyannak kell lenni, amilyen ezt a hármát-négyet látja el a pályájához szükséges előkészültséggel — a többi rovására. A katonák azonban ilyennek szeretnék a középiskolát és itt van a két felfogás között a differencia. Ebben a fellegben folynak le a fel- vételi vizsgák is. Azaz hogy, ezt már csak sejtjük azok a középiskolai tanárok, akiket katonailag megkritizáltak. Sok olyasmit kér- dezhetnek a fiuktól, ami csak katonai tekin- tetben fontos. A mi polgári szellemű közép- iskoláinkban az a törekvés, hogy általános, minden irányban egyformán kiterjeszkedő műveltséghez, tudáshoz adják meg az alapot. A katonai vizsgán pedig például a puskapor összetétele sokkal fontosabb, mint az egész költészet, irodalom, történelem, geográfia... Ez a hiba.

Es még valami, ami nincs külön hang- sulyozva abban az állásfoglalásban, amivel a tanárok visszautasítják a katonai kritikát, amit mi sejtünk és azt hiszem, hogy jól sejt- tünk. Tulságos, a mi középiskolai tanítási ren- dünket túlhaladó tudást követelnek a fiuktól a német nyelvben. A magyar fiu pedig nem szeret németet tanulni. A gyerek ha- zafias demonstrációt lát abban, ha minél kevesebbet szed magába a derdidaszókból. A tanárok közt leghálátlanabb szerepe van a német nyelv professzorának. S ezzel a még friss emlékekből, legújabb elnyomatásunk korából táplálkozó tradícióval nem számolva le, azt kívánják a katonák, hogy a fiuk- nak akkor is peregen a nyelvük, ha németül beszélnek.

Ezek a felvételi vizsgák nagyon egyol- daluak lehetnek s hirtelen, átmenet nélkül indul meg azoknak a gyermek-embereknek a katonai kinevelése, akik még pár hónappal

azelőtt a minden tekintetben polgári felfogás- ban berendezett iskolák padjain ültek. Ha más lesz a vizsga és enyhébb az átmenet lejtője, megállják majd a helyüket a magyar fiuk a katonai-iskolákban is.

(Th.)

Budapest, január 29.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azo- kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalan- nul küldhessük tovább.

— Személyi hír. A szími trónörökös ma este Bécsből Kairóba utazott.

— A király látogatásánál. A király, mint bécsi tudósítónk jelenti, ma a délután folyamán megláto- gatta Sztáray és Fesztetich grófnókat, boldogult Erzsé- bet királyné volt udvarhölgyeit, továbbá a király- asszony volt társalkodóját, Ferenczy Idát.

— Rudolf trónörökös emléke. Tizenhárom esz- tendeje lesz holnap, esütörtökön, hogy Rudolf trón- örökös meghalt. A szomorú emlékű évfordulót minden évben kegyelettel ülik meg a fővárosban. A budai királyi várpalota Szent István-kápolnájában holnap reggel nyolc órakor szünetes gyászmise lesz, amelyet Kanter Károly, a budai királyi palota plébánosa fog mondani.

— Püspökszentelés. Gróf Széchenyi Miklósnak győri püspökké való felszentelése február 2-ikán lesz a bécsi Pazmaneumban, amelynek gróf Széchenyi igazgatója volt.

— József Ágost főherceg Prágában. Prágából jelenti, hogy ott legközelebb József Ágost főherceg megérkezését várják. A főherceg — mint híre jár — a jövőben a prágai királyi várban, a Hradsinon fog lakni s így a cseheknek egy régi kívánsága teljesül.

— A főrendiház elnökeinek ebédeje. Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke február elsején este 6 óra- kor a Nemzeti Kaszinóban ebédet ad. Az ebédre a következő urak hivatalosak: Szell Kálmán miniszter- elnök, Lukács László pénzügyminiszter, báró Fejér- váry Géza honvédelmi miniszter, Szabó Miklós, a Kuria elnöke, gróf Andrássy Aladár főkamrásmester, gróf Szápáry Gyula tárnokmester, Samassa József, egri érsek, báró Kemény Kálmán, a főrendiház alelnöke, báró Prány Dezso, az ágostai ev. egyh. egyetemes főlelkijelölője, gróf Apponyi Lajos, m. kir. udvarnagy, Császka György, kalocsai érsek, gróf Wenckheim Frigyes, gróf Széchenyi Bertalan, gróf Degenfeld Schom- burg Pál, gróf Csirák Antal, Obersehll Adolf, kir. ítélőtáblai elnök, gróf Zichy József, herceg Esterházy Miklós báró Kochmeister Frigyes, Sváb Károly, Korn- feld Zsigmond, gróf Majláth György, Üchtrits Zsigmond, báró Jostika Samu.

— Jubiláló leányiskola. A szombathelyi állami polgári leányiskola ma ünnepelte 25 éves jubileumát. A disznónevelő a vármegyeház nagytérmeiben folyt le. Megjelentek Reiszig József, Ehen volt polgármester és számosan. Az ünnepet a Himnuszszal nyitották meg. Ezután Pálffy Boldizsár igazgató emlékbeszédet mon- dott s a növendékek szavalták. Az ünnepélyt a Szózat zárta be. Az intézet jubileuma egyben Pálffy igazgató jubileuma is, aki 25 év óta áll az intézet élén. Tiszte- letére este banket volt.

— Tauffer tanár kitüntetése. A budapesti egye- tem egyik szülész-professzorának, Tauffer Vilmos doktornak a király, a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari taná- csi címet adományozta; a hivatalos lap ma közli az erről szóló királyi kéziratot. A magyar közönség bizonyára szívesen fogadja e kitüntetés híreit, mert tudja, hogy Tauffer tanár kitüntetése az egészségügy terén szerzett érdemeiért nem hivatalos szóvirág, hanem a kiváló orvos-tanár eredményes működésének elismerése.

— Szobrot Madáchnak. Balassa-Gyarmatról ír- ják: Nőgrádmegy közönsége és Balassa-Gyarmat képviselőtestülete Balassa-Gyarmaton Madách Imrén- nek, a nagy költőnek szobrot akar emelni. A mozgal- om élén Török Zoltán főispán, Nagy Mihály és a gyarmati delegáltak állanak. Eddig már 10.000 korona- juk van, de még ebben az évben megindítják az or- szágos gyűjtést. Február 8-án a vármegye dísztermé- ben nagyszabású hangversenyt rendeznek, amelyen Szerényi Zoltán és Szerényi Gizella, a Vigaszház mű- vései is fellépnek. A meghívót 200 rendező írta alá. Tokay Lajos delegyelti igazgató felkérte a budapesti Madách-kört és Szalay Károly ref. főgimnáziumi tanárt, hogy a fővárosban is csináljanak mozgalmat az ügy érdekében. A hangversenyre sok fővárosi és vidéki vendéget várnak. A jegyek ára vagy az adományok a hangverseny rendező-bizottságához Balassa-Gyar- matra küldendők.

— Telefonba gyónás. Természetes, hogy nem járja, amit Amerikában a gyónással csinál- nak, s kellett, hogy a pápa közbe lépjen. Minden- nek van határa, még oda át a tengeren túl is, ahol az üzleti józanság, a merész vállalkozó szellem, a modern technikai vívmányok sok mindenben egészen más felfogást teremtettek, mint a többi világrészben. De hogy a gyónást telefonice, sőt táviratilag lehessen elintézni, az már nagyon is merész gondolat. Pedig az Echo de Paris azt mondja, hogy ilyen eset nem egyszer s talán valami súlyos okból történt meg, hanem valósággal szo- kássá vált, s az Egyesült-Államokban e szerint ugyanis lehet gyónni, hogy X. ur, vagy Y. hölgy az üzleti-, házi-, vagy akár valamelyik közel lévő nyilvános telefonhoz megy, felhívja Z. lelkiját és ha megkapja az összekötötést, beleszól a kagylóba:

— Halló! Gyónni akarok!
— S tülről hallatszik a válasz:
— Kérem!
Vagy:

— Tessék türelemmel lenni, most más van soron.

De aztán mégis rákerül az illetőre a sor, ha tud várni s akkor kitarja legbensőbb világát a telefonnak és megkapja rögtön a feloldozást a telefon utján. Ha pedig türelmetlen, akkor ott- hagyja az apparátust s megy a postára távira- tozni s feloldozzák bünei alól, ugyancsak dróton. Es ezenközben profanizálódik a gyónás szentsége s veszedelembe jut a gyónás szentségének a titka. Ha táviratilag érintkeznek az ájtatos fél a pappal, akkor még hagyján, a táv- író-hivatalnokok esküje legalább némileg aka- dályozza meg a nyilvánosságot. De a telefonnak, amelynek keresztelkedések történnek, ezer füle van. Es ha a telegraf és a telefon titoktartó és néma, mint a sir, akkor is micsoda üzleti elmében meg- fogamzott keserves idea ez a telefonba gyónás! Mindenesetre tovább fejlesztése ez a telefonon való házasságkötésnek, amely, úgy mondják, szin- tén divatos odaát Amerikában s jelesen volt alkalmazható bohózatokban, de a fejlődés ennél a pontnál inkább álljon csak meg. Ha igaz minden tekintetben az Echo de Paris híre, akkor a pápa már utját is szegte a furcsa divatnak. Leiratot küldött az Unio katolikus papágának s meg- tiltotta nekik, hogy támogassák ezt a yankee- hóbertot.

— Az orléanski szűs szentté avatása. Nagy munkában van a vatikáni rítusok kongregációja: azon fáradozik, hogy szentté avassa Jeanne d'Arcot, az orléanski szűst. Ez a munka immár 1869. óta folyik lankadatlan buzgalommal. Maga Dupanloup, a straz- burgi hercegekért ekkor egy folyamodványban, amelyet valamennyi francia főpap aláírt, Jeanne d'Arc szentté avatását. Orleans városa, amely megszaba- dulását köszönheti neki, szintén nagy erőlködést fej- tett ki azóta e célból. Jeanne d'Arc tudvalevőleg 1428-ban Orleans városát, amelyet az angolok hóna- pok óta tartottak megszállva, VII. Károly seregével egy- szerre felszabadította. A rítusok kongregációja éretti megfontolás után elfogadta a kérvényt tárgyalásra, miáltal az orléanski szűs már a venerabilisek közé jutott. Erre fölteszik a kongregációban a követ- kező kérdést: Gyakorolta-e a tiszteletreméltó szemé- ly életében az egyház által különösen hirdetett erényeket bizonyos hősiességig? Ha a felelet kedvező, az illető a boldogok sorába lép. Ennek a kérdésnek a tárgyalása rendszerint 90—25 évig tart el. Jeanne d'Arc-ot így már nemsokára boldoggá avatják és a kongregáció azután szentté avatásának ügyével fog- lalkozik. A jelölt védelmével két személyt bíznak meg, ezek az advocati angeli nevet viselik. Jeanne d'Arc ügyét Martinetti egyházi személy és Mariani ügyvéd képviseli; az ellenérvek előadásával az ad- vocatus diaboli van megbízva, amely tisztet ebben az esetben msgr. Lugari, római prelátusra ruházták; előadó Parochi kardinális, a kongregáció elnöke Ferrata bíboros. A tanácskozások eredményei tík- kosok, de XIII. Leo pápa a minap közölte az orlé- ansi hercegekkel, hogy Jeanne d'Arc ügye kente- zésben áll és ő maga is szíven viseli annak szentté avatását. Az utolsó kongregációs ülés decem- ber 17-én volt. A szenttéavatás attól függ, hogy felel a kongregáció a harmadik kérdésre: Mivelt-e Jeanne d'Arc halála után csodákat? Az advocatus angeli már készen van válaszával: Igenis, csodákat mivelt az orléanski szűs halála után is — mondja a védő — Nancyban, Arrasban és Orleansban gyógyító hatása volt az ő szent lelkének. A boldoggá avatás, előreláthatólag majd öt-hat év múlva következik be s akkor kerülhet sorra a szenttéavatás ügye, amihez még ugyanannyi esztendő kell. A római rítus-kongre- gáció előtt közel kétszázötven szentté avatási kérvény lekszik, úgy hogy egy pár évszázadra való munkaanyag- gal van már most ellátva.

— Láng Lajos felolvasása. Láng Lajos ország- gyűlési képviselő, a Közgazdasági Társulat elnöke február 15-ikén, a társulat helyiségében felolvasást fog tartani A német gazdasági politika címen.

— **Libavédő liga.** Különös dolgok történnek a világon. Londonban például *libavédő szövetség* alakult. Egyesület annak a halhatlan visszaélésnek a megakadályozására, hogy a libákat tömik, hizlalják, csak hogy kövér legyen a májuk, s az inyeneknek minél több gyönyörűséget csináljanak a sok libamájpástétommal. A liga olyan komolyan fogja fel a hivatását, hogy egy kiemelkedő mozgalommal sokat beszélt magáról. Tudniillik folyamodványt nyújtott át a múlt héten a londoni lordmayorhoz, hogy annak a lakomának az elátlapjóról, melyet a walesi herceg és hercegné tiszteletére rendezendő lakomán a hagyományos libamájpástétomot töltsék. A lordmayor azonban kemény szívű legény s meghagyta a kitűnő fogást a menü. A ligát ez nem rettent vissza további működésétől. Tovább szervezkedik és a boldogtalan, beteggedő hizlalt libák érdekében kitartással fog küzdeni. Strassburgban, amely állítólag 3,750,000 frankot szed be minden esztendőben libamájpástétomból, hír szerint nagy az ijedelem a pástétomosok közt. Mi lesz a nagy pástétomforgalomból, ha ilyen veszedelmes szövetkezet avatkozik bele az ő üzleti árukba. Strassburg nyugodtan alhatik és csinálhatja tovább a pástétóit. A ligával szemben az sem megvetendő tábor, amely még mindig elég szivtelen ahhoz, hogy a libamájpástétomot kedvelje. Olyan ez a liga ebben a táborban, mint egy csepp a tengerben. Különben csak el kell képzelnünk azt a nagy esetet, hogy egy ilyen liga megalakul például közelebb hozzánk, mondjuk Budapesten. Ki lenne a tagja és hogy illeszkednék be a társadalmi élet keretébe? A londoni ligáról németországi lap hozta el ide a hírt. Ha csak farsangi tréfa ez a szövetkezet, ilyen messzire mégsem jönne róla tudósítás. Hát csak van valami igaz benne s a ködös, komoly Londontól nem várta volna senki ezt a libavédést.

— **Vád a sajtó ellen.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmányi ma foglalkozott *Fényes László* vidéki hírlapírónak, az egyesület tagjának azzal a több újságírókban hangzatosított vádjával, hogy a fővárosi sajtó azért nem ír a Kereskedelmi és Iparbank válságáról, mert meg van vesztegetve. Minthogy e cikkekben a vád *Rákosi Jenő* és *Véssi József* nevével hozott kapcsolatba, a *Budapesti Újságírók Egyesületének* mai választmányi ülésén nem *Véssi József* elnököt, hanem az egyesület alelnöke, *Hoitsy Pál*. *Fényes László*, akit a választmány megidézett, hogy a sajtó méltóságát és tekintélyét sértő állításaira nézve vagy bizonyítékait, vagy igazolását terjessze elő, az idézések megfelelő és szintén részt vett az ülésen. — *Hoitsy Pál* alelnök majd a választmány több tagja ismételt felszólította *Fényes László*t, mondja meg, mely adatok alapján emelte vádját a sajtó ellen. *Fényes László* ezt kereken megtagadta és kijelentette, hogy csakis a sajtóbírósgás előtt tud bizonyítani, mert csakis ott lehet eskü alatt tett tanuvallomásokra kiváltania. A választmány több ízben figyelmeztette, hogy beéri egyszerű adatokkal, de követelmie kell legalább a hallgatásukért megfizetett lapok vagy újságírók egyszerű megnevezését. Mintán *Fényes László* ezt is megtagadta, az a felszólítás intézetett hozzá, hogy bizonyítsa be legalább eljárásának jóhiszeműségét és e célból nevezze meg a forrást, melyből értesüléseit kapta.

Minthogy *Fényes László* sem az állításait be nem bizonyította, sem olyan adatokat nem nyújtott, amelyek alapján a választmány a kérdés felderítésére eljárást indíthatott volna, sem igazolást nem terjesztett elő, sőt még az eljárásának a jóhiszeműségére nézve is megtagadta a bizonyítást, a választmány *Fényes László*t egyhangú titkos szavazattal, a hírlapírói kar méltóságának és tekintélyének megsértése miatt, a *Budapesti Újságírók Egyesületéből* kizárta. A szavazásban *Hoitsy Pál*, aki a lanácsokzárt vezetett, nem vett részt s a szavazás előtt *Véssi József* elnök azzal a kijelentéssel, hogy érdekelt félnek érzi magát, kivonult az üléséből, egyben kinyilatkoztatta, hogy — mivel a mai ülés *Fényes László*nak alkalmat nyújtott a vádjának vagy bebizonyítására, vagy visszavonására, de *Fényes László* ezt az alkalmat magától következetesen elutasította, haidekétlanul sajtópórt indít ellene, mert a törvény erejével akarja kényszeríteni arra, hogy az egész magyar sajtó becsületét érintő vádjáért a nyilvánosság színe előtt feleljen.

— **Kinevezés.** A kereskedelmiügyi miniszter *ifjabb dr. Wekerle Sándort* a kereskedelmi minisztérium fizetésétlen fogalmazójává nevezte ki.

— **Uj antiszeptikus szer.** Rómából táviratozik: Az *Accademia Medica* tegnapi ülésén *Durante* orvosprofesszor és szenátor felolvast tartott azokról a kísérletekről, amelyeket klinikáján a *Paterno* orvosprofesszor és szenátor által föltalált és *tarchio*-nak nevezett antiszeptikus szerrel végzett. *Durante* előadta, hogy az új szer hatásában messze fölülmúlja a szublimátot, úgy hogy a *tarchio* az eddig ismert antiszeptikus szerek közt a legjobb.

— **Elégtétel Vázsonyinak.** A *terézvárosi demokráta* körben ma este az összes fővárosi demokráta körök és szervezetek gyűlést tartottak. A kör termetit szuloltság megtöltötték a demokraták és izgatott hangon tárgyalták a képviselőház mai ülésén történeteket. A gyűlést *Bessenyei Ferenc* nyitotta meg.

Megnyitói-beszédében előadta, hogy a képviselői szolásszabadságon és immunitásom ejtelt csorbát a képviselőház egyhágyó tagja. A sérelem, melyet elkövettek, szükségessé teszi, hogy a gyűlés megbotránkozásának adjon kifejezést a budapesti demokráta körök és szervezetek nevében. Reméli, ugymond, hogy a parlament retortióival fog élni s reparálni fogja azt a csorbát, melyet egy a szolásszabadságon, mint a képviselői immunitásom elkövettek. Javaslatoit nyujt be, melynek elfogadását kéri.

Dr. Tausz Jakab az erzsébetvárosi demokráta kör nevében szólal fel s kijelenti, hogy az, ami a képviselőházban történt, nemcsak a demokraták képviselőjét, de az egész demokráta tábort érinti. Reméli, hogy a képviselőház már a holnapi ülésen meg fogja adni az elkövetett sértésért az elégtételt. Elfogadja az erzsébetvárosi kör nevében a javaslatot. *Dr. Kozma László* a jászvárosi demokráta kör nevében szólal fel. Szerinte az értekezlet nem állhat meg, ha *Vázsonyi Vilmosnak* elégtételt ad s ragaszkodását fejezi ki. Meg kell mutatni — ugymond — a parlament néhány képviselőjének, hogy Budapest polgárságának zöme áll *Vázsonyi* mögött. (Zajos helyeslés.)

Bessenyei Ferenc elnök hígadságra inti az értekezletet, de minduntalan felhangzanak a szenvedélyes kiáltások, megtorlást követelve.

A zaj lecsillapulatával *Dr. Pollacek Sándor* szólal fel. Elfogadja az elnök indítványát de hozzáteszi, hogy amennyiben az elégtételt kényi fog, ő maga lesz, aki javasolni fogja, hogy a demokraták vegyenek maguk e égtételt maguknak azoktól, akik a szolásszabadságot megsértették. Személyes támadásnak mondja az affért *Endrey* és *Tóth* János orsz. képviselők részéről, akik azért törtek ki a parlamentben *Vázsonyi* ellen, mert e két képviselő kerületében most szervezik a demokráta-pártot. Elfogadja *Bessenyei Ferenc* indítványát, de megtoldja egy tejezzettel. Felszóllalt még *László Andor*, a budapesti demokráta ifjak asztaltársasága nevében és *Reik* Ferenc, az V. kerületi demokráta-kör nevében. Utolsónak szóllalt fel *dr. Goldner Adófi*, a budapesti szociáldemokráta párt vezetője tagja. A pártja nevében — ugymond — nem tehet nyilatkozatot, mert pártátározat nélkül ezt nem tehetné, de hiszi, hogy a magyarországi szocialista-párt most is, mint az előbbi alkalmakkor, sikra fog szállani, hogy a nép képviselőjének parlamenti jogait megvédelmezze. Biztosíthatja az értekezletet, hogy a munkásokostály tömött sorokban fog megjelenni, ahol szükség lesz rá.

Az értekezlet ezután egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadta el:

A demokráta pártkörök és szervezetek a legnagyobb megbotránkozással értesültek a képviselőház folyó évi január 29-iki ülésében a szolásszabadságon és a képviselői személybiztonságon ejtett azon sérelemről, amely *Vázsonyi Vilmos* képviselővel szemben elkövetett. A parlamenti intézmény palladumát a szolásszabadság és a képviselői személybiztonság képezvén, amelyet megvóni, tiszteletben tartani és tartatni a képviselőháznak magának áll legfőbb érdekében: a demokráta körök elvárják, hogy a képviselőház a szolásszabadságon és a képviselői személyi biztonságon ejtelt sérelmet a parlamenti tekintélynek megfelelő módon torolja meg.

Ehhez a javaslatához hozzáveték még *dr. Pollacek Sándor* következő javaslatát:

Az összegyűlt demokráta körök és szervezetek megvetültek jelezik ki azon képviselőt iránt, kik szövetkezve összeesküdtek az egymagában álló *dr. Vázsonyi* ellen. Kimondja egyuttal az értekezlet, hogy Budapest polgárait vasárnap népgyűlésre hívja össze.

Az egyetemi ifjuság egy része egy kis éjjeli tüntetést rendezett ma *Vázsonyi Vilmos* mellett a mai parlamenti afférje alkalmából. A VIII-ik kerületi demokráta-körnek a József-körút 31-ik szám alatt lévő helyiségében gyűlekeztek az egyetemi ifjak s onnan mentek egy féltizenegy óra tájban a *Budapesti Hírlap* szerkesztőségének a *Rök Szilárd*-utcában lévő helyisége elé, ahol *Vázsonyi* éltették. A rendőrség megtudta a tüntetést, négy lovasrendőrt rendel ki a *Rök Szilárd*-utca s a négy rendőr hamarosan szét-szórta a tüntetőket, akik a mellékutókban át a *Muzeum*-utca bontultak *Rakovszky István* lakása elé. Itt is *Vázsonyi* éltették és *Rakovszky* abugolta a tömeg. Pár percig tartott a tüntetés, amíg a rendőrség megérkezett és itt is szét-szórta a tüntetőket, akik innen *Tóth* János országgyűlési képviselőnek a *Baross*-utca 49. szám alatt lévő lakása elé vonultak, ahol megabugoták *Tóth* Jánost és éltették *Vázsonyi*-t. A rendőrség fölszólította a tüntetőket, hogy oszljanak szét, mire valamennyien csendben elvonultak.

— **A gyermekgyógyászati klinika új tanársége.** A *Hircsarnok* című könyvatomos tudósító hradása alapján jelentettük, hogy a gyermekgyógyászati klinika új tanársége *Dr. Lorand Lea*. Ez a hír tévedésen alapul, mert az új tanárségéd: *dr. Loránd Leó* ur, akinek a nevét egy orvosi szaklap nyomán írta *Leának* a könyvatomos tudósító.

— **Kitüntetett pánszláv tanító.** *Esztérgomból* írják: A múlt év nyarán *Zsuffka Viktor* eséri tanítót a megyei magyarosító-bizottság diszoklevéllel és jutalommal tüntette ki, amiért a tőjaku gyermekeket a magyar nyelvre sikeresen tanította. *Zsuffka* időközben Nagy-Szalánára költözött s a diszoklevelet nem kézbesíthették neki. Időközben panaszt tettek, hogy a kitüntetett tanító érdemtelen a diszoklevélre, mert véreszónai pánszláv, aki a község népét *Hurbán* szellemében vezeti és az iskolában csak palástolta ezt a bűnt. *Andrássy János* alispán vizsgálatot indított és a vád bebizonyult. Ennek alapján a vármegye törvényhatósági bizottsága a pánszláv tanítót méltatlannak ítélte a diszoklevélre és annak kézbesítését betiltotta.

— **Egy newyorki nőbő Budapestben.** *Schwab* Károlynak, az acéltrust elnökének távozása óta fővárosunknak volt egy másik érdekes amerikai vendége is: *John Milholland* New Yorkból, aki a *fladelfiai* *Batheller-féle* pneumatikaposta-társulatnak és a londoni nemzetközi uniónak elnöke. *Milholland* egyezkedik azoknak, akik nemcsak óriási vagyont szereznek, de annak egy részét az emberiség fejlődésének céljaira áldozzák is. Amerikai vendégünk egyike a négerk társadalmi elismerésére törekvő mozgalom vezetőinek; az 1895-ik évi vérfürdők után menekült örmények érdekében az *Oceán*on tul sokat tett. Egy év előtt *Stead* W. T. ismert londoni újságírónak, a „*Review of Reviews*” kiadójának 50,000 koronát bocsátott rendelkezésére, hogy azzal a nemzetközi uniót megalkossa. *Milholland* több napig időzött Budapesten, ahol *Katscher Lipót* író-társunk vezette. Vendégünk Budapest építészeti szépségétől és tekvésétől el volt ragadtatva, ugyszintén a földalatti villamos vasutól és egyéb intézményeinktől.

— **Ujdonságok katalogusa.** A tavaszi ujdonságok beszerzése jelentős gondja az üzletvilágnak. E gondot elosztatja a *Dukes* M. utódi bécsi hirdetésrodta most megjelent katalogusa, melyet kívánatra ingyen megküldenek. Minden tudnivaló megvan e katalogusban, ezenkívül a cég költségvetéseket is készít.

— **A német kereskedők magyar megbízottja.** A berlini „*Central Stelle für Vorbereitung von Handelsverträgen*” megbizta *Dr. Wolner Pált*, az intézet egyik asszisztensét, hogy Magyarországi kereskedelmi politikájáról monografiát írjon, lehetőleg tekintettel az önálló vámtarifa-re. *Dr. Wolner Pál* most Budapestre jött, hogy az illetékes körök véleményét ezekről a kérdésekről kikérje. A német kereskedőknek ez a kamarája az új vámtarifa ellen indított akció keretében küldte hazájába a kitűnő tehetségű fiatal szociológust, aki nagy szolgálatokat van hivatva tenni e munkájával a magyar kereskedelem és ipar érdekében.

— **Éjfél dráma.** Az éjszaka a Gyorskocsi-utca 32. számú házában véres esemény zavarta meg a könyvelő leányok mulatozását. Szóllott a zongora, hangzott a paján nótá, amikor egy rémes kiáltás hangzott fel:

— Segítség, gyilkos!
Kirohantak az udvarra s ekkor már egy leány, *Mikó* Emma reszkette, riadtan menekült a szobájából. Odabent a szobában elődörült meg egy lövés. A leány a rémületől reszkette beszélt el, hogy mi történt. *Borovi* János 26 éves malommunkás régóta kedvese volt a leánynak. Szerette őt, a leány is a legényt. De a leány elzülhött és bekerült a gyorskocsi-utcai sárga házába. A legény itt is telkereste őt, de most már nemcsak a leány szerelmét hanem a pénzt is akarta. Tegnap e miatt összevessztek. A leány szemére bányta a leánynak, hogy megcsalta, hogy tönkretette a életét.

— **Jőjj el innen a bűn tanyájáról s együtt boldogabban élünk.**

A leány kijelentette, hogy nem megy. Erre *Borovi* revolvert rántott elő és a leányra lött. A golyó nem talált, a leány elmenekült a gyilkos szándéku fiatal ember elől, az pedig magára maradv a szobában, jobb halántékához helyezte a legyvert és golyórt röppent az agyába. *Borovi* most a *Rökusban* haladoklik. A leány pedig azt valija, hogy a legény azért akarta elcsalni a nyilvános házából, hogy azután *Borovi* számára keressen pénzt bűnös életével.

— **A jövő évi Nobel-díj.** A svéd interparlamentáris békecsoport, mint egy stockholmi táviratunk jelenti, elhatározta, hogy a jövő évi Nobel-díjra *William Randal Cremeret*, az angol alsóház tagját és *Suitner* Berta bárónőt fogja ajánlani.

— **Báró Fejérváry köszönete.** *Bachó* István, a budapesti honvédeknek népszerű karnagya a honvédelmi miniszter léiszázados jubileumára megírta a *Fejérváry jubileumi indult*, amely a maga nemében igen sikerült munka. *Fejérváry Géza* a kedves figyelemért megleghang levében mondott köszönetet a dekrétum karmesternek és azonlelül hálafelelül egy karmesteri ezüst pálcával ajándékozta meg.

— **A szerető bosszúja.** *Fuchs* József kőműves ma délután a bécsi *Rungen* kétszer rásütötte revolverét *Hahn* Jankára, akivel vadházasságban él, de, aki az utóbbi időben töle teljesen elhidegült. Az asszony életveszélyesen megsebesült, *Fuchst* letartóztatták.

— **Jótekonny adomány.** *Kovács* Tibor I. osztályú tanuló (Mohol) összegyűjtött filléreit, 2 korona 40 fillért elküldte a *tejes* bűl javára. — A szives adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

— **A bürokrácia játéka.** Egy árverési hirdetmény is alkalmas arra, hogy nagy és nemes instituciókat a neveltségesszínével ruházzon föl. A nagy és komoly apparátus bürokratává lesz azáltal, hogy a kicsinyre is olyan mértékkel alkalmaz, mint a nagyra, s hogy amit a kis ujjával végezhetne, a szabályok kedvéért, az egész kezével markol meg. Ime, egy árverési hirdetmény, mely a bürokrácia játékaiból való: 1901. Ó 5/14. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírói kiküldött ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad-városi kir. járásbírósnak 1901. évi Ó 5/14. számú végzésével néhai Kiss Juliánna hagyaték ügyében a *lettáran fel nem vett I dráb zsebkendőnek elárverése elrendeltetett*, annak Nagyváradon Igazságügyi palota I. emelet 75. számú szobában lendő megtartására határidőül 1902. évi február hó 8. napjának délelőtti 10 óraja tűzetik ki, mikor a fennemlített zsebkendő a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fog adni.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kiüggesztését követő naptól számítatik.

Nagyvárad, 1902. évi január hó 24.

Mekkei Dénes,

kezelő, mint bírói kiküldött.

Egy zsebkendőért ennyi láрма. Kiss Juliánna hátrahagyott zsebkendőjeért. A bürokráciára tervezett vigjátékok ilyen dolgokból származnak, pedig a magyar bírói és tisztviselői kar sokkal kedvesebb és tisztelretreméltőbb mindnyájunknak, semhogy egy zsebkendő révén a tréia áldozata legyen.

Eppen kapóra jön egy másik kedves játéka a bürokratikus világlőtögásnak. Ismert dolog, hogy Debreczenben évek óta él egy vadember. A vadsága nem a vérmérsékletében nyilatkozik, csak a különös ételeiben. A vadember, akit *Velk Károlynak* hívnak s aki a sámsoni homokdombok tövében harminc év óta éldegél, — kutyahúst eszik. Ambár a kutya szelid háziállat már az első mondattani órán is, Velk K., aki úgynevezett kutya husából él, a közönség sajtáságos logiká, a folytán a vadember nevet érdemelte ki. A vadember tehát ott él kunyhóában s mitsem tudott a világról. Harminc év óta most először érintkezett a hatósággal, mikor panasza ment, hogy kunyhóját kirabolják. Egy ember, aki kutyahussal él, elzárkózik az emberektől s harminc év után azért kénytelen fölkeresni őket, mert meglopták. Ilyenkor, ha már annyira kompromittálta magát az emberiség, hogy éppen azt rabolta ki, aki harminc évig nem akart tudni az emberiségről, legalább a hatóság menthetne volna meg a vadember előtt az emberiség reputációját s ha egyebet nem, előkeríthette volna a tolvajokat. De nem! Most jön ismét a bürokrácia a maga humorával. Kideríti a panaszttevő Velk Károly előtt, hogy ő nem debreczeni.

— Hisz kend magyar bródi — mondja neki a fogalmazó. Miért tartózkodik akkor itt? Foglalkozása sinces... El fogjuk toloncolni innen.

A vadember nem érthette ezt a logikát, hogy mikor őt kirabolják, akkor arra az a jelet, hogy eltoloncolják. Mit tesz ilyenkor a vadember? Gondolkodik, gondolkodik s nem tudja, miért nem lakhatik ő tovább a kunyhójában s mire való a toloncolás...
— **Életünk joghallgató.** Simler Sándor, 20 éves selmezbányai születésű joghallgató ma este hét óra előtt az Imperial-fogadóban jobb halántékra lökte magát. A mentők eszméletlen állapotban szállították a Rókusba; tettenek okát nem tudják.

— **Sima Ferencet körözik.** Sima Ferencet a bíróságok és a rendőrség ismét körözi. Az újabb körözölevelet a napokban adták ki ellene, amelyben kéri a letartóztatását, mert a nyomozás során alapos gyanuok merültek fel, hogy a *Vörösmarty-nomda könyveit hamisan vezette, a nyomda-társaság vagyonának egy részét elvonta és így a hitelezőket megkárosította.* A körözés azonban céltalan lesz, mert Sima már régen Amerikában van s mint az ottani lapok írják, ott erősen szerepel is.

— **A török pestis.** A török közegészségügyi tanács — mint *Konstantinápolyból* jelentik — ma megszüntette a szmirnai árakra elrendelt negyvennyolc órás vesztézárt. Bagdadban két új pestises eset fordult elő. A legutóbbi esetek közül ismét három volt halálos végű.

— **Méreg az ételben.** Párisból jelentik, hogy a *Delapitère*-kastélyban gróf *Delhnes* nagy lakomát adott, amelyre sok vendég volt hivatalos. A gróf lőszakácsa lévedésből szalmiákat tett a mártásba és ezzel megmérgezte az egész társaságot. *A házigazda gróf Delhnes meghalt,* a vendégek pedig veszedelmesen betegek.

— **Bányar bbanás.** Monsból jelentik, hogy az ottani Couchant de Fieu-bánya 4-ik számú tárnájában, mely munkás nincs üzemben és melybe tegnap este három munkás szállott, hogy a szükséges munkálatakat elvégezze, ma reggel bányalégrébbanás volt. Minthogy nagy kötőmegek omlottak be, délutánig még nem sikerült a szerencsétlenül jártakhoz behatolni.

— **Órült családirtó.** *Kasszából* jelentik, hogy a szomszédos *Springsfeld* községben *Torill* harminckét éves parasztember vallásos örültségében elpusztította a családját: megölte a feleségét és három gyermekét. A holttesteket azután összevagdalta és fölmetezte a hasukat. Az örült gyilkost ártalmatlanná tették.

— **A dob-utcai rablógylkos.** *Müller Teréz* gyilkosának, *Geiber* Baruchnak a multját még mindig kutatja a rendőrség. Most a krakkói rendőrigazgatóság szolgált becses adatokkal a gonoszlevő multjára vonatkozólag. Elsősorban is bizonyítja, hogy az elfogott rablógylkos tényleg *Geiber* Baruch varsói születésű legény. Ezt minden kétséget kizáróan megállapították. *Apját Rubinak,* anyját *Esternek* hívták. Krakkóban 1879-ben lopásért három, később egy másik lopásból kifolyólag négyhavi börtönrre ítélték. Azután kitiltották az ország területéről. Krakkóban sürin használta a *Weisz* Abraham nevet. Atyja két évvel ezelőtt elhagyta Krakkót, anyja pedig Varsóba ment lakni, ahol nem-sokára meghalt.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből 4 1/2 kgr. legf. Santos-kávét 5 irt 46 krért, bérmentve.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai ércokoporsó- és gyászokosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

(x) **Elegans,** divatos szalonruhák készítőinek *Vereczky és Littenberg* ítérszabó-cégnél. Budapest, Tárosház-utca 12.

Éjjeli zene.

Marosvásárhelyt történt az eset,
S most, nyájas olvasom, az ég veled!

Éldhang.

Ah ott a csendes, a tiszta vidéken
Ahol más napnak fénye rezg az égen,
Ahol tavasszal zöldébb a csallit
S a költészetnek kék virága nyit,
Ahol rejtelmes, ragyog az éjjel
S ezernyi csillag szór lényt szereszéjjel,
Ahol még él az álmok Istene...
Ah! ottan van még éjjeli zene.

Elöl hősünk, mögötte őt cigány
Ballagtak át a csöndes éjszakán,
Amíg, amíg ahhoz a hához értek,
Hol a beszéd nem is beszéd, de ének,
Ahol, ahol szerelemek rózsaszála
Bontja virágát napsgárra vágva,
Ahol megálva, hősünk hisz, remél...
Ahol szerelme, legszebb álma él.

Közéhang.

Hősünk (suttozva): Csak egy kis lány van a világon!...

(Cigányok rázendítenek a dalra. A hegedű sir, a cselló zokog, a klarinét könnyezik s a brügő majd meghasad bánatában. A nótá vágyakozva, epekedve, bánatosan, reménykedve, könyörgve, kérve száll át az éjen. Hiába! Az ablak odafönn sötét marad...)

Hősünk (kissé hangosabban): Ne birizgálj, ne macerálj, Sára!...

(Cigányok rázendítenek a dalra. A hegedű gunyolódik, a cselló fenyeget, a klarinét szemrehányást tesz, a brügő pedig kacagva jajdul fel. A nótá kétségbeesetten, fojtott indulattal, hával, haraggal száll át az éjen. Hiába! Sára nem jelenik meg, az ablak odafönn sötét marad.)

Hősünk (hangosan. Némi célzással a lány apjára): Vagyok olyan legény, mint te...

(Cigányok rázendítenek a dalra. A hegedű duhajkodik, a cselló káromkodik, a klarinét vadul sivit, a brügő pedig keserű gunynyal nevet. A nótá hörögre, dörogre, zugva, bögre száll át az éjen. Hiába! Sára csak nem jelenik meg. Az ablak odafönn sötét marad.)

Hősünk (ordítva): Az apád, az anyád csillagát!

(Cigányok rázendítenek a dalra. Vad hangzavar. Hiába! Az ablak sötét marad. Sára pláne most nem jelenik meg. Hősünk folkap egy követ s veszett haragjában beveri az ablakot...)

Utóhang.

Vizsgálát, botrány, láрма, zaj...
Ván új hír hühö, könny, kacsaj,
Kibívás párbaj, kard, golyó...
A pletyka zúg, mint vad folyó...
Hiába!
Így mulat a magyar ember bújába!

Bevarrott szivek.

— Jelenet. —

(Mai számunkban már megénekelte versíró kollégám egy párisi orvos ama stíliáját, hogy a késsel átszurt szivet bevarrta. Én tehát csak ridegen a jövő vándorára szorítokozom.)

A párbeszéd színhelye egy bolthelyiség, amelyen a következő tábla látható:

SZIV-VARRODA.

Itt átmetzelt szivek a legrövidebb idő alatt bevarratnak.

A varró: Mi az, már megint?

Segédje: Megint egy öngyilkosság. Most jövök.

A varró: Bevarrta?

A segéd: Be.

A varró: Hát akkor vegye a lábát a nyakába és szaladjon el ide, ni... (Átad neki egy címet): Ezt a szivet megint komiszul varrta be, föllelett. Maga iuser!

A segéd: Én fuze? Hát az a sziv nem eslett föl, amit annak a szöke énekesnőnek varrt be? Mi?

A varró: Egyszer nem baj. De magát el fogom csapni, mert nem elég, hogy nem ért a varráshoz, de még hozzá szemelen is.

A segéd: Jó, jó. Megjött a gép?

A varró: Micsoda gép?

A segéd: A Singer-féle sziv-varrógép.

A varró: Még nem jött meg. Egyébként mi dolga van még ma?

A segéd: Idejön egy grófné, akinél még csak félceltem. Nem értem rá bevarrni a szivet...

A varró: Pedig nagyon szeretném, ha lelkiismeretesebb volna. A gépvarrók lepíálnak bennünket... A kézzel varrott szivgomblyukak ideje lejár...

A segéd: Az sohse fog lejárni!

A varró: Minden a divattól függ.

A segéd: Apó, látta a legujabb divatlapokat?

A varró: Láttam. A kreuz-stich kezd divatba jönni.

A segéd: Én már inkább a régi egyszerű öltések mellett szavazok. Tartósabbak.

A varró: Hiába... Meg kell tanulnia a keresztöltést. Ha egyszer a mágnásasszonyok elkezdik, akkor többé a kutyának se kell a régi...

(És így tovább.)

—o.—

SZÍNHÁZ, ZENE

** A Népszínház bérlete. A *Népszínház* végrehajtó-bizottsága ma délután folytatta tanácskozásait a népszínházi bizottság plénuma elő terjesztendő javaslata felől. Végérvényes megállapodás ezen a tanácskozáson még nem történt, ami arra vall, hogy a bizottság szorgos gondnal és komoly megfontolással végzi munkáját. E gondnak és megfontolásnak a színház és a reá bizott művészeti érdekek javára csak egy kedvező eredménye lehet: a *Porzolt* Kálmán javára történő döntés a bizottság plénumában, hogy a színház rázkódattatás nélkül teljesítő feladatait egy anyagilag és művészetiileg egyaránt erős, multja szerint bevált és a jövő munkájára jól fellegyvezett rezsim vezérlete alatt. A végrehajtó-bizottság a legmesszebbmenő részletességgel vizsgálta meg *Porzolt* egész ügyvitelét, számadásait, könyveit és belőlük azt a tanulságot merítette, hogy anyagi megalapozottság dolgában is a *Népszínház* az ő kezében nyugodt és összhangzatos időket várhat. Minden szempont tehát, erkölcsi és anyagi, szerzett érdemek elismerése, a nehéz viszonyok közt tanusított helytállás jutalmazása, a művészi folytonosság biztosítása és a színháznak minden kísérletezésétől való megóvása *Porzolt* javára oly sunlyan esik a mérlegbe, hogy a mostani igazgató szerződésének meghosszabbítása a bérlét kérdésének egyedüli helyes és megnyugtató megoldása.

** A bucuzó Yvette. Pikáns, érdekes, sokatmondó arcával ma utójára lépett a *Vigszínház* fényes publikuma elő *Yvette Guilbert*, „dans tout son repertoire”. Vagyis kifogyhatatlan verve-vel, a változó kiejtésnek utólréhetetlen bravurjával ismételte mindazt, amivel az előző estéken elragadta Budapest gourmetjeit. A legkomolyabb művészek is tanulhatnak valmit ettől a „könyvi kaliberű” asszonytól. Megtanulhatják azt, hogy nem a nagy hang és a nagy gesztusok biztosítják a hatást, hanem az előadás finom természetessége, a játszva odalelt pontok mélysege és igazsága az a csodálatos egyszerűség, mely néha egy rövid onanoban az egész életet visszatükrözi. Az *Yvette Guilbert* utazó bohém-társaságtól ma egy kétfelvonásos szomorujátékot (*Le marchand de despoirs*) és egy *Rosalie* című egyfelvonásos comédiet láttunk.

Az elsőben *Severin*, a *Chant d'habit* szerzője, tragikus magaslata emelkedett a végső jelenetben. Azonkívül *Montoya*, *François Villé* és madame *Dora* kuplékat énekeltek és *Fragorolle* hangulatos tablókát produkált a megváltó búcsújéhez és a Golgotához vezető misztikus esillag szimbólumában.

** Oegin főpróbája. Ma délelőtt tartották meg az *Operaházban Csajkovszky* dalművének, *Oeginnek* a főpróbáját a sajtó képviselői és csekély számu meghívott közönség jelenlétében. A dalmű előadása tíz óráig negyed kéthétig tartott. A címszerepet *Beck Vilmos* éneklé, a többi létszereplő: *Kaczér Margit* (Tatjana), *Várady Margit* (Olga), *Valent Vilma* (Larina), — az urak közül pedig *Burrián* (Lensky), aki kifogástalan magyar szövegkiejtésével lelkes tapsokra ragadta a közönséget, *Ney Zsánd* (Gremín), akit gyönyörűen előadott áriája után szintén megtapsoltak, *Kornai* (Szarecki). A dalművet, amelynek kiállításra is lényes, *Máder Raonl* igazgató tanította be, akinek vezetése alatt a partitúra minden szépsége érvényesült. Hogy minő érdeklődés mutatkozik a közönség körében az újdonság iránt, mutatja az a körülmény, hogy a holnapi premierre már napok előtt elkaphatók a jegyeket.

** A Nemzeti Színház újdonságai. A *Nemzeti Színház* legközelebbi két újdonsága *Paul Hervieu*nek a *Talány* (L'énique) és *Turgenyev*nek a *Kezgyelemkenyér* című színműve lesz. Az első a *Théâtre Français* ezidő évdarabján legnagyobb sikerű darabja volt s szerzője ezzel a drámájával a legkiválóbb francia színműírók közé emelkedett. A két újdonságot, mely a színház elsőrangú erőinek nyújt előkelő művészi feladatot, már a jövő hónap első felében színpadra hozza az igazgató.

** Hangverseny. *Bertram* Tivadar, a bayreuthi ünnepi előadások díszje, akit az idő szerint vita nélkül a legkiválóbb német baritonistának tartanak, február 6-án a Royal-teremben dal- és ballada-estélyt rendez. Ezzel a hangversenyyel akarja a művész kárpótolni a budapesti közönséget, a mért rekedésé miatt a legutóbbi filharmoniai hangverseny műsorát lemondásával megzavarni volt kénytelen. *Bertram* Tivadar, aki az idő szerint rövid művészi körúton van február 5-ikén érkezett Budapestre. Rajta kívül még közreműködik: *Beck Vilmosné* (Kertész Ella), a jeles fiatal művésznő, aki férjhez menetele óta ezután lép először ismét a nyilvánosság elé és *Arányi Frigyes* tanár, a kitűnő hegedűművész. Jegyeket erre a hangversenyre a *Harmonia*-zeneműkereskedésben (Váci-utca 16.) kaphatni.

** A Vígshízház magyar ciklusa. A *Vígshízházban* holnap, csütörtökön folytatják a magyar ciklust, amelyet az *Yvette Guilbert*tel még a múlt nyáron kötött szerződés folytán három napra meg kell szakítani. Délután ifjúsági előadásul az *Ocskay brigadéros*ot, este pedig *A képviselő ur*t, *Guthi* és *Rákosi* mulatságos bohózatát adják. Pénteken *A dada*, *Bródy Sándor* nagyhatású erkölcsrajza kerül színpadra. Szombaton, február 1-én lesz a *Gyurkovics-lányok* első előadása. A francia társulat vendégszerelése módot adott a *Vígshízház* személyzetének arra, hogy naponként két próbát is tarthasson *Hercegy* Ferenc bohózatából, amelynek szereposztása a következő:

Radványi ezredes — *Hegedűs*; *Horkay* — *Góth*; *Mici* — *Csillag Klára*; *Katalin* — *Csillag Teréz*; *Ella* — *Pécsi Paula*; *Liza* — *Gonda Anna*; *Klára* — *Halász Ilona*; *Sándorffy* — *Fenyvesi Emil*; *Terka* — *Balogh Erzi*; *Gida* — *Tányi Frigyes*; *Sára* — *Kalmár Piroska*; *Semesey* — *Gyöző Lajos*; *Kemény Tóni* — *Bárdi Ödön*; *Gyurkovicsné* — *R. Rostagni Irén*; *Jankó* — *Vendrei*; cigányprimás — *Kassay*.

Csillag Klára mellett még egy új szereplő mutatkozik be a *Gyurkovics-lányok*ban. Ez lesz ugyanis az első illépe *Tányi Frigyes*nek, a színház újonnan szerződött tagjának.

** A Kisfaludy-Színház jövője. *Balogh Árpád*, jónévi vidéki színházgató az évi husvétől kezdve öt évre bérbe vette az óbudai *Kisfaludy-Színházat* s az előadásokat 1902. évi március 30-án, husvétvasárnapján megkezdte. Az igazgató látókörébe oda irányul, hogy az *Országos Színész-Egyesület* jelesebb tagjaiból összeállított társulattal és saját zenekarával első sorban az óbudai közönség igényeit elégítse ki teljesen, másodsor pedig megfeleljen azoknak a kívánalmaknak, melyeket a székesfőváros polgármestere a múlt évi november 3-ikán tartott városi közgyűlésen megjelölt, mely kívánalmak teljesítésétől tette függővé a főváros által adandó szubvenciót, miőt is műsorába a hazai és külföldi színi-irodalom legjelesebb termékeit vette fel s díszes felszerelésével ezeknek mintaszereplő előadásait tűzte ki céljúl. Bizton reméljük, hogy a sok viszonytárgyságon keresztül ment kis óbudai színház végre olyan kézbe kerül, mely szakavatottságával képes lesz az óbudaiakra kellemes szórakozóhelyet teremteni.

** Koenen Tilly dallestéje. *Koenen Tilly* holnapra hirdette dallestéjét a művésznő rekedtsége folytán februárra halasztották. Az előre váltott jegyek érvényesek maradnak.

** Szókimondó asszonyság. A Népszínház műsora nagy erősséget nyert azért, hogy az igazgatóság fölleleventette *Sardou* mesterien megalkotott színművét, a *Szókimondó asszonyságot*, mert a repriz mai második estéjén is csaknem zsúfolásig teli nézőtér gyönyörködött a pompás jelenetekben és csattanó, szellemes dialógokban. Nyílt színen tömegtelen-szer szakította lébe taps az előadást, de ez nem is csoda, hiszen a tüntető lelkesedés a mi örökifjú „szókimondó asszonyságunk” játékának szövegét. Csodálótok, hogy ez a nótás ak mily finoman mondja a prózát, hogy mennyi találmányosság, ötlettel hódítja meg minden jelenetnek a közönséget. Az ilyen alakítások teremtenek a színpad muló dícsőségében is halhatatlanságot. *Szirmai Imre* Napoleonja ismert jó alakítás. Lelebre szerepében *Kiss Mihály* bizonyította be, hogy milyen használható és talentumos tagja a színháznak. A repriz sikerére ő is, a többi közreműködő is derekasan rászólgált.

** Hírek a Népszínházról. *Szirmai Imre* mult-heti rekedtségéből, mely lehetetlenné tette, hogy énekes szerepben fellépjen, már annyira illéplött, hogy az *Ádám és Éva* pénteki előadásán már illépl *Ádám* szerepében. A holnapi, csütörtöki előadásra a szerepet *Rákosi Géza* éneklé. — Vasárnap délután *Rákosi Jenő Éjjel az erdőn* című népszínműve kerül színpadra, a két női létszerepben *Biala Luiza* asszonnyal és *Hegyi Aránkával*; este *Béldi Izzor* és *Fejér Jenő* operettjében, a *Katalinban* a cárnő szerepét *Zilahné S. Vilma* játssza. *Germain hadnagy* szerepét, mint minden eddigi előadás *Kéry Klára* játssza.

** Guthi Sománé a Várszínházban. *Guthi Sománé*, aki az évi január első felét a *M. Kir. Operának* szerződött tagja, a hónap 31-ikén, pénteken lép föl először a *Várszínházban* az *Aida* című dalmű *Amnerisz* szerepében. *Guthi* egy ízben már tagja volt az *Operaház*nak, amelytől férjhezmenetelekor vált meg. Főlépése iránt mindenfelől nagy az érdeklődés.

** Fővárosi Gyermek-Színház. A *Fővárosi Gyermek-Színházban* csütörtökön közkinvátra a varázsgyerek egyik legszebbike, a *Hanuppipóke* kerül az idén először színpadra, új betanulással és lényes kiállításal. A darabban a következő képek fordulnak elő: *Hanuppipóke* otthon, a keresztanyjánál, *Hanuppipóke* a királyi várban, bál a kunyhóban, az arany papus és a papus-próba. *Hanuppipóke*-t a *Gyermek-Színház* fiatal kedves primadonnája, *Ilkay Ilona* játssza, aki ez estendőben már igen sok sikert aratott. — A eszizmas-kandur új tündéregéből is már javában folynak, a próbák. Az előadás fél öt órakor kezdődik; jegyek már délelőtt kaphatók.

** Hírek az Országos Színész-Egyesületől. Az *Országos Színész-Egyesület* február harmadikán legyelmi ülést tart, 4-ikén pedig tanácsülést, amelyre *Hevesi Gábor* és *Deák Péter* vidéki tanácsosokat hívták be. Felsőbb utasításból a koncesszió-kérvényekkel szemben a legnagyobb szigorral fognak eljárni és elbírálás alá veszi a tanács azt is, hogy a folyamodónak van-e kellő szellemi és anyagi biztosítéka. Foglaloznak még a március 18-án megtartandó kongresszus tárgysorozatával és a kongresszus elő tartozó javaslatokkal is.

** Wagner Rikárd-utca Párlában. A párisi községtanács előtt legközelebb egy javaslat kerül tárgyalásra, mely nem kevesebbet javasol, mint azt, hogy *Páris* egyik új utóját a nagy német zeneszerző, *Wagner Rikárd* nevére nevezék el. Érdeklődéssel várják, vajjon a nacionalista többségből álló községtanács megvalósítja-e ezt a javaslatot.

** Kienzl új dalműve. A *berlini* udvari operában tegnap volt a bemutatója *Kienzl* Vilmos, a *Jancsi és Juliska* szerzője *Heilmár* című új dalművének. *Heilmár*, a dalmű hőse egyszerű pásztor aki az égtől azt az adományt kapta, hogy minden beteg meggyógyul, akinek „éjére teszi a kezét. Ezért az adományért cserébe azonban neki magának le kellett mondania a földi boldogságról. Minthogy azonban nem tartja be ezt a fogadást és bevallja Mijának szerelmét, az áldás, mely kezében rejtőzik, áttöká vák s kezei önének, a helyett, hogy gyógyítanak. Maga is az ő kezétől hal meg. *Kienzl* zenéje, a *berlini* kritikák szerint, a legtöbb helyütt az eredetiség híjjával van és erősen emlékeztet *Wagnerre*. A dalművet kedvezően fogadták s a szerzőt is többször hívták.

** Nem operett, hanem opera. Megirtuk, hogy az *olmützi* városi színházban legközelebb *Franch Gábornak*, a *győri* székesegyház karnagyának *Czedra* című operettje kerül bemutatásra. A szerző annak a helyreigazítására kér bennünket, hogy műve nem operett, hanem opera.

** Sada Yacco Bécében. *Sada Yacco*, a „japán Duse” szombaton február 1-én kezdte meg a bécsi *And der Wien*-színházban tíz estére terjedő vendégjátékát japán társulattal, melynek tudvaleg az exotikus művésznő férje, *Kavakami*, egyik fő művészi erőssége. A társulat két japán drámát fog előadni.

** Gyermekhangverseny a Telefon Hírműdóban. A *Telefon Hírműdó* hangversenyszála, mint minden csütörtökön rendszeren, ma délután is 5 órakor gyermekhangversenyt rendez. A hangverseny a következő számokból fog állani: a „Szultán beléplő daia”, Verőtől és „Magyar népdal”, éneklé: *Érdélyi Margit*, „Elmerének” . . . dal *Varga Sándor*tól és „Ungeduld” dal *Schubert*től, éneklé *Salmi* Cornelia, „Ezist fátoly legendája”, költemény *Várdai Antaltól*, előadja: *Sally Myra*, „Ismeretek egy szívet”, dal *Rodomszky Jenőtől*, „Két veréb”, dal *Huska Jenőtől* és „Népdalok”, éneklé: *Zala Margit*, *Közreműködnek még: Csillag Aranka* urhölgy, *Abonyi Gyula*, *Pápay Lajos* és *Zörgő bácsi*, a hangverseny agilis rendezője.

Este a *Telefon Hírműdó* összes állomásán a magy. kir. Operaház előadása lesz hallható. Előadásra kerül *Anyegin Eugén*, *Csajkovszky* lírikus operája, melyet ezután először

adnak elő. Az opera ez előadását teljes egészében közvetít a *Telefon Hírműdó* s így az előzetek abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy ki sem mozdulva hazulról, meghallgathatják az Operaház premiert. Az opera közvetítése után a rendszer est felolvasások következnek, majd annak bevégezte után 11 óráig még engányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az *Elte*- és az *Emke-kávéház*ból közvetít a *Telefon Hírműdó*.

Nápoly.

— Bemutató-előadás az *Urania-színházban*. —

Budapest, január 29.

Aki Nápolyt látta, soha többé nem lehet egészen szerencsétlen. Goethének ez a mondása a legösszintébb kifejezője azoknak az csodás gyönyörűségeknek, amelyeket a lelkünk magába szívhat Nápolyban. Soha ezeknek az emléke el nemenyészik. Az a pazaron sok természeti szépség, amelyvel a természet Nápolyt a világ egyik legremekbber városává alkotta, a föld minden részéről odavonzza az embereket erre csodás helyre, amely fölcsak valamelyik bámulója csinálhatta azt a szójátékot, hogy: vedi Napoli e poi mori. Nápolyt látni, aztán meghalni. Mert a becsületese formája ennek a mondásnak Morit gondolta (nagy M-mel) világos jelölül annak, hogy Nápoly után Morit, a szomszédos kis falut is meg kell nézni. Szóval, meghalásról szó sincsen. Inkább élte-tésről, amelyet a goethei mondás is vall.

Az *Urania-Színház* az olasz földnek egyik nagy ismerőjét, *Radó Antal* kérté fel arra, hogy Nápolyról darabot írjon. Az olasz föld iránt való rajongása már régen ismert a magyar közönség előtt az ő írásaiból. Az olasz írónak, költőnek alig van jelkebb és hibebb tolmácsa, mint *Radó Antal*, aki a maga költeményeiben is elragadóan dalol az olasz föld szépségeiről. Jeles költői kvalitásainak kiválóan előkelő irótlóan alapos segítségével akadt e darab megírásánál azokban az alapos ismeretekben, amelyekről mai darabja is lényes tanúságot tett. Mester-munka ez a darab, teljesen méltó kerete annak a témának, amelyről íródott. Ami nem volt könnyű dolog. Mert Nápolyról a vöröskötésű *Baedecker*en kívül annyi utmutatót írtak, mint talán egyetlen más városról sem. És éppen azért nagy gyönyörűségünk tellett a mai darabban, mert Nápolyt új színekben, olyan ötletes, alapos és a zsurnaliszta szemével látó ciceroneval járhattuk újra keresztül-kasul, amilyen *Radó Antal*.

A darab első része Nápoly utcáiról, utcai életéről szól. Először madártárlatból látjuk a várost, előtte a pompásan színes öböllel, háttérben a füstölő *Vezuvv*val. Az utca elvonulnak előttünk a nápolyi élet típusai: a kecskepásztor, aki maga előtt hajtja kis nyáját és vidáman kiáltja: latte! latte! És aki megkívánja a kecsketéjét, az ott frissenben élvezheti az utcán. A venditure di verdura is ott baktak szamarával, amelynek hátán két kosárban függ a sok friss zöldség. Az utcai levelező, a scrivano publico a szemünk előtt írja meg egy nápolyi barna leányzóknak a szerelmes óhaját. A rongyos ruhájú gyerek kétségbeesett rikoltással kinálja gyufáit: cerini! cerini! A vizes ember, a házáló, az osztrigás, a macaronievők laikonybája, a sok halász és minden képviselője az utcai kereskedésnek elvonul előttünk és ordít, ahogy a torkából kiér. Mert jó olasz szokás szerint mindenki orditozva kínálgatja áruát az utcákon. És betérünk a világ legpiszkosabb, legbűzösebb városrészébe, amelynek egyik legérdekesebb útját a *Via Santa Lucia* éppen most rombolják le. Mert ez a városrésztől, sőtét utcaival, egészségtelen, sőtét házaival legremekbbernek a kolerának. Az olasz kormány jóvoltából nemsokára új, modern utcák, házak lesznek ezen a helyen. A templomok közül be-betinkent azokba, ahol a magyar történelemnek van emlékeztetője: *Anjou Robert* sirja, *Nagy Lajos* öccsének, *Endrének* sirja, II. vagy *Kiss Károly* özvegyének a sirja . . .

A nápolyi muzeum sok értékes emléke közül csak egy pár kiválóbb alkotás megtekintésére jut hosszabb időnk. Azután kivisz bennünket a vasut a földől újra a napvilágra hozott városba, *Pompejibe*. A *Krisztus* születése után való 79-ik esztendőben temette el ezt a nagy és virágzó várost *Herclanummal* és *Stabiaevel* együtt a *Vezuv* hatalmas látatömege, amely negy méter magasságban fedte a várost. Csak a legutolsó időben történt ásatások fedték fel kereskedésnek, ipárának, művészetének emlékeit. Főútnak, az emberek megkövesült formáit, otthonukat, életmódjukat látjuk azokban a borzalmasan szép képekben, amelyeket *Zamboni*, az *Urania* lényképezése készítet róluk. A harmadik részben Nápoly környékét ismergetti *Radó Antal*. A *Vezuvra* megyünk. A 800 méter magasságban álló alsó állomásról a funiculara vissz fel bennünket a kráterig, amelyből folyton fojtó gözök szállanak az ég felé. Aztán *Sorrentoba*, ebbe a kis paradicsomba repit bennünket a vitorlás bárka. Végignézzük a *sorrentoi* leányok és legények táncát,

meghallgatjuk az édes melódiájú *lavera sorrentinát*, astán tovább... *Capri, Vietri, Majori, Minori, At-rani, Amalfi, Ravello, Solerno*: a nápolyi öböl bájós kis íségei...

A remekül megírt darabhoz az *Uránia kószász* kitűnő, remekül színezett eredeti képet készített és hamisítatlan nápolyi népelemek is daloltak néhány melódiuk nápolyi dalt. A mozgóképek pedig az utcai népeletet elevenítették meg a nagy és díszes nézőközönség előtt, amely őszinte lelkesedéssel tapsolta meg a felvonások végén a kiváló szerzőt, aki a mai bemutató-előadásán maga olvasta fel munkáját.

s. t.

A nyolcvanéves Ristori.

Budapest, január 29.

Ristori Adél ma tőlötötte be nyolcvanadik életévét. *Ristori* / A mai nemzedékben sokan lesznek, akik előtt ez a név, ha nem is ismeretlen, — mert ki ne hallotta volna valaha *Ristori Adél* nevét, — mégis alig jelent többet egy dallamosan ösengő névnel, melynek olaszosan lágy zenéje kellemesen érinti a fület, s azok közül is, akik többet tudnak e felől a nagy művész-asszony felől, alighanem csodálkozva fogják összecsapni kezüket:

— Hogyan, hát él még?!

Mert jó régen volt, hogy *Ristori Adél* mint vakító nap, ott ragyogott a színművészet egén, lényével elhomályosítva minden más kortársát és művészetének hatalmával igazságtételt vonva mindenkit, aki a színpadon látta.

Ristori Adél nagy sikereinek jellemzésére, — azt hisszük — nem kell egyebet elmondanunk, mint csak azt, hogy *Rachel*, a nagy francia tragika, így tartjuk legalább, azoknak a nagy diadaloknak a sulya alatt tört le és halt meg, amelyeket *Ristori Adél* 1855-ben, első párisi vendéglátékai alkalmával aratott.

Ristori Adél pedig ma ünnepli nyolcvanadik születése napját s ez a nap ünnepe egész Olaszországnak.

Ristori 1822-ben született *Civitateleban*. Szülei vándorkomédiások voltak. Apja, *Ristori Antonio*, jó-nevű komikus, anyja jelentéktelen, sőt rossz színésznő volt, aki a velencei dialektusban írott darabok szerelme hősönit játszotta. *Ristori* tizenötödik korában lépett fel először és 1835-ben mondott búcsút a deszkáknak. Ötvenkét esztendő tölött a művészpályán.

Első nagy híre 1836-ban támadt, mikor tizenötöd-fél esztendősen korában mint *Francesca da Rimini* lépett fel *Silvio Pelico* drámájában. Az ifjú leánya egyszerre híressé vált hazájában s az elsőrangú művésznők közt tett számot. 1846-ban *Ristori Adél* saját társulatot szervezett és beutazta Olaszországot. Mindenütt határtalan lelkesedést keltett vakító szépségével és hatalmas tragikus tehetséggel. 1855-ben *Párisba* ment. Május 22-ikén lépett fel először — *Righetti* társulatával. — *Francesca da Rimini*-ben. A kritikák inkább elnézően hangzottak. A *Locandiera*, melyben másodsorban lépett, sem keltett vakító lelkesedést. Ekkor lépett fel *Ristori* *Alferinek Myrrha* című tragédiájában. A hatás, melyet ezzel az alakításával tett, leirhatatlan.

Az egész párisi kritikát egyszerre ott látta lábait előtt: *Dumas* nemcsak a kezét, hanem ruhájának a szegélyét is megcsókolta.

Ezt az előadást követő napon a kritikai méltatások kezdtek összehasonlítani *Rachel*-el, aki akkor tetőpontján állott dicsőségének s éppen egy hosszabb amerikai körútra készült.

Dumas ezt írta róla a *Mousquetaire*-ben:

„Ah, *Rachel*! *Rachel*! Te, aki most, miután milliókat szerzett Oroszországban, Amerikába mégy, hogy újabb milliókat szerezz, jöj és nézd meg *Myrrhát*. Tanulj tőle s kísérel meg, amit tudsz s ba csak egy negyedrészét megselelsz annak, amit *Ristori* tud, akkor, szép bölgy, ha lehull rád az aranyeső, azt fogjuk mondani, hogy megérdemled. És ti, szobrászok és festők, siessetek ide, vegyétek el, ami számotokra kínálkozik; soha sem fogtok szebb modellt találni képeitek, szobraitek számára!”

Néhány nappal később *Dumas* *Ristorival* való művészi versenyre szólította fel *Rachel*-t. Azt ajánlotta, hogy *Ristori Myrrhát*, *Rachel Phédra*-t játszssa el a nagy operában két jótékonycéllal rendezett előadáson. A sorrendet döntse el a sors; ítélőbíró maga a közönség legyen.

Rachel, aki akkor *Páris* közelében lévő nyaralójában tartózkodott, titkon *Párisba* ment, hogy vetélytársnjét megnézze. Titkon osont be *Ristori* diadalainak helyére, a *Theatre Ventadour*-ba, de az este *Ristori* más darabban lépett fel. Ujra el kellett jönnie. Sűrűn elfátyolozva, egy páholyban a sötét háttérből nézte *Ristori Myrrhát*.

Nem maradt az előadás végéig páholyában. A harmadik felvonásban a haragtól és dühtől reszketve

lépett be egy proscénium-páholyba melyben egy a császári családnhoz tartozó herceg ült, — akiről azt suttogták, hogy gyöngédebb vonatkozásban áll a művésznőhöz — és önteleiden, hogy mindenki hallhatta, felkiáltott:

— Ah, ez hát a híres művésznő! *Ragaszszák* ki holnap a boulevardokra a színpadokat: *Rachel mint Phédra*! Meg ígögm mutatni neki, a párisiaknak és nekem magamnak is, vajjon lehullóban lévő csillag vagyok-e, vagy fönt ragyogok a zenithen!

Igy beszéltek legalább a — orosz nyelvek.

Való az, hogy *Rachel* azt este elhatározta magát, hogy ismét fellép a *Theatre Ventadour*-ban. Még kilen-cszer játszott ezen a színpadon, — aztán soha többé nem lépett fel Franciaországban.

Az este, mikor *Phédra*-ban játszott, páholyjegyet küldött *Ristorinak* ezzel a felirattal: *A Madame Ristori Sa Camerada, Rachel*.

A párisi vendéglátékát követő évtizedben *Ristori* bejárta a kontinens színpadait, mindentit a legnagyobb csodálatot keltné művészetének varázsával. Amerika nagyobb színpadait is felkereste s *Peruban* aranyérmét vertek vendéglátékai emlékére. Amerikából Ausztráliába ment s a Sandwich-szigetek *Kalaka* király nagy ünnepélyeket rendezett tiszteletére. 1876-ban tért vissza hazájába — nyolc és fél millió lírával.

1850-ben férjhez ment *Capranica del Grillo* markhoz, akivel a legboldogabb családi életet folytatja ma is.

Tizenöt esztendő óta lakik *Rómában*, férje palotájában.

Margherita királyné benső barátsággot tart *Ristori Adéllal* s hogy az agg művésznőt mennyire tiszteli hazájában, semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy nyolcvanadik születésnapját az elemi iskolákban is megünneplik.

Ristori nyolcvanadik születésnapját nagy díszes ünnepli egész Olaszországnak.

Az ország minden részében ünnepet ül a színművészet, de a legimpozánsabb az a hódolás lesz, amelyet a római *Casa di Goldoniban* rendeznek a művésznő tiszteletére. Az est programja négy részre oszlik. Elsőnek az ós *Tommaso Salvini* mond rövid ünnepi beszédet, majd *Ferrarisnak* a *Goldoni és tizenhat komédiája* című művét, aztán *Gallina Esmeraldáját* adják elő *Marini Virginia* és *Novelli* Ermete. Gazoletti *Columbus utolsó óráit Salvini* fogja ezután előadni. Végül *Novelli* eljársza a saját monológját. *Il giuttito*. Itt egy vidékről előkerült rongyos, szegény ripacsot ábrázol, aki *Rómába* jön csak azért, hogy *Ristorinak* gratuláljon. *Ristori* a 14. számú páholyból fogja mindezt végignézni, majd a különböző testületek és személyek hódolatát fogadja; ugyanekkor átadják neki a sok becses ajándékot, egyebek közt egy *Myrrha*-szobrot és egy hatalmas ezüst babérkoszorút, amelynek minden levelére a művésznő valamelyik nagy sikerének dátuma van írva. Ugyancsak ma ünneplik meg az összes olasz színházakban *Ristori* születésnapját és a díszelőadások jövedelmét mindenütt a színészek segélyalapjának juttatják.

Róma, január 29.

Mint a *Stefáni-ügynökség* jelenti, *Vilmos* császár *Ristori Adélnak* 80-ik születésnapja alkalmából a római német nagykövét utján gratuláció és virágkosarat küldött, egyuttal pedig sajnálkozását fejeztette ki, hogy a nagy olasz művésznő, akinek szenije egykor a német közönséget is lelkesítette, személyesen nem ismeri.

Róma, január 29.

Margit királyné *Ristori Adélnak* 80-ik születésnapja alkalmából megleghanu levelet írt és gyémántos aranykarperecet küldött ajándékkul. *Róma* városa elhatározta, hogy valamennyi köz-ségi iskolában ünnepeket rendeztet, amelyeken a művésznő érdemeit dicsőítő ünnepi beszédeket fognak elmondani. Este a művésznő tiszteletére díszelőadás lesz. Olaszország más városaiban is megünneplik a művésznő születésnapját.

játékait annyira jellemzi. *Berczik* egész sereg országgyűlési képviselőt léptet föl és jókedvű, finom szatírával mutatja be a politikai szalont, ahol a parlament löpőbát rendezik s ahol elmés asszonyi cselzővők fonják a miniszteri kabinetbe vezető *Ariadne*-szálakat. A közönség ezt az első felvonást zajos tétszéssel fogadta és a szerzőt — aki pompásan játszotta el az összes szerepeket — hosszasan éljenzette. *Berczik* után *Hegedüs István* olvasott föl a francia antológia sajtó alatt lévő második kötetéből néhány mutatót, a saját gondos és szép fordításait. Különösen tetszett a *Dies irae*, *Leconte* de *Lisle*-től és *Pierre Dupontnak* *Szöllő* című költeménye. Amaz csupa mélység és klasszicitás; emez csupa pajkos és elragadó gall vídamság. Végül *Vargha Gyula* olvasta föl az *Eddának* azt a részletét, mely *Attila* halálát festi komor pompával, *Gábor Igná* vendég nagyon sikerült fordításában. A zárt ülésen *Vargha Gyula* bejelentette a tagajánlásokat. Két költőt jelölték az üresedésben lévő egy helyre: *Gárdonyi Gézát* és *Fiók Károlyt*, a műördítőt. *Gárdonyi Gézát* ajánlja *Abrányi Emil*, *Bartók Lajos*, *Endródi Sándor* és *Vadnay Károly*. *Fiók Károlyt*, a *Sakuntala* és több szanszkrit költemény fordítóját, ajánlja *Szász Károly*. (*Abrányi Emil* ajánló-levelet azon az alapon kilogásolták, hogy a postai dátum tanúsága szerint elkésve érkezett. De ha ez az ajánlat elcsik, még akkor is marad három teljesen szabályszerű). A tagválasztó ülés február 5-én lesz. *Berzevicz* alelnök bejelentette még, hogy a közgyűlést követő lakomán *Schöda*usról, a társaság rég elhunyt tagjáról, *Riedl Frigyes* helyett, aki időközben lemondott, *Heinrich Gusztáv* fog rövid emlékbeszédet tartani, kezében a *Gyulai*-serleggel.

O Jogállam. A *Jogállam* című jog- és államtudományi havi folyóirat második füzetét most jelent meg és tanúságot tesz arról, hogy a folyóirat tudományos és gyakorlati céljainak minden tekintetben megfelel. A nagyobb értekezések közül kiváló érdekel bir *Csemegi Károly* tanulmánya a képviselői immunitásról, mely a nagy ködfaktor hagyatékában volt és eddig még sehol sem lett kiadva. *Dr. Kömgy Vilmos* ügyvéd a *polgári perrendtartás* tervezetéről írt, *dr. Baumgarten* *Leidori koronaügyszé*-helyettes pedig a *hadifkált büntetőjog és a külön törvények viszonyát* fejtegeti tételes törvényhozásunk alapján. A *polgári törvénykönyv* tervezetéről *dr. Almásy Antal* foglalkozik. A lap állandó rovatai köréből kiemelendő *Edvi Ilés* Károly írószerkesztő tanulmánya *Ráday Gedeon*ról, *dr. Finke* Ferenc jogakadémiai tanár a törvényelőkészítés rovatában logált reformjavaslata és *dr. Vécsey Tamás* egyetemi tanár bírálata *Bartal* szótárról. Különösen figyelemreméltó a bírói gyakorlat tárgyalása, mely nem pusztán közlés, hanem rendszeres feldolgozás és bírálat. A kuriai bíráskodás képviselőválasztási ügyekben is így módon van feldolgozva, ugy hogy a *Jogállam* az első jogi lap, mely az államjogi bíráskodásnak e jelentékeny ágát alapos bírálatban részesíti. A füzet gazdag tartalmát a *Különbö* jogélet, a *Rovás* és a *Szemle* ízeleik be. A *Jogállam* következő füzetét március 1-én fog megjelenni. Az újonnan jelentkező előfizetők a *Jogállam* első füzetét is megkapják. Az előfizetési díj (6 huztetre 8 korona, 10 huztetre 16 korona) a lap kiadónálvalába (Budapest, IV., Havas-utca 7. szám) küldendő.

Hazai fürdők ismertetése. Múltálynásra érdemes vállalkozás indul meg a hazai fürdőügy propagandás érdekében. A hazai fürdőről szép képekkel élénkített könyvet készült kiadni *Szántó Ferenc*. A könyv, melyből a kiadó számára az illető nemzet nyelvén készülnék példányok, ügyes elrendezésben fogja csoportosítani fürdőinket, kiemelve speciálitásaitkat és ismertetve a fürdő ásványos vizeit, meg környékét. A munka célzata hazafias, egyrészt a kiadó idegentorgalmát akarja fürdőinket fokozni, másrészt a magyar közönséget kívánja visszahozni oktatásul mellőztött hazai fürdőinknek. Az ismertető könyveket a kiadó a közönség számára könnyen kívánja hozzáférhetővé tenni, így eredménye biztatónak látszik.

A Közgazdasági Társaságban *Láng Lajos* országgyűlési képviselő, a Közgazdasági Társulat elnöke, február 15-én a társulat helyiségében felolvasást fog tartani *A német gazdasági politika* címen. A februári ülésen *Schober Albert* miniszteri tanácsos, államvasuti igazgató *Magyarország áruforgalmának fejlődése 1893 óta* címen tart felolvasást.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Középiskolai Tanár-Egyesület)

budapesti körös ma délután *Bete Manó* elnökele alatt ülést tartott, amelyen *dr. Körösi Sándor* érkezett iskolai fejtelemzésünkről. Felolvasó visszapillantást vet a 67 előtti időkre, az iskolai botozás korszakára, hogy rámutasson arra a sajnálatos körülményre, hogy három évtizeddel a testi tenyiték eltörlése után, pedagógiai körünk már ismétetlen kénytelenek voltak a halottaiból feltámadott rémmel foglalkozni. Tanárságunkban nem találhatót fel az újabb jelenségek oka, mert tanáraink kitűnően értenek a humánus módon való fejtelemzéshez. Konstatálja azonban, hogy középiskolai ifjúságunk nem otya fejtelemzett, anyalen-

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Kisfaludy-Társaság. A Kisfaludy-Társaság ma délután 5 órakor tartott ülésén *Berzevicz Albert* elnököt a távollévő *Beüthy Zsolt* helyett. A titkári jelentések bemutatása után *Berczik* Árpád foglalta el a felolvasó-asztalt. A kitűnő vigjátékíró *Miniszterválasg* című háromfelvonásos új vigjátékából olvasta föl az első felvonást. Ezt a darabot legközelebb a *Vigszínház* magyar ciklusában adják elő. A bemutatott első felvonás arra vall, hogy *Berczik* ebben a vigjátékában a mi aktuális politikai életünket rajzolja, a kedves humorral a jól eső vídamsággal és a mértéktartással azzal a művészetével, mely a *Berczik* Árpád vig-

nek lennie kellene. A baj okát abban lel fel, hogy nincs részletes eljárási szabályzatunk a középiskolai rendtartáshoz. Előnk színekkel esetei az iskoláinkban divó fegyelmi eljárás és végeztül a következő határozati javaslatot terjeszt elő:

A középiskolai rendtartás, humánus alapja mellett is, teljesen biztosíthatja bármely középiskola fegyelmielét. Ohajandó volna azonban, hogy: 1. kezdő tanárok kötelező óraszámának keretében heti 4-5 órára az intézet legjobban fegyelmező tanárai mellett volt hospitálására utasítsanak. 2. Ohajandó, hogy a) az állami tisztviselőknek a fizetés rendezésére vonatkozó kérvényét s ennek kapcsán a tanáregyesület igazgatóságának felterjesztését illetékes helyen minél előbb figyelembe vegyék; b) az egy osztályba felvehető tanulók számának maximuma leszállítsassék. 3. Fegyelmi eljárásunk sürgősen szabályozassék.

A hallgatóság zajos tetszéssel fogadta a kitünő pedagógus nagyérdékű előadását.

FARSANG.

(A Fővárosi Szegény Gyermekért Egyesület által rendező száz-as-bizottsága nagyban készült a Vigadó összes termeiben február 8-án megtartandó hangversenyyel egybekötött táncvígalmra. A bál-nyári tisztségre: dr. Wlassics Gyuláné gróf Apponyi Albertné, gróf Csáky Albinné, báró Dániel Ernőné, dr. Wekerle Sándorné, Vészi Lászlóné, hatvani Deutsch Károlyné, maróthi Fürst Lászlóné és dr. Herczel Manóné kérték fel. A meghívókat a rendező-bizottság már szétküldötte és közelünk jelesei közül eddig a következők helyezték kiállításba megjelenésüket: gróf Andrássy Géza, gróf Apponyi Albert, báró Bánffy Dezso, Beniczky Ferenc, Széll Kálmán, dr. Jókai Mór, gróf Baththyáni Tivadar, gróf Csáky Albin, dr. Chyzer Kornél, gróf Csekonyics Endre, báró Harkányi Frigyes, Daniel Gábor Dezen Gusztáv, dr. Darányi Ignó, gróf Fesztetich Tassió, báró Fejérváry Géza, gróf Hadik-Barkóczy Endre, Márkus József, Halmos János, Horánszky Nándor, Hieronymi Károly, Jakabffy István, dr. Heitai Ferenc, Justh Gyula, Kossuth Ferenc, gróf Keglevich István, Jovag Lederer Sándor, Lánzy Leó, báró Podmaniczky Frigyes, Rákosi Jenő, gróf Száry Gyula, Szemere Miklós, gróf Tisza István stb. Különösen nagy az érdeklődés a bált megelőző hangverseny iránt, melyen gróf Kuschny-Pálmay likával, kizárólag elsőrangú művészekről vesznek részt. A zenét katonazené és Rác Pali fogja szolgáltatni.)

(A VIII. ker. állami főgymnázium ifjusága e hó 26-án vasárnap sikerült mulatságot rendezett a Saskör összes termeiben. A hangversenyen közreműködtek: Justh Lajos, Csomafáy Sándor, Csikvári Ernő, Drechsler Ernő, Rákos Arnold, Udvarny Gyula, Demkő Ilonka s Márffy Károly. A sikerült hangversenyt táncmulatság követte. A mulatság bevételét az intézet segélyaiapja javára fordították.)

(Az építési és műszaki rajzolók egyesületének bálbizottsága most küldte szét meghívóit elite báljára. Felekéri mindazokat, kik azt meg nem kapták, folyamodának a bizottsághoz. A zenét a honvédeknek Bachó karnagy személyes vezetésével és egy közkedvelt cigányzenekar szolgáltatta.)

Nyiltér.

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos
rendel NEMII BETEGSÉGEK ellen
d. o. 9-3-ig; este 6-8-ig
Bpsten, Erzsébet-körút 12., félemelet.

(Az e rovat alatt közlőeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

48 Vasaló-nyelvek. A védőjegy-pörök csaknem állandóan foglalkoztatják a bíróságokat. A konkurrenciában vigan utánozza, hamisítja a védőjegyeket, míg a törvénytervő bíróság nem magyarazza meg, hogy ez is vagyon ellen való merénylet. Ma is egy védőjegy-pörben állt a budapesti felelbezési bíróság. Vasaló-nyelvekről volt szó, melyeknek védőjegyet olyképpen utánozták, hogy azok összenyomásokban megtévesztetni tudták a vásárló közönséget. A pör a következő:

A Hirsch és Frank Budapest-Salgótarjáni Gépgyár- és Vasöntő Részvénytársulat a budapesti büntetőbírószágnál büvndíj följelentést tett a Nadrági Vasipar Részvénytársaság és tizenhárom budapesti vaskereskedő nevezetesen: Scheib és Petrovics, Biszchitzky Károly, Pack Pál, Freisinger Lipót, Imrey Mihály, Kátai József, Ági Lajos, Makó Mihály, Gross Mór, Braun Albert és Weisz és Zwillingen ellen védőjegy-bitorlás kihágása miatt, azon az alapon, mert a Nadrági Vasipar Részvénytársaság és vádlott-társai olyan vasaló-nyelveket gyártottak, illetőleg hoztak forgalomba, melyek a panaszos Hirsch és Frank Gépgyár- és Vasöntő Részvénytársulat javára beajstromozott és törvényes oltalomban részesített áru-védőjegynek jogtalan utánzatával voltak ellátva. Az I fokban eljáró büntetőbírószágnak az összes vádlottakat a védőjegy-bitorlás által elkövetett kihágás vádjára alól bízmentelte. Ez ellen az ítélet ellen a panaszos felelbezéselt, aminek folytán az ügy a mai napon a budapesti kir. törvény-

szék, mint felelbezési bíróság előtt újból nyilvános szóbeli tárgyalás alá került. A panaszos cég jogi képviselője, dr. Bunzel Alfréd, kimutatta, hogy a vádlottak a terhükre rótt eselekményt tudatosan követték el akkor, midőn a Nadrági Vasipar Részvénytársaság által előállított oly vasaló-nyelveket hoztak forgalomba, amelyek a panaszos cég javára ugyancsak vasaló-nyelvekre beajstromozott védőjegyek jogtalan utánzatával vannak ellátva, s mivel továbbá ezek az utánzatok összenyomásokban annyira hasonlítók a panaszos cég javára beajstromozott védőjegyre, hogy a vásárló közönséget az áru eredetéről nézve könnyen megtévesztik. A felelbezési bíróság elfogadta a panaszos cég jogi képviselőjének érvelését s az elsőfokú ítélet megváltásával a vádlottakat Kátai József kivételével a védőjegy bitorlásban büntösöknek mondotta ki s ezért a Nadrági Vasipar Részvénytársaságot kétszáz korona, a többi vádlottat pedig hatvan korona pénzbüntetésre ítélte. Elrendelte ezenkívül a törvényszék, hogy a vádlottaknál található vasaló-nyelvekről a jogtalanul alkalmazott árujegyet eltávolítsák, az utánzásra alkalmazott szerszámokat hasznavehetetlenné tegyék s az ítélet egész terjedelmében egy budapesti hírlapban közzétegyék. A panaszost karigényével a polgári peruttra utasították.

§§ Letartóztatott nagykereskedő. Lukács Mór-nak Budapesten a József-köruton 3 évig férfi és női dívtáru-nagykereskedése volt. Az utolsó évben az áruk egyre fogytak a nélkül, hogy hitelezőinek fizetett volna. Ez év január havában 118.000 korona adósság hátrahagyásával csödbe ment. A budapesti hitelezői védegyület a fenytit panasz megtételével dr. Herczfel Samu budapesti ügyvédet megbizta, kinek panas-ára és a budapesti királyi ügyészség indítványára Lukács Mór mai napon vizsgálati fogságba helyezték.

§§ Két pap harca. Az ujvidéki kir. törvényszék, mint időbviteli hatóság, 27-ikén tárgyalta Fonyó Pál ó-becsei v. piébánosnak Kovács Ferenc kültéri lelkesz eden rágainazási cimen folyamatba tett bejelentését. A tárgyalás folyamán vádoló képviselője kiemelt, hogy ó november 21-ikén kapta az idézést és már 19-ikén tárgyalta a bíróságot; aztán előterjeszti hogy az érseki hatóság elene még az elővizsgálatot is beszüntette. az ujvidéki kir. törvényszék pedig az ellene szabálytalan kezelési cimen beadott panaszt, mint alap-talant és idő előtít beszűntette, miknek alapján többé bizonyítéknak helye még a sértett lel kívánatára sem engedhető meg. — Az ügyvédi felszólalások után terhet Kovács Ferenc eladja, hogy ó némi felhevülé-sében használta a sértő szavakat anélkül, hogy magán-vádlót akár becsületében sérteni, akár pedig társadalmilag megbélyegezni akarta volna. Mély sajnálatát fejezi ki a történetik lelett annál is inkább, mert magán-vádlónak sokszoros jótéteményei által magát lekötelezve érzi. Miután ezzel a nyilatkozattal a magán-vádlónak erkölcsi elégtételt szolgáltatott, felkéri a magán-vádlót, szüntesse be elene a további eljárást. — Erre magán-vádló Fonyó Pál kijelentette, hogy ó a bíróság előtt tett eme sajnálkozást becsületkárosnak tekintsi s miután ezzel erkölcsi elégtételt nyert a sértő kifejezésekért, kéri a bíróságot, hogy a további eljárást szüntesse be s ezek után vádlónak elítélését nem kívánja. — Ily módon békés véget ért az ó-becsei afér-s s a királyi törvényszék a további eljárást beszüntette.

§§ A nagykatal rablógyilkosok. A Lówinger Lipót és családja ellen elkövetett rablógyilkosság ügyében Kiss Gyula, a pestvidéki kir. törvényszék vizsgálóbírája most Nagy-Kátán, a helyszínen tolytatja a vizsgálatot. A tettesek közül Ördög Tóth Pál részére dr. Babó Mihály, Kármán Mátyás részére dr. Kéty István és Vonnák Mátyás részére dr. Mezler Gusztáv ügyvédekkel rendeltek ki védőt.

TÁVIRATOK.

Konstantinápoly, január 29. Gázel Gábel effendit, a szófiái török bizottság hivatalnokát, politikai okokból letartóztatták és fogva tartják.

Bolgrád, január 29. A szkupstina ma Sztajonovics Miutinnak azt az indítványát tárgyalta, hogy a Milán király elleni merénylet miatt indított per költ-segőit engedjék el az elítélteknek és terheljék meg velük az államkincstárt.

Bécs, január 29. A képviselőház költségvetési bizottsága elfogadta a közoktatásügyi minisztérium központi kiadásait és megkezdte a népoktatási tétel tárgyalását. A tétel előadója Skene.

Prága, január 29. A tartományi bizottság mai ülésén dr. Wernsky előterjesztette a csehországi viz-szabályozások programját. A vizuatakról szóló 1901. június 11-iki törvény 8. §-ában megállapított külön hitelből a hozzájárulás teljes összege 38.926.896 koronát tenne ki. A tartományi hozzájárulás ez időszak-ban (1912-ig) 23.672.224 koronára rugna. Ez a hozzájárulás 11 évre osztatnék fel, tehát évenként több mint 2 millió koronát tenne ki.

A francia képviselőházból.

Páris, január 29. A kamara a gabona időleges bebecsátására vonatkozó törvényjavaslatot a szenátus szövegezésében elfogadta. Ezután a kamara a bányák-ban való munkaidő megállapítására vonatkozó indít-ványt tárgyalta. Basly a sürgősség kimondását kéri,

amit Baslin közmunkaügyi miniszter hozzájárulása után 386 szavazattal 147 ellenében elfogadtak. Basly a 8 órai munkaidő mellett szól. Guillaín ellenzi a 8 órai munkaidő megállapítását, mert ezáltal a francia bányák elmaradnának a külföldiek mögött. De Mun gróf azt mondja, hogy lehetetlen a munkaidőt bérmini-mum megállapítása nélkül szabályozni.

Barrot előadó azt indítványozza, hogy hozzák be először a 9 órai, 2 év múlva a 8 és fél órai és újabb két év múlva a 8 órai munkaidőt. A vitát be-rekesztik. A 8 órai munkaidőre vonatkozó indítványt 369 szóval 196 ellenében elvetik. Baudin közmunka-ügyi miniszter kiemelt, hogy az állam intervenciója ebben az ügyben jogosult, mivel a bányák kihatásá-lásának a közérdeknek megfelelően kell történnie. A kormány elfogadja az előadó indítványát.

A porosz képviselőházból.

Berlin, január 29. A képviselőház mai ülésén a földmívelésügyi költségvetés tárgyalásának további folyamán Goldschmidt kéri a minisztertől, hogy van az, hogy a mezőgazdaság panaszai dacára 1892 óta, tehát a kereskedelmi szerződések fennállása alatt a földmívelő vidék jövedelme 37% kal emelkedett. A miniszter maga is az állattenyésztésre utalta a 'mező-gazdaságot, mert az nem emelkedett a lakosság szá-poradásának megfelelő mértékben és ennél fogva nem lesz képes arra, hogy egyedül fedezze a lakosság szükségletét.

Podbielski földmívelésügyi miniszter azt vála-szolja, hogy hiszen a vagyon gyarapodása nincs ki-zárva. Itt egyebek közt közre hat az is, hogy most számos iparteletet állítanak fel a falvakban. Az előtte szóló azt hiszi, hogy e szerint a mezőgazdaság lassan ugyan, de előbbre megy. Ha a házban kérdészködők Goldschmidt képviselő, úgy meggyőződés szer-zetett arról, hogy a mezőgazdaság nemcsak lassan, hanem ellenkezőleg, a mult év óta kissé gyor-sabb tempóban hátralejt megy. A miniszter az-után energikusan ellene nyilatkozik a határok minden megnyitásának a marhabehozatal előtt, mert ezáltal a marhaállományt komoly járványveszélynek tennék ki.

A katolikusok Németországban.

Berlin, január 29. A birodalomgyűlés mai ülésén a centrum által beadott, ugynevezett türelmi javaslat második olvasása során, amely javaslat birodalmi tör-vényt kíván a birodalom alattvalóinak szabad vallás-gyakorlata tárgyában, gróf Posadowski államtitkár a birodalmi kancellár nevében kijelentette, hogy habár a birodalmi törvényhozás befolyásának a katolikus egyház államigyi állása javára az egyes államokban kizártnak kell maradnia, mégis kívánatos, hogy az egyes államokbeli egyházpolitikai törvények lehető-leg megegyezzenek. A birodalmi kancellár ezért bar-rátságos tárgyalások utján igyekszik megszüntetni a katolikus birodalmi alattvalók hátrányára Német-országban az egyházjog terén még fennálló egyenlő-tlenségeket. Ezek a tárgyalások eredményes megálla-podásokra vezettek Mecklenburg-Schwerin kormányá-val. A mecklenburgi meghatalmazott erre kijelenti, hogy Mecklenburgban rendelt áll fenn, mely a katolikus vallásnak megengedi a vallás nyilvános gyakorlását A braunschweigi meghatalmazott kijelenti, hogy a braunschweigi országgyűlés legközelebb törvényja-vaslatot fog elfogadni az evangélikus és a katolikus lakosság egyenjogúságáról.

A türelmi indítványhoz a szociádemokraták módosítványt nyújtottak be, amelyben azt kívánják, hogy a német birodalom valamennyi iskolájában tör-völjék el a hitoktatást.

Közgazdasági táviratok.

New-York, január 29. (Törmenytőrsége.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/4 (8 1/4), jan-ra 7 7/8 (8.01). Aprilisra 8 11 (8.15). New-Orleansban helyben 7 7/8 (7 7/8). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphian 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 9.70 (9.60). Rohe és Brothers 9.85 (9.80). — Tengeri irányzata igen szilárd. Január 67 1/2 (65 1/2). Májusra 67 1/2 (65 1/2). — Julisra 66 1/2 (65 1/2). Buzs irányzata igen szilárd. Piros ószi helyben 88. — (86 1/2). Január — (—). Márciusra 85. — (84. —). Májusra 84 1/2 (83 1/2). Julisra 84 1/2 (83 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1. — (1. —). Kávé: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Jan-ra 5.25 (5.35). Aprilisra 5.50 (5.55). — Liszt: Spring Wheat clear 2.90 (2.90). — Csukor: 3 1/2 (3 1/2). — Ón: 23.45 (23.57). — Réz: 11 1/2 (11 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, jan. 29. (Törmenytőrsége.) (Zárlat.) Buzs irányzata igen szilárd. Január 76 1/2 (74 1/2). Májusra 78 1/2 (77 1/2). — Tengeri irányzata igen szilárd. Január 59 1/2 (67 1/2). — Zsír: Január 9.32 (9.17). — Májusra 9.47 (9.32). — Szalonna short clear 8.65 (8.75). — Sorleshus: január 15.70 (15.42). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK

Vigasz.

Ha szíved már kihalt, pusztá,
Ábránd, remény összezuva,
S nem tekint más te utánad,
Csak a sötét, lombra bánat.

Ha már senki, senki sincsen,
Ki étedbe napfényt hintsen,
Míg szemeid könnyben áznak,
Keressed fel szülőházad!

Az élet hogy illan futva...
Onnét keltél vándorutra.
Emléked a multha téved...
Édes, kedves gyermekévek.

Abány könny még van szemedben,
Négy fala közt hadd peregjen.
Sird el, sird el, ami éget,
Ha nem is hall senki téged.

A pajtás, ki véled játszott,
A behajló vén akácok
Reád többé nem ismernek,
Te volnál a pajkos gyermek?

S mégis, mégis e könnyektől
Fájó szíved megkönyebbült,
És arcodat, úgy érezed,
Simogatják puha kezek.

Mintha egy ajk csókot nyomna,
Forró redős homlokodra,
S hogy szívedbe vigaszt hintsen,
Így szól: Fiam, megáld isten!

Valakinek gondos szeme
Mintha féltve megvédene.
Pedig az már réges-régen
Fiben kint a faluvégen.

Fekeli Sándor.

— Feltűzött szellemek plágiuma! Egy érdekes spirítusza estély foglalkoztatja az idő szerint a berlini társaskörökben. Husz előkelő egyéniség, köztük nők és férfiak ültek együtt és lesték a tulvilági rejteket, melyeket, amint ez köztudomású, a legalapjában a spirítuszták ismeretlen meg a kö-önsé-
gesebb halandókkal. A társaságnak lelke és vezető szelleme egy hölgy volt, akinek rendkívüli hajlandósága lévén a szellemekkel való korrespondálásra, igen természetes, hogy ezáltal nem csupán figyelmet kellett, hanem hitet is ébresztett a jelenlétben. Eppen csak egy tagja a társaságnak kételkedett a természetfölötti jelenségeknél — természetfölötti voltában. A kételkedő polgári foglalkozására nézve vegyész lévén, megszokta volt csak azt tekinteni igaznak, amiről vegykonyhájában meggyő-

zódhatik s amit a fizika törvényei alapján megmagyarázni lehetséges. A spirítusza hölgynek egyik mutatója abban állott, hogy szellemvonzó erejénél fogva arra kényszerítette Schiller Frigyesnek a negyedik dimenzióban bolygó szellemét, hogy egy verset írjon a berlini társaság számára. Programjának második pontja gyanánt pedig az volt kitűzve, hogy Shakespearenek még régebben bolygó szellemét szintén rá fogja bírni, hogy egykor megírt munkáiból citáljon és a citátumot szellemkezekkel pöndörítse oda arra a papírra, mely erre a célra készletben volt. Schillerrel a kísérlet főnyesen sikerült. A versszakasz megjelent az előbb még tiszta papírlapon s a társaság álmélködve olvasta a sorokat. A hitetlen vegyész azonban két kifogást emelt a kísérlet sikere ellen. Először is kimutatta, hogy a nagy Schiller ezuttal — plágizált. O, aki életében oly gazdag volt eszmékben, holta után átvédelt olyan eszmeszegény sibebe, hogy egy másik poétának, Gerhardt Pálnak a verseiből mutat be egy szemelvényt olyképpen, mintha annak ő, Schiller volna a szerzője. Némleg meglepődött a társaság Schiller szelleme jellemének szörnyű hanyatlásán, de tekintetbe véve azt, hogy ez a dekadenciába jutott szellem-jellem cirka száz esztendő óta — ki tudja mennyi nélkülözés közt — bolyong a végtelen űrben, végre is nem találták éppenséggel lehetetlennek ezt az ellajulást. Mikor azonban a vegyész, második gáncs gyanánt azzal állott elő, hogy az érdekes spirítusza hölgy vegyilg preparált papíron mutatja be a szellemek citátumait, mikor ugyanis a hitetlen kémikus azt bizonyította, hogy a kérdéses sorok jó előre megváltak írva és a kémia előtt éppen nem ismeretlen módon lettek olvashatókká téve, akkor a megsértett hölgy haragra gyulladt s hirtelen távozott. Ez a gyors távozás okozta, hogy a második programpont elmaradt ugyan, de a Shakespeare-idézet számára készletben tartott iv papír visszamaradt. Ezen a papíron azután a vegyész, Shakespeare szellemének idézgetése nélkül, egyszerűen vegytani uton idézte elő a citátumot. Az utóbbi körülmény egyúttal rehabilitálta Schiller szellemét is, meguszítottán a nagy költőt a plágizálás vádjától.

— Höfökemelkedés a föld belsejében. A föld felszínéhez közel levő úgynevezett állandó vagy semleges zónától kezdve melyet általában 25 méterben vesznek föl, a föld melege a mélységgel arányosan nő. E növekedésnek értéke, mértékegységben kifejezve 1° Celsiusal való emelkedése, különböző helyeken különböző. Így például ezt az 1 fok növekedést az 1273 méter mély Jürásnál Sprenberg mellett 3200 méternél, 1748 méter mély Jürásnál Schladebach mellett 3607 méternél 20035 méter mély Jürásnál Paruschevitz mellett 3410 méternél találták.

Ez eltéréseket okozzák: lehűtő s fölmelegítő vizerek és gázáramok hatása a kőzetekre,

ugyszintén az egyes rétegek között végbemenő kémiai átalakulások, mely utóbbiak különösen a kős-énhegységek szerves anyagai között mennek végbe. A szénletelek gyors földolgozására való tekintettel szükségesé vált a nagyobb mélységekbe való behatolás és már most szándékoznak a szénbányákat 1500—2000 méter mélységig kiterjeszteni, úgy hogy a hőfokemelkedés kérdése szénhegységekben nagy fontosságot nyer. Kette bányáulnök kezdeményezésére legújában több rajna-vesztáliai szénbányában kifogástalan hőfokmérőket végeztek, melyek azt mutatják, hogy 1° C-ra átlagosan 28 méter esik. Ily hőfokemelkedésnél 50° C. köztemperatura már 1170 méter mélységnél következik be. Csak igen erős légűtés mellett válnék az emberek munkája lehetségessé. Ily kutatások eredménye különben nagy mértékben függ a szén minőségétől és iekvési viszonyaitól; vastagabb fedőréteg (hegység) esetében a hőfoklépcső talán 25 méterre süllyed le.

— Amit a zseninek szabad. A Hugó Viktor-ünnepélynek egyik legértelmesebb eseménye az, hogy a nagy költő irodalmi hagyatékából még egy kötetnyi fog megjelenni s ez lesz az ő alkotásainak betetőzése, zárköve. Hugo Viktor életének ez az utóirata egyik fejezetében az irodalmi izlés kérdését fejtegeti s arra a végkövetkeztetésre jut, hogy a magasabb szellemi színvonal bizonyos priviégiumokat is biztosít a gényusz számára, megengedhető tesz olyasmit is, amitől az alacsonyabb nyívón álló gondolkodást az izlés eltiltja. E tétel igazolása céljából Hugo Viktor egy egész sor drasztikus mondat idéz nagy szellemek munkáiból s az idézetek által nyilvánvalóvá akarja tenni, hogy a drámai erő néha oly durva formákat követel meg, melyek éppen csak a zseni szellemi ereje és a jellemzés színeli gazdagsága által igazolhatók. „A boha, amelyik Voltairet csipkedi, a zamárcsont, melylyel Sámson hadakozik, Gloster homlokán a kanocsalszem, egy lüvöltő nő, a Krisztus üldözöinek köpködései, a durvaságok Homer ajkán, Shakespeare Calibanjának állatias vonásai — ezek mind többé-kevésbé megsértik a finomabb izlést, de föltétlenül jogosultak válnak a drasztikusságok ott, ahol a zseni éppen ezek által sokkal inkább kidomborítja azt, amit megrajzolni akar, mintha féltéken kerülné minden oly szót és kijelentést, melynek a szalónok társalgási nyelvében létjogosultsága nincsen.”

— Ez a fejtegetés, — úgy látszik, — utólagosan akarja igazolni azokat az erős kitételeket, melyeket maga Hugo Viktor is nem ritkán használt. Különösen a nyomorutakban, a wateriooi ütközést leírása alkalmával ragadta el a nagy költőt az erőteljes jellemzés vágya ugyannyira, hogy kifejezéseire csak hivatkozni lehet, de idézni azokat nem. Annyi kétségtelen, hogy a kiváltságos szellemi erőnek kiváltságos jogai is vannak, másrészt azonban az is bizonyos, hogy Shakespeare, Hugo Viktor, Moliere és a többiek nem

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK.

(152)

— Tévedsz! Azt mondom, hogy a földön a balsors üldöz. Nem zúgolodom, nem panaszkodom én, nem káromkodom és nem rohanok fejfel a falnak, csak azt akarom teljesíteni, ami a kötelességem, amíg ugyan az életem és az erőm el nem fogy.

— De a fájdalom emészt, mint a nyavalya.
— Az Isten ad fájdalmat, amely gyötör és ha akarja, ad orvosságot is.

— Ilyen érv ellen nem lehet szavam — szólt a vadászmeister. Egyedül az Isten segíthet, az Isten kezében van a sorsunk és a köztársaság sorsa is. A király elutazott Csenstochaubá és talán kikönyörög egy kis kegyelmet részünkre a boldogságos szüztől, mert különben elvesztünk.

Mély csend állott be, csak a dragonyos őrszemek állj, ki vagy? — kiáltása hallatszott be körülül.

— Igen, igen! — szólt kis idő múlva a vadászmeister. — Mi valamennyien nagyon közel állunk a halálhoz. A köztársaság lakossága már teljesen elszórt a nevetéstől és csak sóhajtoznak, mint a szél a kéményben. Én is azt hittem, mielőtt ide jöttünk, hogy még jobb idő is virrad ránk; most azonban látom, hogy ez csak hiu remény volt. Romok, háboru, éhínség, gyilkolás és aztán semmi — semmi!

Skrzetuski hallgatott. A kandallóban lobogó lángok bevilágították lesóványodott, szomorú arcát. Végre felemelte a fejét és így szólt, komolyan:

— Minden mulandó. Elmulik — és mi sem marad.

— Ugy beszélsz, mint egy remete!
Skrzetuski nem felelt. Csak a szél nyöszörögött, sirt szomorúan a kéményben.

XVII.

Másnap reggel a küldöttek Skrzetuskival együtt eltávoztak Nowosiolból, de utazásuk igen keserves volt, mert minden pihenőhelyen, minden városkában a halál fenyegette őket és a szitkozódások, amelyek a halálnál is veszedelmesebbek voltak, amennyel hullottak rájuk, pedig a küldöttek a köztársaságnak méltóságát és fenségét képviselték. Kísélt megbetegedett, úgy, hogy a kocsisülisen kellett éjjeli szállására vinni. A leMBERGI kamarás már siratta önmagát és a köztársaságot; Bryowski kapitány is beteg lett a gyalázkodó csöcselék ellen tájtékozó dühűtől és az utazás fáradalmaitól. Skrzetuski foglalta el a helyét és ő vezette tovább a szerencsétlen menetet a szidalmazások és tenyegetések özőne és örökös esztározások között.

Bielogovóban ismét közel voltak a követek az utolsó órájokhoz. A csöcselék agyonverte a beteg Bryowskit, meggyilkolta Goriasdowskit, — és csak a vajda fogadására érkezett metropolitának megjelenése gátolta meg az általános mézszárlást. Kijevnél nem akarták őket a városba sem eresztieni.

Csetwertynski herceg február 11-én Chmielnickij válsza nélkül jött meg. A követek sem tudták, hogy mit tegyenek és hova forduljanak? A visszatérést a rettenetes csordák tették lehetlenné, akik csak azt várták, hogy a tárgyalások meghiusuljanak és akkor szabadon gyilkolhassák le a küldöttséget. A csöcselék mindegyre merészebb lett. A dragonyosok lovainak a zabját megragadva állottak el az utat; követek és jégdarabok dobáltak a vajda szánjába. Gwosdovaban Skrzetuski és Donice valóságos ütközetet vívtak és sok száz főre menő tömeget kergettek szét. A nowgorodzi zászlós és Sniarowski ismét Chmielnickijhez lovagoltak, felkérni őt, hogy mégis csak jöjjön Kijevbe a

tárgyalásokra, de a vajda már nem is remélte, hogy élve fog hozzá jutni. Chwastowaban a követek kénytelenek voltak tetlenül nézni, hogy mint gyilkolják le a fogoly férfiakat és asszonyokat; a folyó jegén üttől lékekbe fullasztották a szegényeket vagy leöntötték őket jeves vízzel, azután vasvillakkal szúrkálták és késekkel elevenen nyúzták meg őket. Már tizennyolc nap telt el, mikor végre megérkezett a Chmielnickij válsza, hogy nem jön Kijevbe, hanem Perejaslawban várja be a vajdát és kíséretét.

A szerencsétlen követek megkönyebbülten sóhajtottak fel abban a hitben, hogy szenvedéseiknek végre vége lesz, átkeltek tehát Tripolnál a Dnyeperen, éjjelre Woronkowan szállottak meg, a honnan Perejaslaw már csak hat mérföldnyire volt. Chmielnickij félmérföldnyire jött a követség elé, látszólag azért, hogy a királyi küldöttséget megtisztelje. Mennyire megváltozott, mióta a sors olyan nagy szerepet juttatott neki! quantum mutatus ab illo! — mint a vajda írta.

Fényes kísérettel, zenevel és lótaras zászlóval jött, mint valami uralkodó herceg. A követek menete azonnal megállott, 6 pedig odaragott a színhöz, amelyben a vajda ült, egy ideig erősen nézett a tiszteletparancsoló arcába, aztán megemelte prémes süvegét és így szólt:

— Üdvözöllek, követ urak és nemes vajda. Jobb lett volna előbb kezdenetek velem az egyezkedést, amíg kisebb voltam és magam sem ösmerem az örömet. De mert a király küldött titeket hozzám, örömmel fogadlak benneteket országomban.

— Üdvözlégy, hetman! — felelt Kisiel. A király 6 felsége küld bennünöt hozzád, hogy biztosítsunk kegyelméről és igazságot tegyünk.

— A kegyelmet köszönöm, felelte gyunoosan Chmielnickij, az igazságot pedig már magam megszereltem! — Nézetek ide, ezzel itt! Gögösen a kardjára ütött e szavaknál.

— Nem nagyon előzékenyen fogadsz bennünket, hetman, pedig a király követel vagyunk!

(Folytatása következik.)

a drasztikus kifejezések révén emelkednek a szerényebb méretű szellemek fölé, hanem a drasztikus kifejezések — ellenére.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Budapesti gabonatorzsda. A készáruüzlet mai forgalma, tekintettel a határidőüzlet rendkívüli élénkségére, ismét esőként. A vételkedv a malmok részéről ugyan megvolt, azonban a kereskedők a terminusbuza rohamos emelkedése folytán a kínálati tartózkodóbbak maradtak és a kedvezőbb konjunktúrát várják. Mai készáru-üzleti forgalom egészben 8000 métermázsát tett ki 10 fillérges magasabb árakon. A határidőüzletben a tegnapi zárlatkor képest lényegesen emelkedés volt észlelhető, s az áprilisi buza 20 fillért nyert árban. E cikkben a szilárdulást főleg egy vidéki cég részére történt kényszer-fedezések okozták, mely cégnél az engagementje körülbelül 60.000 métermázsát tesz ki.

A rozs ugyancsak szilárd irányzatot követ s lépést tart a favorizált áprilisi búzával. Az áremelkedés e cikknél azonban nem oly rohamos, mint az áprilisi búzáé.

A tengeri szegény, elárult, favorizálatlan cikk, nemhogy emelkedik hanem napról-napra visszaesik, majd 1-2 fillért nyer árban. Ugy látszik, hogy ezt is, mint egyidejűleg a rozsozt, teljesen figyelmen kívül hagyják, bizonyos ideig pihentetik hogy azután annál nagyobb erővel vegyék elő s gyors iramban hajtsák fel az árfolyamát. Elvégre tengeri kell. Kell a szeszgyárosoknak, kell a hízaldáknak, melyeknek száma az utóbbi időben gyarapodott. Kell különösen a gazdáknak, kiknek nagyobb része — a kiszáda is — a helyett, hogy eladná a tengerijét inkább fölveteli. Igazolatlan a tengeri jelenlegi ára egyébként is. Nézzük csak más takarmányművek árát. Ime a korpa, mely ma 100 kilogrammonként 9 koronába kerül át Budapest, mint takarmány csak nem ér fel a tengerivel, melyért ma budapesti paritásban átlag 505 koronát fizetnek.

Hausse a newyorki tőzsdén. New-Yorkból jelentik január 28-iki kelettel: A mai értéktőzsdén a spekuláció, szilárd megnyitás után a baissierek ellen fordult, amiben az Amalgamated Cooper részvényeknek a nyersrész nagyobb kereslete következtében támadt szilárdasága és élénk forgalma támogatta. Az árfolyamok ennek következtében emelkedtek. Előjártak az emelkedésben az American Sugar Refining Company heti bevételai és a Northern Securities Company ügyének tárgyalás alá vétele. A legidőbb törvényszék ugyanis tegnap elhatározta, hogy tárgyalás alá veszi a minosotai 16államügyész kérvényét. Részvényforgalom 589.000 darab.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Rettinger János kalap- és cipőkereskedő Salzburg. Weiss Mór férjiszabó Esztergom, Bluh K. és Társa cég Belovár, Klein Vencel kereskedő Zizkov.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben pénzben 89.— korona. Árban 39.50 korona. Bécsben a kontingentál készáru 34.80 korona pénzben, 35.20 koronában.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székessé-ferencvárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1902. évi január 29-én. Készlet 458 darab. Erkezett 807 darab. Összesen 1265 darab. Eladott 835 darab. Maradt 430 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm súlyban 90-94 koronáig, 230-280 kilogramm súlyban 88-94 koronáig, 320-380 kgr. súlyban 83-92 K.-ig. Öreg nehéz párónkint 400-500 kilós 86-90 koronáig, Malac 56-64 korona. Az irányzat lanya.

A budapesti gabonatorzsda.

Budapest, január 29.

A malmoknak a vásárlástól való tartózkodása következtében csak 9000 métermázsza buza került forgalomba tartott árakon.

Más gabonaművekben nem történt árváltozás. Eladott:

Buza, Tiszavideki: 400 mm. 79 k. 9 K. 50 f., 650 mm. 79 k. 9 K. 85 f., 250 mm. 79 k. 9 K. 85 f., 300 mm. 79 k. 9 K. 80 f., 800 mm. 78 k. 9 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 82 1/2 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 77 1/2 f.

Fehérmegyei: 500 mm. 79 k. 9 K. 85 f.

Pestmegyei: 300 mm. 77 k. 9 K. 65 f., 500 mm. 77 k. 9 K. 60 f., 200 mm. 76 k. 9 K. 60 f., 200 mm. 76 k. 9 K. 60 f., 250 mm. 75 k. 9 K. 45 f., 100 mm. 75 k. 9 K. 32 1/2 f.

Romániai: 1000 mm. 76 k. 9 K. 30 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 200 mm. 7 k. 82 1/2 f., 100 mm. 7 k. 80 f.

Zab: 300 mm. 7 k. 70 f., 100 mm. 7 k. 60 f.

Tengeri: 100 mm. 5 k. 10 f., 200 mm. 5 k. 05 f., 200 mm. 5 k. — f.

Kézpénzfizetés mellett.

Tegnap délután eladott:
Fehérmegyei: 1700 mm. 76 k. 9 K. 70 f., 1400 mm. 76 k. 9 K. 70 f., 900 mm. 76 k. 9 K. 70 f., malomba szállítva, február hóban.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm		Kilós	Kilogramm	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki új	76	9.36	9.55	80	9.70	9.9
"	77	9.45	9.70	81	—	—
"	78	9.60	9.80	82	—	—
"	79	9.60	9.80	83	—	—
Fehérmegyei	76	9.30	9.45	80	9.65	9.8
"	77	9.40	9.60	81	—	—
"	78	9.46	9.7	82	—	—
"	79	9.55	9.75	83	—	—
Pestvidéki	76	9.30	9.45	80	9.65	9.8
"	77	9.40	9.6	81	0.	0.
"	78	9.46	9.70	82	—	—
"	79	9.55	9.75	83	—	—
Bánsági	76	9.30	9.45	80	0.	0.
"	77	9.40	9.6	81	0.	0.
"	78	9.46	9.70	82	—	—
"	79	9.55	9.75	83	—	—
Bácskai	76	9.30	9.45	80	0.	0.
"	77	9.40	9.6	81	—	—
"	78	9.46	9.70	82	—	—
"	79	9.55	9.75	83	—	—

Egyéb gabonaművek	Kilós	Kilogramm	
		K.-tól	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	7.80	7.9
" második	70-72	7.70	7.85
Árpa	90-92	6.1	6.25
" ágéti való	93-94	6.7	—
" sörözésre való	94-96	0.	0.
Zab	30-41	7.3	7.0
Tengeri		0.	0.
Repece		—	—
Kilós		4.60	5.

A határidőüzlet folyamán a következő költségek történtek:

Áprilisi buza 1902.	9.54-9.65-9.61-9.64-9.69
Októberi buza 1902.	8.41-8.48-8.45-8.46-8.48
Áprilisi rozs 1902.	8.02-8.08-8.04-8.06-8.10
Áprilisi zab 1902.	7.54-7.55
Májusi tengeri 1902.	5.36-5.38-5.36
Augusztusi repece 1902.	12.20-—

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902.	9.68	pénz	9.69	áru
Októberi buza 1902.	8.48	"	8.49	"
Áprilisi rozs 1902.	8.10	"	8.11	"
Áprilisi zab 1902.	7.54	"	7.55	"
Májusi tengeri 1902.	5.36	"	5.37	"
Augusztusi repece 1902.	12.20	"	12.30	"

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisi 1902.	9.72-9.78
Buza októberi 1902.	8.47-8.48
Áprilisi rozs 1902.	8.08-8.09
Áprilisi zab 1902.	7.63-7.64
Májusi tengeri 1902.	5.37-5.38
Augusztusi repece 1902.	12.20-12.80

A budapesti értéktőzsde.

Bécsből jelzett kedvezőbb belpolitikai hírek alapján az előzősdi irányzata szilárd volt.

A déli tőzsdén ugyancsak emelkedést értek el papírjaink, nevezetesen Osztrák Hitelrészvények javultak a contremine fedezési folytán.

Előzősdi. Osztrák hitelrészvény 657.—658.75. Magyar hitelrészvény 674.50-676.25. Leszámitolóbank 443.—443.50. Jelzálogbank részvény 479.—480.—. Rimamurányi részvény 491.50. Koronajáradék 96.87-96.95. Államvasuti részvény 672.—673.—. Városi villamosvasut részvény 316.—317.—. Közúti vas-pályarészvény 630.50-631.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 96.87-96.92. Regálé Vátság 93.85-93.90. Magyar Hitelbank részvény 676.—677.50. Jelzálogbank részvény 478.50-479.50. Leszámitolóbank részvény 443.—443.25. Osztrák hitelrészvény 657.50-661.50. Rimamurányi vasúti részvény 490.50-491.50. Közúti vaspálya részvény 633.50-637.—. Városi villamosvasut részvény 316.—317.—. Déli vasut részvény 76.50. Államvasut részvény 672.—673.— korona.

Utőzősdi. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 678.—. Magyar hitelrészvény 678.—. Leszámitoló 443.—. Rimamurányi vasúti részvény 491.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 672.10. Közúti vasut 636.50. Városi villamos vasut 316.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 52.50-53 — korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 42.—42.50. korona, 3 darabos 45.—45.50. korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-14.75 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.—16.25 korona, 85 darabos 17.50-18.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség — korona, 100 darabos — korona, 85 darabos

— korona. Szilva: slávniai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.25-17.50 korona. azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatorzsda.

Bécs, január 29. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az irányzat megszilárdult küloldról érkezett kedvezőbb jelentések következtében. A javult üzletmenet a nagyobb vásárlási kedvben nyilvánul. Több cikkben áremelkedés észlelhető, így búzában és tengeriben. Buza tavaszra 9.81-9.82-9.83, rozs tavaszra 8.26-8.25, zab tavaszra 7.81-7.82, tengeri május-júniusra 5.65-5.66 korona.

Zárlatkor maradtak: buza tavaszra 9.82-9.83, rozs tavaszra 8.25, zab tavaszra 7.82, tengeri május-júniusra 5.65 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzősdi csöndesen indult.

A déli tőzsdén szilárd volt a hangulat. Az irányzat barátságos volt. Hitelrészvényekben és Alpine részvényekben javulás állott be. Berlinre szilárd. 1 óra 30 perckor csöndes üzletmenet mellett szilárd volt az irányzat. Londonra bányarészvényekre szilárd.

Zárlat: Hitelrészvényekre élénkebb volt a hangulat, különben csöndes. Berlinre szilárd.

Bécs, január 29. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 119.05. Liszai és szegedi kölcson sorsjegye 152.25. Magyar vasúti kölcson ezüstben 101.30. Magyar keleti vasúti állami kötvény 211.25. Magyar eszakielő- és penzváltóbank —. Rimamurányi vasútrészvény 485.—. Magyar koronajáradék 96.75. 4% os Magyar földtenger. kötvény 95.60. Magyar hitelbank részvény 679.—. Magyar nyeregyeni kölcson sorsjegye 182.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény 369.—. Magyar keresk. bank 2554. Magyar kukorika —.

Bécs, január 29. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2% os papírjárdék 100.90. 4% os osztr. aranyjárdék 120.50. 1890-os sorsjegye 145.50. Osztrák hitelsorsjegye 403.—. Angoi-osztrák bank —. Bécsi bankjegyesület 452.50. Osztrák-magyar bank 1660. Déli vasut 77.75. Dunagőzhajózási részvény 835.—. Dohányrészvény 290.—. Császár- és királyi arany 11.83. Német bankváltók 117.15. 4 1/2% os ezüst járdék 100.80. Osztrák koronajárdék 98.—. 1864-iki sorsjegye 226.50. Osztrák hiteltőzsdéi részvény 663.50. Unionbank 556.50. Osztrák Länderbank 422.75. Osztrák-magyar államvasut 671.50. Elhavölgyi vasut 453.—. Alpesi bányarészvény 381.—. 26. rang. arany 19.02. Londoni váltóár 239.—. Bécsi írásmagy. Litt B. 282.—. Bécsi. Tramway Litt A. 288.50. Liptó két 380.—. Az irányzat szilárd.

Bécs, január 29. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 665.—. Magyar hitelrészvény 681.—. Angoi-Osztrák bank 283.50. Bécsi bankjegyesület 453.—. Union bank 550.—. Länderbank 423.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 671.50. Déli vasut 78.—. Elhavölgyi vasut 454.—. Eszakielő- és penzváltóbank 848.—. Dohányrészvény 291.—. Rimamurányi vasúti 490.—. Alpesi bányarészvény 380.50. Májusi járdék 100.80. Magyar korona járdék 96.75. Lőrök sorsjegye 105.—. Német birodalmi mária 117.—. Napoleon d'or 19.03.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 29. (Tőzsdés tudósítás.) A németalföldi kormány állítólagos békekötvetéséről szóló hírek és a dél-afrikai bányarészeknek ezt követő londoni emelkedése a mai tőzsdeforgalomban igen szilárd hangulatot idézett elő. Ennek következtében a bankok és bányarészek is jelentékenyen emelkedtek. Vasutak közül Transvaal-vasutak magasabban; a szilárdaság a második tőzsdéi órában jelentéktelen változást szenvedett. Magánkamatláb 11/8%o. Utimópénz 21/8%o.

Berlin, január 29. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjárdék 101.10. 4% os osztrák aranyjárdék 102.60. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 97.80. Osztrák-magyar államvasut 143.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasúti beruházási kölcson 103.40. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 188.60. Általános villamosági Edison 197.—. Geisenkirchen 172.30. Laura-kohó 200.25. 4 1/2% os ezüstjárdék 101.10. 4% os magyar aranyjárdék 101.10. Osztrák hitelrészvény 209.25. Déli vasut 20.60. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegye 216.15. 4% os új orosz kölcson 99.25. Lőrök dohányrészvény —. Orosz járdék 101.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 170.—. Harpeni 166.50. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 29. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjárdék 101.10. Magyar koronajárdék 97.80. Osztrák hitelrészvény 209.40. Osztrák-magyar államvasut 143.75. Déli vasut 20.25. Eszakielő- és penzváltóbank 848.—. Orosz bankjegye készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegye (Ultimo) Lombard —.

Páris, január 29. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4% os osztrák aranyjárdék 103.75. Osztrák Länderbank —. 3% os francia járdék 100.27. Ottomank. bank 556.—. 3% os francia járdék 102.45. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 110.—. 4% os magyar aranyjárdék 102.—. Párisi bankrészvény 102.—. Osztrák járdék 100.—. Francia törleszt. járdék 99.60. Osztrák földhiteltőzsdéi részvény 1263.—. Török dohányrészvény 315.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 29. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjárdék 101.15. 4% os osztrák aranyjárdék 102.80. Magyar koronajárdék 97.80. Osztrák-magyar bank 118.50. Déli vasut 20.60. Elhavölgyi vasut 115.—. Londoni váltóár 204.25. Bécsi bankjegyesület 116.40. Villamos részvény —. 3% os magyar aranykölcson 85.60. 4 1/2% os ezüstjárdék 100.05. 4% os magyar aranyjárdék 101.10. Osztrák hitelrészvény 208.20. Osztrák-magyar államvasut 144.—. Eszakielő- és penzváltóbank 848.—. Bécsi váltóár 85.30. Párisi váltóár 81.35. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 189.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 29. (Zárlat.) 4 1/2% os ezüstjárdék 100.90. 1890. sorsjegye 146.75. Déli vasut 20.90. 4% os osztrák aranyjárdék 103.—. Osztrák hitelrészvény 209.70. Osztrák-magyar államvasut 143.75. Osztrák járdék 100.95. 4% os Magyar aranyjárdék 101.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 29. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 209.80. Német bank 211.20. Disconto 189.25. Berlini kereskedelmi bank 150.20. Geisenkircheni

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Először:

Anyegin Eugen.

Lirikus jelenet 3 felv., 6 képből, Puskin verses regénye nyomán. Főtitkosa Várady Sándor. Zenéjét szerző Csajkovszki Péter.

Személyek:

Lariza	Václav	Burrian
Tarjana	Kaczér	Ney D.
Olga	Váradim	Kornai
Filipjerna	Berts M.	Szemere
Anyegin Eugén	Kapitány	
	Beck	

Kezdeté 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Uj betanulással először:

Julius Caesar.

Szomorujáték 6 felv. Irta: Shakspeare. Fordította: Vörösmarty Mihály.

Személyek:

Julius Caesar	Gál	Cinna	Somló
Octavius	Horváth	Lucilius	Faludi
Antonius	Beregi	1. polgár	Vizvári
Brutus	Szecsnyay	2. "	Gabányi
Cassius	Gyenes	3. "	Ujházi
Metellus	Császár	3. "	Rózsahogyi
Papilius	Magyar	Calpurnia	Fáy Sz.
Decius Brutus	Pálffy	Portia	Hegyosi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Lotti ezredesei.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudvard Stone. Fordította Faragó Odón. A dalok versszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:

Ton Dawentry	Sziklai	Barley	Szilágyi
Harriet	Sziklainé	Mister Morvay	Iványi
Jean Dickson	Boross	Mister Bibb	Kalocsay
Kitty	Turcsányi	Miss Kate	Solló
Ramajanah	Ráthonyi	Emeralda	Iványiné
Lotti	Fédák	Elsja	Tomcsányi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérei** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Délután 3 órákor mérekeket helyárrakkal:

Ocsak brigadéros.

Színmű prólógussal, 4 felv. Irta Herceg Ferenc.

Személyek:

Ocsak László	Fenyvesi	Déli	Kürti
Tiza Ilona	Szerényi G.	A palóc	Szerényi
Tiza Jutka	Nógrády	Szörényi	Balassa
Pyber	Hegedűs	Tarics	Bihari
Oszoróczy	Kazaliczky	Ocsak Sándor	Tapolczai
Jávorka	Cserny B.	Königsberg	Péchy

Este:

A képviselő ur.

Eredeti bohózat 3 felvonásban. Írták Gúthi Soma és Rákosi Viktor.

Személyek:

Bodolai Károly	Góth	Melinda	Hegedűsné
Lili	Gazsi	Beke Antal	Vendrei
Estér	Nikó L.	Csopaki	Rónaszéki
Péntek	Szerényi	Puppenheim	Balassa
Füzessy	Tapolczai	Horvát	Kazaliczky
Bodolai Karesi	Hegedűs	Agnes	Fábián

Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Ádám és Éva.

Operett 3 felv. Írták Blum és Toché. Zenéjét szerz. G. Serpette. Ford. Bálint Dezső és Makai Emil.

Személyek:

Ádám	Raskó	Corconlonius	Szerdahelyi
Éva	Küry	Cynthia	Bojár
Adramalak	Kovács	Marcellus	Déli
Lucifer	Németh	Galena	Kovács K.
Asmódi	Harath	Benoit	Szabó
Gábor	Nyári M.	Régaldard	Ujvári

Kezdeté 7 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. január hó 30-án.

Nápoly.

Irta dr. Radó Antal. Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Még csak néhány napig!

Párisi Fono-Kinema-Színház

Chung-Ling-See

Tarka Szinpad.

Az aranyvadászok

és a nagy januári program.

Február 1-én

II. Álarcos-bál.

A téli kert-kávéházban reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Ma

Dirkens Annie

vendégfelléptével először:

„E r”

Párisi erkölcsrajz 1 felvonásban. Irta: Méténier Gszkár.

Holnap ugyanez.

Vasárnap két előadás az új februári műsorral.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A téli kertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitünő zenekara játszik.

HAGGENMÄCHER-féle

a sörfőzde által palackozott

GÓLIÁT MALÁTA-SÖR

legkellemesebb üdítő és tápláló ital.

Dr. Tölgér János ír. kerek. törv. hit. vegyész nyilatkozta: „A Haggenmacher-féle Góliát Maláta-Sör, vegyvizsgálatom alapján, főleg magas extract és malátacukor (Maltose) tartalma következtében a legkülönbözőbb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelési hely:

Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

„The Gresham”

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.

a társaság házában.

A társaság vagyona 1900. decem-ber 31-én ... kor. 184,387.703. —
Évi bevétel biztosítások és kamat-ki-fizetés 1900. évi december 31-én ... 31,190.563. —
Kifizetések, biztosítási és járadék-szerződések, valamint visszavá-rásások stb. után a társaság fennállása óta (1848) ... 405,300.498. —
Az 1900. évben a társaság 5556 kőtvényt állított ki ... 50,898.267.42 összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblá-zatokkal, melyek alapján a társaság kőtvényeket ki-állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet főlkja Budapestben, vala-mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb váro-ságban.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	Julius Caesar	A dada	Ádám és Éva	Lotti ezredese
Szombat	A hugonották	A szerenese	A Gyurkovics lányok	Ádám és Éva	Lotti ezredesei
d. u. Vasárnap este	—	Ibolyafaló	A dada	Ejjele az erdőn	Postás fiu
	Anyegin	Julius Caesar	A Gyurkovics lányok	Katalin	Lotti ezredesei

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSÁBAN BUDAPESTEN MEGJELENT:

Előzetes eljárás bűnügyekben

közigazgatási bíróságok számára.

Jelen büntetőjogi munka, mely a közigazgatási tisztviselők szülívén, szerencsés szerkesztésénél fogva nemcsak a rendőri teendőikkel foglalkozó közigazgatási tisztviselőkre és csendőrségre nézve nélkülözhetetlen, hanem hasznosnál forgathatják az ügyvédek, ügyészségi megbízottak is; sőt egyszerű világi nyelvezeténél fogva igen ajánlható azoknak is, akiknek jogi előképzettségük kimerősen, tehát a közigazgatási eljárást illetően, a maga helyén példákkal és elsőrangú szakértők által elfogadott irománymintákkal is megvilágosítja. A művet az államrendőrség főkapitánya RUDNAY BÉLA, a hatóságoknak a tisztviselőinek melegen ajánlja. A műnek ára 3 korona 60 fillér.

Kapható a kiadóhivatalban Budapest, VII. Keresepárt 54. szám, valamint minden hazai könyvkereskedésben.

BUTOR

középnyert vagy részletfizetésre legelőször FUCHS BODOG-nál BUDAPEST, József-körút 26. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dr. Csapó-féle törv. védett sziklanövény-tea mint vér-tisztító pártatlan, gyökeresen gyógyít bármily régi rheumát, gyomorfajd., a teljes gyógyulás kímáradatlanul. Doboza 2kor. Dr. Csapó-féle Erzsébet melles a legkülönbözőbb házi- és szer. régi mákos köhögés, rekedtség és mellhájknál, doboza 30 fillér. — Főisk. LUX M. drogistánál, Muzum-körút 7/N. Budapest.

Fogászati rendelő intézet. Budapest, Váci-körút 5. sz. II. em. Foghúzás, fogtömés, műfogak stb. Szakorvosi kezelés. Wárászelet díjazás. Rendelés 8-5. Szegényeknek ingyen.

UTRAVALÓ

THURY ZOLTÁN legújabb könyve. Ára egy korona ötven fillér. Megrendelhető: „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18.

Pénzkölcsön sorsjegyekre majdnem a teljes ártólammig, olcsó kamatra. **Elzálogosított sorsjegyeket** saját pénzünkkel váltunk ki, azokra nagyobb és olcsóbb kölcsönt adunk, vagy megvesszük a sorsjegyeket teljes napi áron és ugyanazokat csekély havi részletfizetésre vissza adjuk, a kölcsönzést készpénzben kifizetjük. Kérjük a zálogjegy beállítását, Vidéki megjelöléseket gyorsan eszközöl- és ingyen felvilágosítását szolgálat. **Szalai és Társa bank- és váltóüzlete** Budapest, Erzsébet-körút 12. (Dohány-utca sark.)

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási-társaság.

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság t. c. részvényesei Keddén, 1. é. február 19-én, délelőtt 11 órákor Bécsben, a bécsi kereskedelmi-egylet termében (I. Johannesgasse 4. sz. a.)

rendkívüli közgyűlést

fognak tartani. A szavazásra jogosult részvényesek *) szíveskedjenek belépőjegyeiket f. é. február hó 11-től fogva a társulat számfeljegyzésében Bécs, III. ker. Hintere Zollamtstrasse 1. szám alatt átvenni. E hivatalban a fentemlített naptól fogva megtekinthető vagy átvehető a közgyűlés napirendje is. A meghatalmazáshoz szükséges iratokkal a társulat számfeljegyzése szolgál. Bécs, 1902. január 28-án.

Az igazgató-tanács.

*) Alapszabályok. 18. §. Az igazgató-tanács tagjaira vonatkozó kivétellel (29. §) eltekintve, minden részvényes, aki a közgyűlés idején 6 hónap óta legalább 5 drb saját nevére szóló egész részvény tulajdonosaként van a társaság könyveiben bejegyezve, osztrák vagy magyar állampolgár s polgári jogainak élvezetében van, vagy mint jogiszemély (részvény-társaságok s hasonló) Ausztriában vagy Magyarországon székel, a közgyűlésben abban az esetben bír saját neve alatt egy szavazattal, még pedig tekintet nélkül a birtokában levő részvények nagyobb számára, ha kimutatja, hogy a részvények valóban tulajdonában vannak; ez pedig az által bizonyítatik, hogy részvényeit legalább három nappal a közgyűlés előtt az igazgató-tanácsnál Bécsben, vagy hét nappal a közgyűlés előtt a társaság budapesti vagy lincai ügynökségénél letétbe adja. A letett részvények csak a közgyűlés megtartása után bocsátatnak újból a tulajdonos szabad rendelkezésére. 19. §. Jogi személyek (részvény-társaságok és hasonló) valamint gyámjás és gondnokság alatt állók szavazati jogukat törvényes képviselője gyakorolhatja s a szavazati jog egyáltalában gyakorolható meghatalmazott által is, de a meghatalmazottaknak szintén szavazásra jogosult részvényesnek kell lennie s a számára egy évnél nem régebben kiállított meghatalmazást legalább hét nappal a közgyűlés előtt az igazgató-tanácsnál ki kell mutatnia. Az ekként igazolt meghatalmazottak saját és összes meghatalmazóinak nevében legfeljebb öt szavazattal bírnak.

